Shree Banaskantha Kadva Patidar Sanskar Mandal
Palanpur

Regi.No-F-32/B.K. Establishment Date - 03/02/1971

Ph. No. - (02742) 257322 Fax.No - (02742) 252322

Shrimati Revaben Karshanbhai Devabhai Khanushiya M.Ed. College, Palanpur

(NCTE Code 325049, NAAC Accredited-B Grade)

Affiliated with

Hemchandracharya North Gujarat University, Patan, Gujarat

(College Code-280)

PROSPECTUS

M.Ed. Course (SEM-I,II,III&IV)

Batch 2021-23

Phone No:- 02742 258322 Fax No :- 02742 252322

Website :-www.bkkpsm.org

E-Mail:- bkkadvapatidar@gmail.com

આચાર્યશ્રીનો આવકાર

પ્રશિક્ષણાર્થી મિત્રો,

શ્રી બનાસકાંઠા કડવા પાટીદાર સંસ્કાર મંડળ સંચાલિત શ્રીમતી આર.કે.ડી. ખણુંસિયા એમ.એડ્. કોલેજમાં આપ સૌનું સ્વાગત છે. ભારતનું ભાવિ તેના વર્ગખંડોમાં ઘડાઈ રહયું હોય ત્યારે વર્ગખંડોમાં કામ કરતાં શિક્ષકોના શિક્ષક તૈયાર કરવાનું કાર્ય આ સંસ્થા છેલ્લા 14 વર્ષોથી હાથ ધરતી આવી છે. પ્રશિક્ષણાર્થીઓ વિવિધ શિક્ષણ કૌશલ્યોથી પારંગત બની સંશોધન સૂઝ કેળવે તે માટેના પ્રયત્નો સંસ્થા દ્વારા સતત કરવામાં આવે છે.

શિક્ષણના વર્તમાન પ્રવાહો, નવાં થતાં જતાં સંશોધનો અને ભવિષ્યની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવાના આશય સાથે જયારે નવી શિક્ષણનીતિ – 2020 માં અમલમાં આવી છે ત્યારે સમાજ માટે કુશળ શિક્ષક તૈયાર થાય, અભ્યાસક્રમની ઝાંખી મેળવી તેની મુંઝવણો દૂર કરી શકે તેવા આશયથી આ પુસ્તક તૈયાર કરવામાં આવેલું છે.

આશા છે કે આ પુસ્તિકા આપ સર્વે પ્રશિક્ષણાર્થીઓને માર્ગદર્શન આપશે.

હેડ એન્ડ પ્રોફેસર

ડૉ. પિનાક્ષીબેન બી. પટેલ

એસોસિએટ પ્રોફેસર

શ્રીમતી આર.કે.ડી. ખણુંસિયા એમ.એડ્. કોલેજ

પાલનપુર

OUR VISION

OUR VISION IS to fulfill the need of a band of young people who will take the responsibility as educators with right attitude, research mind, fully ready to undertake innovative practices to make the classroom teaching effective and enjoyable and to imbibe the spirit of accepting the new challenges and be committed to the overall cause of education.

OUR MISSION

- ➢ To produce dedicated educators who believe in and peruse life long learning.
- ➢ To set high standards of professional competence.
- ➢ To improve the teaching learning process as professionals.
- ➢ To provide research facilities in the field of education.
- ➢ To work for excellence.
- ➢ To inspire for becoming motivational leaders and administrators in school community and nation.

VALUE

College administration and faculty members try to install following values and virtues to change the mindset, and behavior.

1) Positive Thinking
2) Open mindedness
3) Respect for difference and divergent opinions
4) Spirit of cooperation
5) Tolerance
6) Gender sensitivity
7) Secularism

OBJECTIVE

1. To develop knowledge and skills among students according to their abilities, potential and interest.
2. To develop an adequate sense of social relations among the students so that they may adjust well in society, home and school.
3. To inspire students for life long learning.
4. To develop scientific and democratic outlook among the pupil teachers.
5. To develop reflective, critical and creative thinking among prospective teachers

શ્રી બનાસકાંઠા કડવા પાટીદાર સંસ્કારમંડળ પાલનપુરનો પરિચય

‘‘ શિક્ષણની આવતીકાલ જીવનપર્યંતજીવન જીવવા માટેના શિક્ષણની છે.’’ પ્રસ્તુત વિચારધારાને સાર્થક કરવાના ઉમદા હેતુથી શ્રી બનાસકાંઠા કડવા પાટીદાર સંસ્કાર મંડળ, પાલનપુર જેણે ૧૯૭૧ માં કેળવણીની જયોત પ્રગટાવી અને આજે આ મંડળ ૩૫ ગામડાઓના કડવા પાટીદાર સમાજનું પ્રતિનિધિત્વ કરી રહ્યું છે. આશરે ૫૦૦૦ થી વધારે કાર્યરત સભ્યો ધરાવતું આ સાર્વજનિક મંડળ સતત સક્રિય રહી શિક્ષણ આપવા માટેની વિવિધ અનેક શાખાઓ શરૂ કરી છે.આ મંડળ વર્તમાન સમયમાં બાલમંદિરથી માંડીને ઉચ્ચ શિક્ષણની અનુસ્નાતક સંસ્થાઓ સાથે

ભાવિ શિક્ષકો તૈયાર કરવા સુધીનું શિક્ષણ આપવાનું કાર્ય કરી રહ્યું છે. આ મંડળ દ્વારા હાલ નીચે પ્રમાણેની શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અસરકારક રીતે કાર્ય કરી રહી છે.

ક્રમ	શૈક્ષણિક સંસ્થાનું નામ	સ્થાપના વર્ષ
૦૧	શ્રી એન. આર. કરણાવત છાત્રાલય (કડવા પાટીદાર છાત્રાલય)	૧૯૭૨
૦૨	શ્રી એમ.બી. કરણાવત હાઈસ્કૂલ, પાલનપુર	૧૯૭૫
૦૩	શ્રી કે.બી. કરણાવત પ્રાથમિક શાળા, પાલનપુર	૧૯૯૫
૦૪	શ્રી કે.એમ. ઈલાસરીયા બાલમંદિર, પાલનપુર	૧૯૯૭
૦૫	માતૃશ્રી એસ.એસ.ગોવિંદા બી.એડ્. કોલેજ, પાલનપુર	૨૦૦૪
૦૬	માતૃશ્રી એ.જી. મેડાત પી.ટી.સી. કોલેજ, પાલનપુર	૨૦૦૬
૦૭	માતૃશ્રી એમ.જે. જગાણીયા અંગ્રેજી બાલમંદિર, પાલનપુર	૨૦૦૭
૦૮	શ્રી બ.કાં. કડવા પાટીદાર સંસ્કાર મંડળ લેડીઝ હોસ્ટેલ, પાલનપુર	૨૦૦૮
૦૯	શ્રી બ.કાં. ક. પા. સંસ્કાર મંડળ અંગ્રેજી પ્રાથમિક શાળા, પાલનપુર	૨૦૦૮
૧૦	શ્રીમતી આર.કે.ડી. ખણુંસિયા એમ.એડ્. કોલેજ, પાલનપુર	૨૦૦૮
૧૧	શ્રી બ.કાં. કડવા પાટીદાર સંસ્કાર મંડળ બી.સી.એ. કોલેજ, પાલનપુર	૨૦૧૦
૧૨	શ્રી બ.કાં. કડવા પાટીદાર સંસ્કાર મંડળ બી.એસસી. કોલેજ, પાલનપુર	૨૦૧૪
૧૩	શ્રી બ.કાં. કડવા પાટીદાર સંસ્કાર મંડળ બી.એ.&બી. કોમ. કોલેજ, પાલનપુર	૨૦૧૬
૧૪	શ્રી બ.કાં. કડવા પાટીદાર સંસ્કાર મંડળ પી.જી. (એમ.એસસી.) કોલેજ, પાલનપુર	૨૦૨૦

માત્ર શિક્ષણ સુધી જ મર્યાદિત ન રહેતા આ સંસ્થાના કેન્દ્રમાં સમાજ પણ છે. જેમાં ૨૦૦૬ –૨૦૦૭ થી શરૂ થયેલ મહિલા મંડળની પ્રવૃત્તિ મહિલા જાગૃતિ માટે ખૂબ જ આવકાર્ય બની છે અને સમગ્ર પરિવારની ઉત્સવ પ્રિયતાની પ્રતીતિ કરાવતો ઉમંગોત્સવ પણ પરિવારનું આગવું આકર્ષણ છે.

નિષ્ઠા અને નિઃસ્વાર્થ સેવાથી જેમણે આ મંડળરૂપી ઈમારતનો પાયો નાખ્યો છે અને તેનો ઉત્કર્ષ જેના કેન્દ્રમાં છે તેવા મંડળના સભ્યશ્રીઓ પોતાના પ્રયત્નોને સાર્થક ગણાવતા એટલું જ અનુબોધે છે કે '' કાર્ય સિદ્ધિને પણ સરસ લાગે છે અને તેને છીપાવવી એ જ છે અમારું લક્ષ્ય.''આ મંડળની કારોબારીમાં કુલ૩૧ સભ્યો તથા સલાહકાર સમિતિમાં કુલ ૧૦ સભ્યો નિષ્ઠાપૂર્વક કાર્ય કરી રહ્યા છે.હાલ આ મંડળના નીચે મુજબના મુખ્ય હોદ્દેદારો કુનેહપૂર્વક તેમની સંનિષ્ઠ સેવાઓ આપી રહ્યા છે.

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	Tele. No.
1.	ઈશ્વરભાઈ અંબારામભાઈ કરણાવત	પ્રમુખ	9426066323
2.	ડૉ વિનોદભાઈ યુ. પટેલ	ઉપપ્રમુખ	9427086764
3.	કાનજીભાઈ જી. પટેલ	મંત્રી	9904056292
4.	બેચરભાઈ ડી. પટેલ	સહમંત્રી	9426009034
5.	યશવંતભાઈ પરસોત્તમભાઈ કરણાવત	ખજાનચી	9426018843
6.	નાગરભાઈ વીરાભાઈ ગોવિંદા	વહીવટી અધિકારી	9925097087

શ્રીમતી આર.કે.ડી.ખણુંસિયા એમ.એડ્. કોલેજ, પાલનપુરમાં એક વર્ષનો એમ.એડ્.નો ફુલટાઈમ અભ્યાસક્રમ જૂન–૨૦૦૮ થી શરૂ થયેલ છે અને વર્ષ ૨૦૧૦–૧૧ થી સેમેસ્ટર પદ્ધતિ દાખલ કરવામાં આવેલ છે. આ કોલેજ હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ સાથે સંલગ્ન છે. જૂન ૨૦૧૫ થી બે વર્ષના એમ.એડ્. ના ફુલટાઈમ અભ્યાસક્રમની શરૂઆત થઈ તેમજ પ્રવર્તમાન જૂન ૨૦૧૯ થી બે વર્ષના નવિન અભ્યાસક્રમ સાથે આ પુસ્તિકા તૈયાર કરવામાં આવેલ છે.

વર્ષ ૨૦૨૧ – ૨૩ દરમિયાન નીચે મુજબનો શૈક્ષણિક તથા બિનશૈક્ષણિક સ્ટાફ કાર્યરત છે.

શૈક્ષણિક સ્ટાફ

ક્રમ	અધ્યાપકનું નામ	હોદ્દો	લાયકાત	વિષય	મોબાઈલ નંબર
૧	ડાં. પિનાક્ષીબેન બી. પટેલ	એસો.પ્રોફે.	M.A., M.Ed. M.Phil. Ph.D.	ગુજરાતી	૯૪૦૮૦૫૭૪૧૦
૨	શ્રી પીયુષકુમાર .કે. પંચોલી	આસિ.પ્રોફે.	M.A., M.Ed.	સંસ્કૃત	૯૮૨૫૪૪૦૧૧૨
૩	શ્રી જયન્તીભાઈ વી. પટેલ	આસિ.પ્રોફે.	M.A., M.Ed. M.Phil. NET	અંગ્રજી	૯૯૨૫૦૮૩૪૫૧
૪	ડાં. જયોત્સનાબેન એલ. બારડ	આસિ.પ્રોફે.	M.A., M.Ed. M.Phil. Ph.D.	અંગ્રજી	૯૯૨૪૦૮૭૯૧૦
૫	તનુશ્રી ભાર્ગવ એસ.	આસિ.પ્રોફે.	M.Com ., M.Ed., Web Designing	એકાઉન્ટ	૯૧૧૬૧૧૨૪૬૬

બિન શૈક્ષણિક સ્ટાફ

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	લાયકાત	મોબાઈલ નંબર
1.	શ્રી કાન્તીભાઈ જી. પટેલ	ગ્રંથપાલ	M.A., M.Lib.	9909058537
2.	શ્રી રમેશભાઈ એ. પટેલ	સિનિ.કલાર્ક	M.Com.	9924928264
3.	શ્રી દિલીપભાઈ એલ.પટેલ	જુનિ.કલાર્ક	M.Com.	9998501360
4.	શ્રી દિનેશભાઈ બી. જગાણીયા	સેવક	Std.7 Pass	9428370095
5.	શ્રી રમેશભાઈ આર. ગાંભવા	સેવક	Std.9, Pass	9426237401

એમ.એડ્.ના અભ્યાસ વર્ગો

સોમવારથી શુક્રવારના દિવસોમાં <u>**૮ : ૦૦ થી ૨ : ૦૦**</u> અને શનિવારના દિવસે બપોરે **૧૧:૦૦ થી ૫:૦૦** નો સમય દરમિયાન અભ્યાસ અધ્યયન–અધ્યાપન કાર્ય થાય છે. પ્રત્યેક લેકચરમાં હાજરી પૂરાય છે.

એમ.એડ્.કોલેજની વિશેષતા

ગ્રંથાલય સુવિધા

સંસ્થા પાસે ભૌતિક તેમજ શૈક્ષણિક સુવિધાઓથી સુસજજ ગ્રંથાલય છે. જેમાં જરૂરી પુસ્તકો, તેમજ સંશોધન અહેવાલો છે. આ ઉપરાંત શિક્ષણના અંગ્રેજી, હિન્દી તેમજ ગુજરાતીમાં વિવિધ જર્નલ્સ પણ નિયમિતરૂપે આવે છે. વિદ્યાર્થીઓને ત્યાં બેસીને અભ્યાસ કરવાની પણ પૂરેપૂરી સગવડ છે.

કમ્પ્યૂટર લેબોરેટરી સુવિધા

જનરલ પ્રાયોગિક કાર્ય માટે ૩૦ કમ્પ્યૂટરની લેબોરેટરી તેમજ e-library તરીકેની ઉપયોગિતા માટે ૧૦ કમ્પ્યૂટરની લેબ છે, જે ઈન્ટરનેટ અને લેન જોડાણથી સજજ છે. આ ઉપરાંત કોન્ફરન્સ હોલ કે જે લેન અને ઈન્ટરનેટ જોડાણ તેમજ L.C.D. પ્રોજેકટરથી સજજ છે.

મનોવૈજ્ઞાનિક લેબોરેટરી સુવિધા

કોલેજમાં અલગ મનોવૈજ્ઞાનિક લેબોરેટરી છે. જે વિવિધ મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓ અને પ્રયોગ માટેના સાધનોથી સુસજજ છે.

શૈક્ષણિક પ્રવાસ

શૈક્ષણિક વર્ષ દરમિયાન એક પ્રવાસ કરવાનો હોય છે. આ સંદર્ભમાં પ્રવાસ–આયોજન કરવામાં આવે છે જેમાં પ્રત્યેક વિદ્યાર્થીએ જોડાવવાનું હોય છે. આ પ્રવાસનું સમગ્ર આયોજન વિદ્યાર્થીઓ સાથે મળીને કરે છે. પ્રવાસ દરમિયાન શૈક્ષણિક સંસ્થા દર્શન તથા ધાર્મિક સ્થળોની વાકેફ થાય છે.

એમ.એડ્. કોલેજની સિદ્ધિ

૧. ૨૦૦૮–૨૦૦૯ વર્ષ દરમિયાન કોલેજનું ૧૦૦% તથા યુનિવર્સિટી કક્ષાએ દ્વિતીય સ્થાન પ્રાપ્ત કરેલ.
(વિદ્યાર્થીનું નામ : પંચાલ હેમાંગિની)

૨. ૨૦૦૮–૨૦૦૯ વર્ષમાં સંશોધન ક્ષેત્રે મોડાસામાં યોજાયેલ લઘુશોધ નિબંધ સ્પર્ધામાં દ્વિતીય સ્થાન પ્રાપ્ત કરેલ.
(વિદ્યાર્થીનું નામ : પટેલ કલ્પના એ.)

૩. ૨૦૦૯–૧૦ વર્ષ દરમિયાન કોલેજનું ૧૦૦% તથા યુનિવર્સિટી કક્ષાએ પ્રથમ આવનાર
(વિદ્યાર્થીનું નામ : નાઈ મનીષાબેન)

૪. ૨૦૧૦–૧૧ વર્ષ દરમિયાન કોલેજનું પરિણામ ૧૦૦% તથા યુનિવર્સિટી કક્ષાએ આઠમું સ્થાન મેળવેલ છે.
(વિદ્યાર્થીનું નામ : વણકર તુષાર)

૫. ૨૦૧૧–૧૨ વર્ષ દરમિયાન કોલેજનું પરિણામ ૧૦૦% તથા યુનિવર્સિટી કક્ષાએ ત્રીજું સ્થાન મેળવેલ છે.
(વિદ્યાર્થીનું નામ : પટેલ ઉન્નતિબેન કે.)

૬. ૨૦૧૨–૧૩ વર્ષ દરમિયાન કોલેજનું પરિણામ ૧૦૦% તથા યુનિવર્સિટી કક્ષાએ આઠમું સ્થાન મેળવેલ છે.
(વિદ્યાર્થીનું નામ : રાઠોડ હિનાબેન)

૭. ૨૦૧૩–૧૪ વર્ષ દરમિયાન કોલેજનું પરિણામ ૧૦૦% તથા યુનિવર્સિટી કક્ષાએ ત્રણ પ્રશિક્ષણાર્થીઓ ૧ થી ૧૦ માં સ્થાન મેળવેલ છે. (વિદ્યાર્થીનું નામ : સિંધી અંજુમન જે.)

૮. ૨૦૧૪–૧૫ વર્ષ દરમિયાન કોલેજનું પરિણામ ૧૦૦% તથા યુનિવર્સિટી કક્ષાએ ત્રણ પ્રશિક્ષણાર્થીઓ ૧ થી ૧૦ માં સ્થાન મેળવેલ છે. (વિદ્યાર્થીનું નામ : ગાંભવા રજનીકાંત એસ.)

૯. ૨૦૧૫–૧૭વર્ષ દરમિયાન કોલેજનું પરિણામ 85% College First- Singal Manubhai Mavabhai

૧૦. ૨૦૧૬–૧૮ વર્ષ દરમિયાન કોલેજનું પરિણામ 95.8% College First- Parihar Rekha F.

૧૧. ૨૦૧૭–૧૯ વર્ષ દરમિયાન કોલેજનું પરિણામ 100% College First- .Modi Hiralben

૧૨. ૨૦૧૮–૨૦ વર્ષ દરમિયાન કોલેજનું પરિણામ 100% College First-Patel Tinaben Khushalbhai

Previous Years Result

Year	2008 - 09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015 -17	2016-18	2017-19	2018-20
Distinction	15	19	23	27	16	17	16	07	07	28	-
First Class	08	06	09	01	00	16	18	10	10	00	-
Second Class	01	00	00	00	00	00	00	00	06	00	-
Fail	00	00	00	00	00	00	00	03	01	00	00
Passed	24	25	32	28	16	33	34	20	24	28	32
Appeared	24	25	32	28	16	33	34	20	24	28	32
Absent	00	00	03	00	00	00	00	00	02	00	00
Strength	24	25	35	28	16	33	34	20	24	28	32
College Result	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	85%	95.8%	100%	100%

College First

Name	Year	Percentage	University Position
Panchal Hemangini	2008-2009	77.50%	2nd Position
Nai Manishaben	2009-2010	81.63%	2nd Position
Vankar Tushar	2010-2011	76.05%	10th Position
Patel Unnatiben K.	2011-2012	85.70%	2nd Position
Rathod Heenaben A.	2012-2013	80.70%	16th Position
Sindhi Anjuman J.	2013-2014	80.53%	1st Position

Name	Year	Percentage	University Position
Gambhava Rajani S.	2014-2015	78.60%	3rd Position
Singal Manubhai M.	2015-2017	8.46 CGPA	-
Parihar Rekha F.	2016-2018	8.59 CGPA	-
Modi Hiral	2017-2019	8.73 CGPA	-
Patel Tinaben	2018-2020	8.93 CGPA	-

HEMCHANDRACHARYA NORTH GUJARAT UNIVERSITY SYLLABUS FOR MASTER OF EDUCATION (M.Ed. Two year) (CBCS Pattern) (Enforced from June 2019)

OBJECTIVES:

The main objective of the programme will be

1. To enable the students to be innovative teachers.
2. To enable the students to undertake or to take interest in research work in education
3. **To prepare the students for responsible positions in: a)** Secondary/Higher Secondary School,B) P.T.C. College and DIET,C) Department of Education ,D)College of Education Institutions engaged in Educational Research, Education Planning, Educational Technology and Educational Administration.
4. To prepare leaders who will contribute to the growth of education as a discipline through research study.
5. To train able and enlightened administrators and supervisors who will be able tooccupy positions of responsibility in educational Institutions, Government offices and in supervisory services.
6. To train persons for various psychological services such as personal, educational and vocational guidance, statisticians, with an educational orientation.
7. To train persons for curriculum development and preparation of instructional material.
8. To train persons for participation in programmes of examination reform.
9. To explain the nature of issues and problems faced by the state system of education and some innovative remedies tried to solve them.
10. To appreciate the national education policies and provisions made in the plan tospread quality elementary and secondary education in the country, and the ways and means to equip would be elementary and secondary teachers for the same.
11. To understand, in the light of recent global developments, the new thrusts in education, and the ways and means to inculcate intellectual emotional and performance skills among elementary and secondary pupils, the Global citizens of tomorrow.
12. To imbibe in them attitudes and skills required of life-long learners‘on theICT influencedworld‘of today and tomorrow.

M.Ed. R. 1 Qualification for admission

Candidates who have obtained at least 50% marks or equivalent grade in the following programmes can seek admission to the M.Ed.

Programme (according to NCTE regulation-2014). A) B.Ed. , B) B.A.B.Ed./B.Sc.B.Ed. , C) B.El.Ed.,D) D.El.Ed./P.T.C. with an undergraduate degree (with 50% marks in each) Qualification of the M.Ed. admission shall be applied as per Government/UGC/NCTE/University norms from time to time.

M.Ed. R. 2 Duration and Nature of the course

A candidate desiring to appear for the M.Ed. Examination shall be full-time student, undergo a regular course of study in Department of Education and an institution recognized for the purpose for four Semesters (two years) after entering the course.

The M.Ed. Programme shall be of duration of Two Academic Years, which can be completed in a Maximum of Three Years from the date of the admission to the programme.

M.Ed. R. 3 Course Design

The M. Ed. Programme is a full time course and consisted of four semesters as shown in table-1 to 6. Semester comprises of sixteen weeks.

1. Guidance for dissertation will be given in each Semester. The students will submit the dissertation at the end of Fourth Semester. To pass M.Ed. Examination, a student will be required to pass separately in each core elective course, elective specialization, dissertation, practical, project & assignment works.
2. Students who appeared in examination at the end of first/second/third Semester andfailed in one or more subjects will be allowed to keep terms in subsequent Semester; such a student will appear in all courses and dissertation examination along with second/third/fourth Semester courses.
3. Elective Specialization course group opted in Semester-II will have to be continued till Semester-IV.
4. Student has to select either elementary core specialization or secondary core specialization.

M.Ed. R. 4 Dissertation Proposal

The dissertation shall be on an educational topic approved by the university before the end of semester -II. For this the student must submit and present their research proposal in front of committee of the relevant institute. Committee will discuss the research proposal and then approve the proposal. The relevant institute will organize a seminar for this purpose and shall submit their students approved research topic to the university.

M.Ed. R. 5 Dissertation Guide

The University teacher, the recognized post-graduate teacher or an assistant Post graduate teacher working in the teacher education colleges/department affiliated to the HNGU, Patan shall guide the student(s) for the M.Ed. Dissertation. Research guidance period shall be considered equivalent to teaching period.

M.Ed. R. 6 Dissertation submission

The student appearing at M.Ed. Examination should submit dissertation on or before 10th March of his/her fourth semester. A student can not appear in written fourth Semester examination without

submission of dissertation.

M.Ed. R. 7 Requirements for dissertation submission

Two copies of the dissertation shall be submitted in type written printed form with binding along with a CD (soft copy with pdf version) with the type of font used.

M.Ed. R. 8

The following shall be the detailed syllabus of the four Semesters as shown in tables:

M.ED. SEMESTER WISE COURSE
SEMESTER-I

Sr. No.	Paper Title	Core/SpI Core/Sec Core;Ele Specl/Sec Spcl	Credit (s)/ Total	Class Teaching (Credit & Hours)	Weightage for External Examination (Marks)	Practicum/ Hands on/Students Activity/ Seminar/ Workshop/ etc	Weightage for Internal Examination (Marks)	Total
1	CC101 Psychology of Learning and Development	Core	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
2	CC 102 Historical, Political & Economic Prospective of Education	Core	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
3	Cc 103 Education studies	Core	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
4	CC 104 Introduction to Research Methods	Core	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
5	Communication and Expository Writing	ISB 1	1	0	0	1 (32 Hrs)	30	30
6	Dissertation	ISB 1	1	1	0	1 (32 Hrs)	35	35
7	Internship (12-15 Days)	ISB 1	2	0	0	2 (64 Hrs)	60	60
	Total		20	12	280	8	245	525

SEMESTER-II

Sr. No.	Paper Title	Core/SpI Core/Sec Core;Ele Specl/Sec Spcl	Credit (s)/ Total	Class Teaching (Credit & Hours)	Weightage for External Examination (Marks)	Practicum/ Hands on/Students Activity/ Seminar/ Workshop/ etc	Weightage for Internal Examination (Marks)	Total
1	CC 201 Philosophy Perspective of Education	Core	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
2	CC 202 Sociology of Education	Core	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
3	CC 203 Curriculum Studies	Core	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100

4	CC 204 Teacher Education-I	Core	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
5	Dissertation Related Work	ISB II	2	0	0	2 (32 Hrs) Progress Report	70	70
6	Internship in TEIs(12-15 Days)	ISB 1+I	2	0	0	2 (64 Hrs) 2 Weeks	30+25	55
	Total		20	12	280	8	245	525

SEMESTER-III

Sr. No.	Paper Title	Core/SpI Core/Sec Core;Ele Specl/Sec Spcl	Credit (s)/ Total	Class Teaching (Credit & Hours)	Weightage for External Examination (Marks)	Practicum/ Hands on/Students Activity/ Seminar/ Workshop/ etc	Weightage for Internal Examination (Marks)	Total
1	CC 301 Research Methods Advanced	Core	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
2	CC 302 Teacher Education-II	Core	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
3	CC 303 Spl. CC in Elementary/Perspective CC inSecondary &Higher Sec. Education-I	Spl.Core (A)	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
4	CC 304/EC 304 Spl. CC in Elementary/Secondary Education-II	Spl.Core (B)	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
5	Dissertation Work+ Progress Report	ISB III	1	0	0	1 (32 Hrs) Progress Report	35	35
6	Internship in TEIs (21 Days)	ISB III	3	0	0	3 (96 Hrs) 2 +1 (3Weeks)	90	90
	Total		20	09	280	8	245	525

SEMESTER-IV

Sr. No.	Paper Title	Core/SpI Core/Sec Core;Ele Specl/Sec Spcl	Cred it (s)/ Total	Class Teaching (Credit & Hours)	Weightage for External Examinatio n (Marks)	Practicum/ Hands on/Students Activity/ Seminar/ Workshop/etc	Weightage for Internal Examination (Marks)	Total
1	ES 401 Curriculum and Assessment in Secondary Education	Specialisation	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
2	ES 402 Guidance & Counselling	Specialisation	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs)	30	100
3	Es 403 Statistical Methods for Analysis of Data/ES 403 Environmental Education	Specialisation	4	3(48 Hrs)	70	1 (32 Hrs) Research	30	100
4	Dissertation	Specialisation	3	3	-	3 (96 Hrs)	90	90
5	Dissertation Viva	Specialisation	1	-	-	1 (32 Hrs)	30	30
6	Academic	Specialisation	1	-	-	1 (32 Hrs)	25	25

	Writing							
7	Internship	Specialisation	1	-	-	1 (32 Hrs)	30	30
8	Self Development	Specialisation	1	-	-	1 (32 Hrs)	25	25
9	Seminar Attending	Specialisation	1	-	-	1 (32 Hrs)	25	25
	Total		20		210		315	525

Table – 5
Summary of M. Ed. (Two Year) CBCS Programme

Semester	Credits			No. of Hours			Marks		
Teaching	Teaching	Practicum	Total	Teaching	Practicum	Total	External	Internal	Total
Semester I	12	8	20	192	256	448	280	245	525
Semester II	12	8	20	192	224	416	280	245	525
SemesterIII	12	8	20	192	224	416	280	245	525
SemesterIV	12	8	20	192	352	544	210	315	525
Total	48	32	80	768	1056	1824	1050	1050	2100

Table-6 Description of Internal Marks for each semester e-6

Internal Marks for each theory course	Internal	**Marks**
	Seminar/Workshop/Quiz/Group Discussion	05
	Term Paper (Library Work)	05
	Field Immersion	07
	Test	10
	Attendance **(<80%=0, 80-85%=1, 85-90%=2, >90%=3)**	03
	Total	**30**

M.Ed. R. 9 Standard of Passing and Grade Distribution

1. To pass the M.Ed. each Semester examination a candidate must obtain at least 40 percent of the marks in each course and has to secure 50 percent in aggregate of the four theory courses. Candidate has to obtain 50 percent in practical & project work (Internal)
2. Candidate has to obtain 50 percentages in Dissertation & its viva voce separately.
3. Criteria for getting class for the student passing the examination successfully are as under.

Grading Pattern: **Table- 7**

Grade Points	**Description**	**% of Marks**	**Division/Grade**
10	Outstanding	90%→ 99%	First with Dist./O
9	Excellence	80%→ 89%	First with Dist./A
8	Very Good	70%→ 79%	First with Dist./B
7	Good	60%→ 69%	First/C
6	Fair	50%→ 59%	Second/D
5	Average	40%→ 49%	Pass/E
4	Dropped	Below 40%	F

Note: The percentage of marks will be converted into whole number. When the percentage is in fraction, is greater than or equal to 0.50 is considered as 1 (one). For example if percentage is 69.49 then it will be considered 69, if the percentage is 69.50 to 69.99, will be considered 70.

Semester Grade Point Average (SGPA) indicates the performance of a student in a given Semester. SGPA is based on the total credit points earned by the student in all the courses and the total number of credits assigned to each course in a Semester. Credit point for the Course = No. of Credits assigned to the course × Grade point secured for the course

SGPA = Total credit points earned by a student in a Semester/Total credits for that Semester

For Example **Table-8**

Course	**Credit**	**% Obtained by Students**	**Grade Letter**	**Grade point**	**Credit Assigned × Grade Point**
M.Ed. CC 101	4	65	C	7	4×7=28
M.Ed. CC 102	4	70	B	8	4×8=32
M.Ed. CC 103	4	55	D	6	4×6=24
M.Ed. CC 104	4	75	B	8	4×8=32
M.Ed. TC 121	9	80	A	9	9×9=81
Total	25				197

Total 25 197

SGPA = 197/25 = 7.88 Percentage for Semester-I is 7.88 × 10=78.80

Cumulative Grade Point Average (CGPA) is obtained by dividing the total numbers of Credit Points earned in four Semester by the total number of credits in four Semester.

For Example:

Table-9

	Total Credit	**Credit Assigned × Grade Point**
Semester-I	25	197
Semester-II	25	200
Semester-III	25	194
Semester-IV	25	198
	100	789

CGPA=789/100=7.89 Grade B. First with Distinction

The class/Division shall be awarded on the basis of CGPA (Cumulative Grade Point Average).

Table-10

No.	**Division**	**Grade Letter**	**Grade Point**
1	First with Distinction	O - CGPA	9.00 to 10.00
2	First with Distinction	A - CGPA	8.00 to 8.99
3	First with Distinction	B - CGPA	7.00 to 7.99
4	First	C – CGPA	6.00 to 6.99
5	Second	D – CGPA	5.00 to 5.99
6	Pass	E – CGPA	4.00 to 4.99
7	Dropped	F	Below 4.00

The percentage equivalent may be obtained by multiplying **CGPA by 10.** Percentage for entire course is 7.89×10=78.90%

M.Ed. R. 10 Standard of Passing and Grade Distribution

1. If a candidate fails in aggregate of courses, he may be exempted from appearing in course or courses wherein he/she has secured minimum 50 percent marks.
2. If a candidate passes in the aggregate of courses and fails in the dissertation only, he shall be at liberty to revise and re-submit the dissertation or to submit fresh dissertation and has to secure 50 percent marks in viva voce and dissertation separately.
3. Candidates whose marks are carried over under this regulation shall be declared to have passed the examination but shall not be eligible for any university awards.
4. Candidate will be eligible for university awards, rank and Gold Medal provided he/she clears the semesters in regular course and at first attempt.

M.Ed. R. 11

1. Candidate not able to clear first/second/third semester examination will be eligible to join the second/third/fourth semester and will have to clear the first/second/third semesters along with the second/third/fourth semester.
2. University rank and gold medal will be awarded to a candidate on external marks only, excluding dissertation and practical & project work.

M.Ed. R. 12 Attendance

It is mandatory for every student to keep 80% of attendance in the department /Centre and 90% in Field attachment (Internship). Head/ Principal may condone the attendance of any student not more than 10 % of total attendance to be kept by the student for a genuine and valid reason. In case of serious illness or under extraordinary circumstances, on recommendation of the Head/Principal, the Executive council shall decide to condone the required attendance of any student. Further provided that, any student participating in sports/cultural activities to represent the university at state or national level the Head/Principal shall condone these days as attendance for want of completion

of the required attendance by of the department/Institute.

M.Ed. R. 13 Rules for Granting Term

A student is entitled to appear in final examination if he/she has kept 80% of attendance; obtained minimum marks in the Continuous Internal Evaluation (CIE) in the
Semester can secure admission to the subsequent Semester.

M.Ed. R. 14 Continuous Evaluation

As a part of CBCS, Continuous Internal Evaluation (CIE) should be done by the department/colleges as mentioned in description of internal marks (table 1 to 6). The internal marks of each test, term-paper, fieldwork and attendance should be declared on notice board within a week of completion of those activities.

Department/college has to conduct each practical activities mentioned in the syllabus and maintain the records of the activities and assessment.

SYLLABUS

SEMESTER- I PERSPECTIVE CORE COURSE

M.ED. CC 101 PSYCHOLOGY OF LEARNING AND DEVELOPMENT

અધ્યયન અને વિકાસનું મનોવિજ્ઞાન

UNIT- I Schools of Psychology and personality Factors of Schools of Psychology

મનોવિજ્ઞાનના વાદ અને મનોવિજ્ઞાનના વાદ અંતર્ગત વ્યકિતત્વના ઘટકો (પરિબળો)

1. Structuralism રચનાવાદ 2. Behaviorism વર્તનવાદ
3. Constructivism સંરચનાવાદ

Personality Factors વ્યકિતત્વના ઘટકો (પરિબળો)

1. Extroversion બહિર્મુખતા 2. Agreeableness સંમતિ (સામંજસ્ય)
3. Conscientiousness પ્રામાણિકતા (ઈમાનદારી) – સભાનતાપૂર્વકની
4. Neuroticism ઉન્માદકતા (ચિતભ્રમ , સનેપાત , જ્ઞાન તંતુના રોગની અસર)
5. Openness નિખાલસતા

UNIT- II Learning, Its Theories and Transfer of Learning

અધ્યયન , તેના સ્દિધાંતો અને અધ્યયનનું સંક્રમણ

1. Meaning and Conceptઅર્થ અને સંકલ્પના 2. Theories of Learning : (Bandura and Ansubel)અધ્યયનના સ્દિધાંતો (બાંડુરા અને આસુબેલ) 3. Transfer of Leaning / Trainingઅધ્યયન સંક્રમણ (અધ્યયન / અધ્યાપનનું) a. Meaninigઅર્થ b. Types of transferસંક્રમણના પ્રકાર c. Theories of Transfer (theory of mental discipline, apperception theory, theory of identical elements theory of generalization, transposition theory, theory of ideals)સંક્રમણના સિધ્ધાંતો , માનસિક સિધ્ધાંત , પ્રશંશા સિધ્ધાંત , સમરૂપતા (સમાન ઘટક)સિધ્ધાંત , સામાન્યીકરણનો સિધ્ધાંત , ક્રમ – પરિવર્તન સિધ્ધાંત , આદર્શરૂપસિધ્ધાંત, d. Educational Implications of the transfer of learningઅધ્યયન સંક્રમણના શૈક્ષણિક સૂચિતાર્થ e. Conditions Facilitating Transfer સંક્રમણ સરળતાની શરતો.

UNIT- III Information Processing System and Models of Teaching

માહિતી સંસ્કરણ તંત્ર અને શિક્ષણના પ્રતિમાનો

1. Information Processing System માહિતી સંસ્કરણ તંત્ર
   a. Memory: its meaning, Types of memoryસ્મૃતિ , અર્થ , પ્રકાર
   b. Information processing model: concept and its Educational Implications.
      માહિતી સંસ્કરણ પ્રતિમાનો સંકલ્પના અને તેના શૈક્ષણિક સૂચિતાર્થો
   c. Tools and Techniques of Information Processing and Retrieval
      માહિતી સંસ્કરણ અને પુન પ્રાપ્તિ ના ઉપકરણો અને પ્રયુકિતઓ
2. Models of Teaching(અધ્યાપનના) શિક્ષણના પ્રતિમાનો
   1. Concept, Characteristics, Classifications and Use of Models of Teaching
      શક્ષણના પ્રતિમાનોની સંકલ્પના , લક્ષણો , વર્ગીકરણ અને ઉપયોગ
   2. Introduction to the Following Models of Teaching with reference to concept, steps and their educational implications.શિક્ષણના પ્રતિમાનો નો પરિચય (સંકલ્પના, સોપાનો અને શૈક્ષણિક સૂચિતાર્થોના સંદર્ભમાં)
      * Cognitive Growth Model- Jean Piaget જ્ઞાનાત્મક વિકાસ પ્રતિમાન – જીન પિયાજે
      * Self-Control Model: B.F. Skinnerસ્વ – નિયંત્રણ પ્રતિમાન – બી. એફ. સ્કીનર
      * Self-Concept Model: A. Maslow સ્વ – સંકપના પ્રતિમાન – એ. મેસ્લો

UNIT- IV Intelligence and Creativityબુદ્ધિ અને સર્જનાત્મકતા

1. Intelligence બુદ્ધિ
   Meaning, Concept, role of heredity and environment અર્થ,સંકલ્પના, વારસો અને પર્યાવરણની ભૂમિકા Concepts of I.Q. IQ નીસંકલ્પનાઓ, Theories of Intelligence બુદ્ધિના સિધ્ધાંતો, Theory of Multiple Intelligence બહુવિધ બુદ્ધિ સિધ્ધાંત
2. Creativity સર્જનાત્મકતા
   Concept, Nature and characteristics of creativity સર્જનાત્મકતાનો અર્થ, સ્વરૂપ અને લક્ષણો, Theories of Creativity સર્જનાત્મકતાના સિધ્ધાંતો, Educational implications શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો

PERSPECTIVE CORE COURSE

M.ED. CC – 102 Historical Political & Economic Prospective of Education

શિક્ષણની ઐતિહાસિક, રાજકીય અને આર્થિક સંભવિતતાઓ

UNIT- I History of Education in India. ભારતમાં શિક્ષણનો ઈતિહાસ

1. Need and improtance of History of education. **શિક્ષણના ઈતિહાસની જરૂરિયાત અને મહત્વ**
2. Education in Ancient India; Vedic, Buddhist, Jain, Islamic
   પ્રાચીન ભારતમાં શિક્ષણ:વૈદિક,બૌધ્ધીસ્ટ,જૈન, ઈસ્લામિક
3. Education in Medieval India; Macauly, Minite, Wood, Dispatch, Sargent Commission.
   મધ્યકાલીન ભારતમાં શિક્ષણ:મેકોલેનું ઘોષણાપત્ર, વુડનો ખરીતો, સાર્જન્ટ કમિશન
4. Discontentment against western system of India.
   શિક્ષણના પાશ્ચયાત્યીકરણ સામેનો અસંતોષ

UNIT- II National Education Movementરાષ્ટ્રીય શૈક્ષણિક ચળવળો

1. University Education Commission, 1948**યુનિવર્સિટી શિક્ષણ પંચ**
2. Secondary Education Commission, 1952-53**માધ્યમિકશિક્ષણ પંચ**
3. Indian Education Commission, 1965-66**ભારતીય શિક્ષણ પંચ**
4. National Policy of Education, 1986 and POA192 **શિક્ષણની રાષ્ટ્રીય નીતી – ૧૯૮૬ અને ક્રિયાન્વયન કાર્યકમ ૧૯૯૨**
5. NCF 2005, NKC Report – 2007**રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખું – ૨૦૦૫, રાષ્ટ્રીય જ્ઞાન પંચ અહેવાલ – ૨૦૦૭**
6. Yashpal committee report on Indian higher Education 2009 **યશપાલ સમિતિનો ભારતીય ઉચ્ચ શિક્ષણ સમિતિનો રીપોર્ટ – ૨૦૦૯**
7. NCFTE 2009 and RTI Act, 2009**રાષ્ટ્રીય શિક્ષક પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમ માળખું ૨૦૦૯ અને માહિતી અધિકાર કાયદો ૨૦૦૯**
8. Programmes for universalization of Education- SSA, RMSA, RUSA **શિક્ષણના સાર્વત્રીકરણ માટેના કાર્યક્રમો, સર્વ શિક્ષા અભિયાન, રાષ્ટ્રીય માધ્યમિકશિક્ષા અભિયાન અને રાષ્ટ્રીય ઉચ્ચ શિક્ષા અભિયાન**

UNIT- III Politics and Educationરાજકારણ અને શિક્ષણ

1. Relationship between education and political systems, education and stateeducation in democracy & communism. **શિક્ષણઅને રાજકીય પ્રલાણી, શિક્ષણ અને લોકશાહી અને શિક્ષણ અને સામ્યવાદ વચ્ચેનો સંબેધ.**
2. Excellent edcuation and research institution with reference to locale management, medium of instruction and affiliating body.**સ્થાનિક વ્યવસ્થાપન, અભ્યાસનું માધ્યમ અને સંલગ્ન સંસ્થાઓના સંદર્ભમાં ઉત્કૃષ્ટ શિક્ષણ અને સંશોધનની સંસ્થાઓ**
3. Teacher autonomy and institutional autonomy.**શિક્ષક સ્વાયતતા અને સંસ્થાકીય સ્વાયતતા**
4. Educational legislations, educational policy- making, educational reforms.**શૈક્ષણિક ધારાકિય જોગવાઈઓ, શિક્ષણ નીતી – રચના – શૈક્ષણિક સુધારણાઓ.**
5. Politicization of education: Stability of curriculum, academic work, celebratingand organizing different programmer and education.**શિક્ષણનું રાજકીયકરણ, અભ્યાસકમની સ્થિરતા, શૈક્ષણિક કાર્ય, શિક્ષણના વિવિધ કાર્યક્રમનું આયોજન અને ઉજવણી.**

UNIT- IV Education and Economicsશિક્ષણ અને અર્થશાસ્ત્ર

1. Role of education in Economic develepment.આર્થિક વિકાસમાં શિક્ષણની ભૂમિકા
2. Education in capitalist, socialist and mixed economics.મૂડીવાદી, સમાજવાદી અને મિશ્ર અર્થતંત્રમાં શિક્ષણ
3. Natural and human resources.કુદરતી અને માનવીય સંશાધનો
4. Human capital model, education as a human capital, factor influencing.માનવ મૂડી પ્રતિમાન, શિક્ષણ એક માનવીય મૂડી રોકાણ તરીકે, તેના પર અસર કરતાં પરિબળો.
5. Creation of wealth in edcuation an important industry, stimulus, stimulus economic, growth economic benefit of education.શિક્ષણમાં મૂડી સર્જન (નિમાર્ણ): એક મુખ્ય ઉદ્યોગ. શિક્ષણના આર્થિક વિકાસકીય લાભ
6. Cost- quality relationship to education.શિક્ષણ અને ખર્ચ – ગુણવતા સંબંધ

PERSPECTIVE CORE COURSE

M.ED. CC – 103 EDUCAITONSTUDIES શિક્ષણ વિધા અભ્યાસો

UNIT- I Education study શિક્ષણ વિધા અભ્યાસ

1. Meaning, Concept of Education studies.શિક્ષણ વિધા અભ્યાસોનો અર્થ અને સંકલ્પના
2. Modern history of Educational Study.શૈક્ષણિક અભ્યાસોનો આધુનિક ઈતિહાસ
3. Tranditional disciplines and educational studies.પરંપરાવાદી શાખાઓ અને શૈક્ષણિક અભ્યાસો
4. Present Seenario of education study..શિક્ષણ વિધા અભ્યાસનું વર્તમાન સ્વરૂપ
5. Interdisciplinary nature of education; relationship with disciplines/ subjects such as philosophy, psychology, sociology, managmenet, economics,anthropology etc. connecting knowledge across disciplinary boundaries to provide board framework for insightful consturction of knowledge.
   શિક્ષણનું આંતરવિધાશાખાકીય સ્વરૂપ તત્વજ્ઞાન, મનોવિજ્ઞાન, સમાજશાસ્ત્ર, વ્યવસ્થાપન, અર્થશાસ્ત્ર, નૃવંશશાસ્ત્ર વગેરે શાખા / વિષયો સાથે સંબંધ.

UNIT- II Theoretical perspectives of education શિક્ષણના સૈધ્ધાંતિક પરિપ્રેક્ષ્યો

1. Educational ideologies for Education study.શિક્ષણ વિધા અભ્યાસ માટે શૈક્ષણિક વિચારધારાઓ
2. Meaning, characteristics and importance ofઅર્થ, લક્ષણો અને મહત્વ
   a. Scholling e. Valuesશાળા શિક્ષણ, મૂલ્યો
   b. teaching-learning f. Knowledge constructionઅધ્યયન અધ્યાયન, જ્ઞાન સંરચના
   c. Sustainable education g. Inclusive Educationટકાઉ શિક્ષણ, સંકલિત / સમાવેશી શિક્ષણ
   d. morality h. Pedagogy & Andragogyબાળ અધ્યાપનશાસ્ત્ર અને વયસ્ક અધ્યાપન શાસ્ત્ર
3. Edcuation as a socially contrived system influenced by Social, cultural,political, economic and teacnological factors.
   સાંસ્કૃતિક, રાજકીય, આર્થિક, સામાજિક અને તકનીકિ પરિબળો દ્રારા પ્રભાવિત એક સામાજિક રૂપથી કાલ્પનિક પ્રણાલી તરીકેનું શિક્ષણ
4. Priopitizing the aims of Indian education in context of a democratic, secular,egalitarian and a human society.
   સમતાવાદી, લોકશાહી, બિનસાંપ્રદાયીક અને માનવ સમાજના સંદર્ભમાં ભારતીય શિક્ષણ હેતુઓની પ્રાથમિકતા નકકી કરવી.
5. Procedure of linking: જોડાણની પ્રકિયા
   a. Content knowledge with Pedagogy knowledge.વિષયવસ્તુ જ્ઞાન સાથે શિક્ષણનાશાસ્ત્રનું જ્ઞાન
   b. School knowledge with life outside the school.શાળા બહારના જીવન સાથે શાળાકીય જ્ઞાન
   c. School knowledge with community knowledge.સમુદાયના જ્ઞાન સાથે શાળાકીય જ્ઞાન

d. Experimential knowledge with empirical knowledge.અનુભવ આધારિત જ્ઞાન સાથે પ્રયોગશીલ જ્ઞાન

e. Knowledge on action and reflection on outcome of action.ક્રિયા પરતું જ્ઞાન અને પ્રકિયા પરના ચિંતન પરનું જ્ઞાન

f. Theoretical knowledge and practical knowledge.સૈધ્ધાંતિક જ્ઞાન અને વ્યવહારું જ્ઞાન

g. Universal knowledge and contextural knowledge.સાર્વત્રિક જ્ઞાન અને સંદર્ભીત જ્ઞાન

UNIT- III Vision of School Education શાળા શિક્ષણની દૂરદષ્ટિ

1. Development of relationship between child and the environment: school practices with life outside the school: ICT and Teaching-Learning.
બાળક અને પર્યાવરણ વચ્ચેનો સંબંધ, શાળા બહારના જીવન સાથે શાળાની ક્રિયાઓ, આઈ.સી.ટી. અને અધ્યયન – અધ્યાપન
2. Role Perception: Teacher as role model, as a facilitator and as a co-learner.
શિક્ષકની ભૂમિકા, એક આદર્શ સુવિધા આપનાર અને સહઅભ્યાસું તરીકે
3. Values, Skills and attitude for attainment of Goal of education for peace.
શાંતિ શિક્ષણના ઉદેશોની પ્રાપ્તિ માટે મૂલ્યો, કૌશલ્યો અને વલણો
4. Quality and excellence in education and.its relation to quality.
શિક્ષણમાં ગુણવતા અને ઉત્કૃષ્ટતા તથા ગુણવતા સાથે સંબંધ
5. Contemporary challenges to school education. શાળા શિક્ષણમાં સમકાલીન પ્રકારો.

UNIT- IV Developing the self and aspiration as a teacher શિક્ષક તરીકે સ્વ અને આકાંક્ષાઓનો વિકાસ

1. Development of human personality in all its dimensions - intellectual, physical, emotional, social, moral and spiritual.માનવિય વ્યકિતત્વનો ચહુમુખી વિકાસ બૌદ્ધિક, શારીરિક, સાંવેગિક,સામાજિક, નૈતિક અને આધ્યાત્મિક
2. Influence of feeling of fear and trust inpersonal and social attitude.
વ્યકિતગત અને સામાજિક વલણમાં ભય અને વિશ્વાસની લાગણીનો પ્રભાવ
3. Attitude towards competition and co-·operation and their impact in personal and social life. સ્પર્ધા અને સહકાર તરફ વલણ અને તેની વ્યકિતગત સામાજિક જીવનમાં અસર
4. Professional competent teacher and his sensitivity towards the issues of equity, democracy and social justice.સક્ષમ વ્યાવસાયિક શિક્ષક અને તેની નિષ્પક્ષ, લોકશાહી,સમાનતા અને સામાજિક ન્યાય પ્રત્યે સંવેદન શીલતા.

PERSPECTIVE CORE COURSE
M.ED. CC104 FUNDAMENTALS OF EDUCATIONAL RESEARCH
શૈક્ષણિક સંશોધનનાં મૂળતત્વો

UNIT-I Educational Research and Research Process શૈક્ષણિક સંશોધન અને સંશોધન પ્રક્રિયા

1. Meaning of research and educational research સંશોધન અને શૈક્ષણિક સંશોધનનો અથ
2. Need and importance of educational research શૈક્ષણિક સંશોધનની જરૂરીયાત
3. Characteristics of educational research શૈક્ષણિક સંશોધનની લાક્ષણિકતાઓ
4. Factors hindering educational research શૈક્ષણિક સંશોધનનાં નડતરરૂપ ઘટકો
5. Types of research (Basic, Applied and action research) સંશોધનના પ્રકારો
6. Areas of educational research શૈક્ષણિક સંશોધનના ક્ષેત્રો
7. Teachers and research શિક્ષક અને સંશોધન
8. Ethical considerations in research સંશોધનમાં નૈતિક વિચારણા

UNIT-II Research Problem, Variables and Hypotheses સંશોધન સમસ્યા,ચલ અને ઉત્કલ્પના.

1. Research problem સંશોધન સમસ્યા

   a. Sources of a research problemસંશોધન સમસ્યાના સ્રોતો

b. Selection and nature of a research problem **સંશોધન સમસ્યાની પસંદગી અને સ્વરૂપ**
c. Characteristics of a research problem **સંશોધન સમસ્યાની લાક્ષણીકતાઓ**
d. Techniques involve in defining and formulating a research problem **સંશોધન સમસ્યાને વ્યાખ્યાયિત કરવામાં સામેલ પ્રયુકિતઓ.**

2. Variables **ચલ**
   a. Nature and Meaning of variables **ચલનો અર્થ અને સ્વરૂપ**
   b. Types of variables **ચલના પ્રકારો.**
   c. Selection of variables in educational research **શૈક્ષણિક સંશોધનમાં ચલોની પસંદગી.**
3. Hypotheses **ઉત્કલ્પના**
   a. Meaning of hypothesis **ઉત્કલ્પનાનો અર્થ.**
   b. Criteria for evaluating hypothesis **ઉત્કલ્પના મૂલ્યાંકન માટેનો માપદંડ**
   c. Objections to hypothesis construction **ઉત્કલ્પના રચના માટેના હેતુઓ**
   d. Types of hypothesis **ઉત્કલ્પનાના પ્રકારો**
   e. Testing a hypothesis**ઉત્કલ્પના ની ચકાસણી/ પરીક્ષણ**
4. Research proposal **સંશોધન દરખાસ્ત**
   a. Importance **મહત્વ**
   b. Format **માળખું /સ્વરૂપ**
5. Steps in the research process **સંશોધન પ્રકિયાના સોપાનો.**

UNIT-III Research Resources સંશોધનના સ્રોતો.

1. Reference books: Encyclopedia, Dictionaries, Almanacs and Yearbooks, Directories, Biographical sources, Bibliographical sources. **સંદર્ભ પુસ્તકો:– જ્ઞાનકોષ,શબ્દકોષ,વાર્ષિક પંચાંગ અને વાર્ષિકગ્રથો, નિર્દેશિકા,જીવન ચરિત્રાત્મક સંદર્ભો, સંદર્ભદર્શક સ્ત્રોત**
2. Books and monographs; Card; Catalog, Book-lists and Reviews **પુસ્તકો અને લઘુ પુસ્તકો:– કાર્ડ કેટલોગ, પુસ્તક યાદીઓ અને સમીક્ષા**
3. Periodical and Pamphlets: News papers, Periodicals, Micro films and other aids. **સામાયિકો અને પત્રિકાઓ:– વર્તમાનપત્રો, અઠવાડિક/માસિક સામાયિકો, માઈક્રોફિલ્મ અને અન્ય સાધનો**
4. Dissertations, theses and research journals. **શોધ નિબંધો:– મહાનિબંધો, લઘુશોધ નિબંધો અને સંશોધન સામાયિકો**
5. Review of Related literature: Through internet, Inflib.net Through CD-Magazines **સંદર્ભ સાહિત્યની સમીક્ષા:– ઈન્ટરનેટ, ઈન્ફિલબનેટ, અને સીડી, મેગેઝીન**
6. Institutions conducting research and nature of studies undertaken **સંશોધન કરતી સંસ્થાઓ અને કરવામાં આવતા અભ્યાસોનું સ્વરૂપ**

UNIT-IV Research Tools; સંશોધન ઉપકરણ અને નમૂના રચના.

1. Questionnaire: **પ્રશ્નાવલી**
   a. Advantages and disadvantages of questionnaires **પ્રશ્નાવલી ના ફાયદા અને મર્યાદાઓ**
   b. Forms of questionnaires **પ્રશ્નાવલી નું સ્વરૂપ**
   c. Basic guidelines for constructing items **કલમોની રચના માટેનાં મૂળભૂત દિશા સૂચનો.**
   d. Questionnaire format **પ્રશ્નાવલીનું માળખું**
   e. Preliminary tryout **પ્રાથમિક અજમવિશ**
   f. Techniques for usable returns **પ્રશ્નાવલી ભરાઈને આવે તે માટેની પ્રયુકિત**
   g. Reliability and validity of questionnaires **પ્રશ્નાવલી ની વિશ્વસનીયતા અને પ્રમાણભૂતતા**
2. Interview: **મુલાકાત**
   a. Advantages and disadvantages of interview **મુલાકાતના ફાયદા અને મર્યાદાઓ**
   b. Reliability, objectivity, and validity of interview **મુલાકાતની વિશ્વસનીયતા, અનાત્મલક્ષીતા અને પ્રમાણભૂતતા**

c. Biasing factors in the interview મુલાકાતના પૂર્વગ્રહવાળા પરીબળો
d. Types of interview: individual and group, structured and unstructured મુલાકાતના પ્રકારઃ– (વ્યકિતગત,સમૂહ,આયોજિત, બનઆયોજિત મુલાકાતનું સંચાલન)
e. Conduct of interview

3. Observation: અવલોકન
a. Simple observation: controlled, participant and non-participant સાદુ અવલોકન :– નિયંત્રિત,સહભાગી અને અસહભાગી
b. Aid in simple observation સાદા અવલોકનમાં મદદ (સહાય)
c. Systematic observation: Control over the observer and the subject. પધ્ધતિસરનું અવલોકનઃ– મુલાકાતી અને વિષય ઉપર નિયંત્રણ

4. Rating Scales: ક્રમ માપ દંડ
a. Numerical scales સાંખ્યિક ક્રમ માપ દંડ
b. Graphic scales આલેખિત ક્રમ માપ દંડ
c. Descriptive graphic scales વર્ણનાત્મક આલેખિત ક્રમ માપ દંડ
d. Rules for constructing scales ક્રમ માપ દંડ રચવા માટેના નિયમો

5. Psychological Test: મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી
a. Meaning and concept અર્થ અને સંકલ્પના
b. Classification of test કસોટી નું વર્ગીકરણ
c. Characteristics of a good Standardized test સારી પ્રમાણિત કસોટીના લક્ષણો
d. Factors to be considered in test selection કસોટી પસંદગીમાં ધ્યાનમાં લેવાના ઘટક
e. Steps of Standardized test પ્રમાણિત કસોટીના સોપાન
f. Using tests in research સંશોધનમાં કસોટીનો ઉપયોગ
g. Tests available in Gujarati version ગુજરાતી ભાષામાં પ્રાપ્ત કસોટી

6. Attitude Scale: વલણ માપદંડ

Construction of attitude scale by Likert and Thurston method લીકર્ટ અને થર્સ્ટન પધ્ધતિ દ્વારા વલણ માપદંડ સંરચનના સોપાનો

7. Other tools: અન્ય ઉપકરણો

Checklist, Scorecard, Sociometry, Q-sort technique, Semantic differential technique ચેકલીસ્ટ, સ્કોરકાર્ડ, સામાજિકતામિતી, કયુસોર્ટપ્રયુકિત સિમેન્ટિક ડિફેન્શીયલ પ્રયુકિત,વિષયવસ્તુ વિશ્લેષણ

PERSPECTIVE CORE COURSE
M.ED. CC 201
PHILOSOPHY OF EDUCATION શિક્ષણનું તત્વજ્ઞાન

UNIT- I A- PHILOSOPHY AND EDUCATIONAL SCOPE તત્વજ્ઞાન અને શૈક્ષણિક તત્વજ્ઞાનના કાર્યક્ષેત્રો

1. Concept, definition and Meaning of Education. શિક્ષણનો અર્થ, સંકલ્પના અને વ્યાખ્યાઓ

2. Analytical and real meaning of education.શિક્ષણનો વિશ્લેષણાત્મક અને વાસ્તવિક અર્થ (ખ્યાલ)

3. Importance of instruction approach in education.સુચનાકીય અભિગમનું શિક્ષણમાં મહત્વ

4. Difference between educational instructions and education.શૈક્ષણિક સૂચનાઓ અને શિક્ષણ વચ્ચેનો તફાવત

B- BROAD CONCEPT OF PHILOSOPHY તત્વજ્ઞાનની વિશદસંકલ્પના

1. Concept of philosophy, importance of philosophy of education. તત્વજ્ઞાનની સંકલ્પના (વિભાવના), શિક્ષણના તત્વજ્ઞાનનું મહત્વ

2. Philosophy of education and Teacher. શિક્ષણનું તત્વજ્ઞાન અને શિક્ષક

3. Philosophy and philosophizing. તત્વજ્ઞાન અને તત્વચિંતન

4. Philosophical analysis. તાત્વિક વિશ્લેષણ

5. Technique of philosophy. તત્વજ્ઞાનની પ્રયુક્તિઓ

6. Main question of philosophy is man. તત્વજ્ઞાનનો મુખ્ય પ્રશ્ન માણસ

7. Importance of philosophy in current period.પ્રવર્તમાન સમયમાં તત્વજ્ઞાનનું મહત્વ

8. Self development, dedicated person with responsibility and experience. સ્વ વિકાસ જવાબદારી અને અનુભવ સાથે સમર્પિત વ્યક્તિ

UNIT- II BASIC BRANCES OF PHILOSOPHY તત્વજ્ઞાનની પાયાની મૂળભૂત શાખાઓ

A- EPISTEMOLOGY જ્ઞાનમીમાંસા

1. Concept of knowledge and epistemology. જ્ઞાનની સંકલ્પના અને જ્ઞાનમીમાંસા

2. Sources of knowledge જ્ઞાનનાસ્ત્રોત

3. Inclusive form of knowledge જ્ઞાનનું સમાવિષ્ટ સ્વરૂપ

4. Implications of epistemological education. જ્ઞાનાત્મક શિક્ષણના સૂચિતાર્થ

B- AXIOLOGY મૂલ્યમીમાંસા

1. Concept of reference sources of axiology મૂલ્ય મીમાંસાના સંદર્ભસ્ત્રોત ની સંકલ્પના/અવધારણા

2. Principals of axiology – objective and individual and expectant. મૂલ્યમીમાંસાના સિદ્ધાંતો, હેતુ અને વ્યક્તિગત અને અપેક્ષિત

3. From of value – external, Internal and its implications. મૂલ્યનું સ્વરૂપ બાહ્ય આંતરિક અને તેના સૂચિતાર્થો

C- ETHICOLOGY, AESTHETICOLOGY AND EDUCATION: EFFECT OF EACH OTHER નીતિશાસ્ત્ર અને સૌંદર્યશાસ્ત્ર અને શિક્ષણ

UNIT- III VARIOUS THE THEORIES OF PHILOSOPHICAL EDUCATION તાત્વિક શિક્ષણના વિવિધ સિદ્ધાંતો

Humanism માનવતાવાદ, Feminism નારીવાદ, Logical Positivism તાર્કિક સકારાત્મકવાદ, Concept of " Positivism " and its impact on human life. સકારાત્મકવાદની સંકલ્પના અને માનવજીવન પર તેની અસર, Sankhya, Vedant Darshan, Jainism and Bhagvad Geeta (theories discuss with concept, principals, utility discipline, teacher- student relation, curriculum method) સાંખ્ય,વેદાંતદર્શન, જૈનીઝમ અને ભગવદ્ગીતા (સંકલ્પના, સિદ્ધાંતો, ઉપયોજન, શિસ્ત, શિક્ષક-વિદ્યાર્થી સંબંધ,અભ્યાસક્રમ પદ્ધતિના સંદર્ભમાં ચર્ચા)

UNIT- IV PHILOSOPHICAL AND EDUCATIONAL THOUGHTS OF INDIAN AND WESTERN PHILOSOPHER ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય તત્વ ચિંતકોના શૈક્ષણિક અને તાત્વિક વિચારો

Dr. Annie Besant ડોક્ટર એની બેસન્ટ, Acharay Vinoba Bhave આચાર્ય વિનોબા ભાવે, Rousseau રૂસો, Herbert Spencer (discuss their life narrative concept and aim of education effect and their thoughts contribution on education) હર્બર્ટસ્પેન્સર (તેમના જીવનકવન, શિક્ષણના હેતુ અને સંકલ્પના, અસર અને તેમના વિચારોનો શિક્ષણ ફાળો)

M.ED. CC 202

SOCIOLOGY OF EDUCATION શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર

UNIT-I SOCIOLOGY OF EDUCATION શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર

1. The meaning and scope of sociology of education) શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્ર નો અર્થ અને વ્યાપ
2. The process of socialization સામાજિકરણની પ્રકિયા
3. Education and Social Changeશિક્ષણ અને સામાજિક પરિવર્તન
4. Types of Social Institutions and their Functions સામાજિક સંસ્થાઓના પ્રકારો અને તેના કાર્યો
5. Dimensions of Education as a Social Institution: Structure, Function and Culture શિક્ષણના સામાજિક સંસ્થા તરીકેના આયામો, માળખું, કાર્યો અને સંસ્કૃતિ

UNIT-II SOCIAL STRATIFICATION AND SOCIAL MOBILITY સામાજિક સ્તરીકરણ અને સામાજિક ગતિશીલતા

1. Concept and Types of Social Stratification and Social Mobility સામાજિક સ્તરીકરણ અને સામાજિક ગતિશીલતા ની સંકલ્પના અને પ્રકારો
2. Theories of Social Stratification - Functionalist and Conflict Theory સામાજિક સ્તરીકરણ ના સિધ્ધાંત પકાર્ય અને સંઘર્ષ ના સિધ્ધાંતે
3. Stratification and Equality of Educational Opportunity among disadvantaged sections of Society - Girls, S.C. & S.T. સ્તરીકરણ અને શિક્ષણની તકોમાં સમાનતાસમાજના પછાત વર્ગો (કન્યા,એસ.સી.,એસ.ટી.) માં
4. Equality and Equity in Education શિક્ષણમાં સમાનતા અને ન્યાય સંગતતા
5. Human Rights Education; Concept and Provisions માનવ અધિકાર શિક્ષણ–સંકલ્પના અને જોગવાઈઓ

UNIT-III CULTURE, MODERNIZATION AND EDUCATION સંસ્કૃતિ,આધુનીકરણ અને શિક્ષણ

1. Concepts of Culture, Sub-Culture and Multiculturalism, civilization, cultural growth, cultural lag, cultural conflict, cultural relativity, cultural Pluralism and cultural Poverty in relation to Education. સંસ્કૃતિની સંકલ્પનાઃ પેટા સંસ્કૃતિ અને બહુ સંસ્કૃતિ વાદ, સભ્યતા, સંસ્કૃતિ વિકાસ, સાંસ્કૃતિક વિલંબ, સાંસ્કૃતિક સંઘર્ષ, સાંસ્કૃતિક સાપેક્ષતા, સાંસ્કૃતિક બહુત્વવાદ અને શિક્ષણના સંબંધમાં સાંસ્કૃતિક ગરીબાઈ
2. Approaches to Multi Cultural Education (Culturally Different, Human Relation, Single Group Study, Multicultural Education, Social Reconstructionist) બહુ સાંસ્કૃતિ શિક્ષણના અભિગમોઃ (સાંસ્કૃતિક વિવિધતા, માનવીય સંબંધો, એકજૂથ અભ્યાસ, બહુ સાંસ્કૃતિક શિક્ષણ, સામાજિક પુનઃ નિર્માણવાદી)
3. Relationship between culture and education. સંસ્કૃતિ અને શિક્ષણ વચ્ચેના સંબંધો
4. Modernism and Post Modernism, Characteristics of Post Modernism આધુનિકવાદ અને અનું આધુનિકવાદ અને તેના લક્ષણો

UNIT-IV EDUCATION LAW AND SOCIETY શિક્ષણ,કાયદો અને સમાજ

1. Education and Democracy શિક્ષણ અને લોકશાહી
2. Nationalism and education રાષ્ટ્રવાદ અને શિક્ષણ

3. Mass Media and Education **(માસ મિડિયા) બહુમાધ્યમ અને શિક્ષણ**

4. Privatization, Liberalization and Globalization and its impact on Education **ખાનગીકરણ, ઉદારીકરણ અને વૈશ્વિકરણ અને તેની શિક્ષણ પર અસરો**

M.ED. CC 203

CURRICULUM STUDIES અભ્યાસક્રમનો વિધાભ્યાસ

UNIT-I CONCEPT OF CURRICULUM અભ્યાસક્રમ સંકલ્પના

1. Meaning of curriculum **અભ્યાસક્રમનો અર્થ**

2. Difference between curriculum, syllabus, textbook and National Curriculum Framework. અભ્યાસક્રમ, પાઠ્યક્રમ, પાઠ્યપુસ્તક અને રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમમાળખું vacche તફાવત

3. Importance of curriculum, syllabus and textbook in school education. અભ્યાસક્રમ પાઠ્યક્રમ અને પાઠ્યપુસ્તકનું શાળા શિક્ષણમાં મહત્વ

4. Basis of curriculum. અભ્યાસક્રમનાઆધારો (પાયાઓ)

5. Importance of core curriculum and local referece specific curriculum. કોર(મુખ્ય)અભ્યાસક્રમનું મહત્વ અને સ્થાનિક વિશિષ્ટ સંદર્ભિત અભ્યાસક્રમ

UNIT-II CONCEPT DEVELOPMENTઅભ્યાસક્રમ સંકલ્પના વિકાસ

1. The process of curriculum development- construction of objective and learning standards, selection of learning experiences, selection of content, organization and integration of learning experiences and content, evaluation of the curriculum. અભ્યાસક્રમ વિકાસની પ્રક્રિયા, હેતુ અને અધ્યયન ધોરણનું નિર્માણ (નિર્ધારણ), અધ્યયન અનુભવોની પસંદગી, અધ્યયન અનુભવો અને વિષયવસ્તુનું સંગઠન અને સુગ્રથન (સંયોજન),અભ્યાસક્રમ મૂલ્યાંકન વિવિધ સ્તરે

2. Curriculum development at different levels – international level, national level, state level, school level and classroom level. અભ્યાસક્રમ વિકાસ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે, રાષ્ટ્રીયસ્તરે,રાજ્યકક્ષાએ, શાળા કક્ષાએ અને વર્ગખંડ કક્ષાએ

UNIT-III FUNDAMENTALS OF CURRICULUM PLANNING અભ્યાસક્રમ આયોજનના પાયા (આધારો, સિદ્ધાંતો, મૂળભૂતતત્વો)

1. Nature of content and curriculum planning વિષયવસ્તુ સ્વરૂપ અને અભ્યાસક્રમ આયોજન

2. Developmental aspects and curriculum planning વિકાસાત્મક પાસાં અને અભ્યાસક્રમ આયોજન

3. Social, economical, environmental aspects and curriculum planning સામાજિક- આર્થિક પર્યાવરણીય પાસાઓ અને અભ્યાસક્રમ આયોજન

4.Institutional aspects and curriculum planning. સંસ્થાકીય પાસાઓ અને અભ્યાસક્રમ આયોજન

5. Teacher related aspects and curriculum planning. શિક્ષક સંબંધિત પાસાઓ અને અભ્યાસક્રમ આયોજન

UNIT-IV CURRICULUM ENGAGEMENT IN SCHOOL શાળામાં અભ્યાસક્રમ જોડાણ (સંબંધ, વચનબદ્ધતા ,સંલગ્નતા)

1. Role of school environment in curriculum engagement. શાળા પર્યાવરણની અભ્યાસક્રમ સાથે જોડાણમાં ભૂમિકા

2. Role of infrastructure of the school in curriculum engagement. શાળાની ભૌતિક સામગ્રીની અભ્યાસક્રમ સંલગ્ન ભૂમિકા

3. Role of curriculum inclusion and learning resoures in curriculum engagement. અધ્યયન સ્ત્રોત, સંસાધનો અને અભ્યાસક્રમ સમાવેશનની અભ્યાસક્રમ સંલગ્ન ભૂમિકા

4. Role of a school to bridge the gap between the Expected curriculum, Implemented curriculum and Tested curriculum.અપેક્ષિત અભ્યાસક્રમ અમલમાં મુકેલ અભ્યાસક્રમ અને પરીક્ષણ થયેલ અભ્યાસક્રમ વચ્ચેનું અંતરપૂરવામાંશાળાની ભૂમિકા

5. Role of a teacher in developing, transacting and evaluating curriculum. અભ્યાસક્રમ વિકાસ વ્યવહાર અને મૂલ્યાંકનમાં શિક્ષકની ભૂમિકા

M.ED. CC 204

TEARCHER EDUCATION -I અધ્યાપક શિક્ષણ-I

UNIT-I STRUCTURE, CURRICULUM AND MODES OF PRE- SERVICE TEACHER EDUCATION પૂર્વસેવાકાલીનઅધ્યાપક શિક્ષણનું માળખું,અભ્યાસક્રમ અને પ્રકારો

1. A review of the understanding developed on teacher's role and functions. **શિક્ષકની ભૂમિકા અને કાર્યો પર વિકસિત સમજણની સમીક્ષા**

2. Pre-service teacher education- concept, nature, objectives and scope. **પૂર્વ સેવા કાલીન અધ્યાપક શિક્ષણ સંકલ્પના, સ્વરૂપ હેતુઓ અને વ્યાપ**

3. The structure of teacher education curriculum and its vision in curriculum documents of NCERT and NCTE. NCERT **અનેNCTE ના અભ્યાસક્રમ દસ્તાવેજો માં અધ્યાપક શિક્ષણ અભ્યાસક્રમ અને તેના દષ્ટિકોણનું માળખું**

4. Components of Pre-service teacher education - foundation courses, subject specialization and pedagogy, special fields, school based practicum and internship weightages in course work and evaluation. **પૂર્વ સેવાકાલીન અધ્યાપક શિક્ષણના ઘટકો - આધારભૂત પાઠયક્રમો, વિષય વિશેષ યોગ્યતા અને શિક્ષણનુંશાસ્ત્ર, વિશિષ્ટ ક્ષેત્રો, શાળા આધારે પ્રાયોગિક કાર્યો અને ઈન્ટર્નશીપ, કોર્ષવર્ક અને મૂલ્યાંકનમાં ભારાંક**

5. Modes of Pre-service teacher education (face to face, Linear and Integrated) distance and online, relative merits and limitations **પૂર્વ સેવા કાલીન અધ્યાપક શિક્ષણના પ્રકારો (પ્રત્યક્ષ, રેખીય અને એકીકૃત), દૂરર્વતી અને ઓન લાઈનલ સંબધિત ગુણવતાઓ અને મર્યાદાઓ**

UNIT-II ORGANISATION OF DIFFERENT COMPONENTS OF TEACHER EDUCATION CURRICULUM અધ્યાપક શિક્ષણ અભ્યાસક્રમના વિવિધ ઘટકોનું સંગઠન

1. The student teacher as an adult learner, characteristics and Concept of andragogy and its principles. **તાલીમાર્થી એક પૌઢ અધ્યેતા તરીકે , લક્ષણો, એન્ડાગોગીની સંકલ્પના અને તેના સિધ્ધાંતો**

2. Organisation, transaction and evaluation of different components of teacher education curriculum and existing practices. **અધ્યાપક શિક્ષણ અધ્યાસક્રમના વિવિધ ઘટકોનું સંગઠન, વ્યવહાર અને મુલ્યાંકન અને પ્રચલિત અભ્યાસો.**

3. Transactional approaches for the foundation courses- Expository, Participatory, Collaborative, Peer Coaching, and Inquiry. Scope and possibilities for organisation and evaluation.**આધારભૂત પાઠયક્રમો માટે વ્યવહારી અભિગમો નિરૂપણાત્મક, સહભાગી,સહયોગી, સાથી શિક્ષણ અને તપાસ.સંગઠન અને મૂલ્યાકન માટે વ્યાપ અને શકયતાઓ**

4. Transactional approaches for the skill and competency development courses, need for awareness, modeling, analysis, practice, feedback cycle, scope and possibilities for organization and evaluation, practicum records and profolio assessment. કૌશલ્ય અને નિપુણતા વિકાસ પાઠયક્રમો માટે વ્યવહારીક અભિગમો, જાગૃતિ જરૂરીયાત, મોડલીગ, પૃથ્થકરણ,અભ્યાસ, પ્રતિપોષણ ચક્ર, સંગઠન અને મૂલ્યાંકન માટે વ્યાપ અને શકયતાઓ અન પ્રાયોગિક કાર્યોનો રેકોર્ડ, પોર્ટ ફોલિયો મૂલ્યાંકન

5. Concept and scope of school based particum and internship- the existing practices, their nature, objectives, organisation and duration. Activites and experiences in preinternship, internship and post-internship.શાળા આધારીત પ્રાયોગિક કાર્યો અને ઈન્ટર્નશીપની સંકલ્પના અને વ્યાપ,પ્રચલિત અભ્યાસો,તેનું સ્વરૂપ, હેતુઓ,સંગઠન, સમયકાળ, પૂર્વ ઈન્ર્ટનશીપ, ઈન્ટર્નશીપ, ઈન્ટર્નશીપ પછીની પ્રવૃતિઓ અને અનુભવો

UNIT-III IN-SERVICE TEACHER EDUCATION IN INDIA- CONCEPT, STRUCTURE AND MODES. ભારતમાં સેવાકાલીન અધ્યાપક શિક્ષણની સંકલ્પના, માળખું અને પ્રકારો

1. Concept, need for continuing professional development of a teacher, areas of professional development. Purpose of inservice teacher education programme, orientation, refresher, workshop, seminar and conference, their meaning and objective. સંકલ્પના, અધ્યાપકના વ્યવસાયિક વિકાસને સતત ચાલું રાખવાની જરૂરીયાત, વ્યવસાયિક વિકાસના ક્ષેત્રો, સેવાકાલીન અધ્યાપક શિક્ષણ કાર્યક્રમના ઉદેશો – ઓરિઅેન્ટીશન, રીફ્રેશર, વર્કશોપ, સેમિનાર અને કોન્ફરન્સ : તેના અર્થ અને હેતુઓ

2. The structure for in-service teacher education- sub-district, district, state, regional and national level agencies and institutions.સેવા કાલીન અધ્યાપક શિક્ષણનું માળખું – ઉપજિલ્લો, જિલ્લો, રાજય ક્ષેત્ર અને રાષ્ટ્રકક્ષાની એજન્સી અને સંસ્થાઓ

3. Modes and Models of in-service teacher education; સેવા કાલીન અધ્યાપક શિક્ષણના પ્રકારો અને નમૂનો

4. Modes of in-service teacher education - face to face, distance mode, online and mixed mode સેવા કાલીન અધ્યાપક શિક્ષણના પ્રકારો– પ્રત્યક્ષ – દૂરર્વતી પ્રકાર, ઓનલાઈન અને મિશ્રપ્રકાર

5. Induction, one shot, recurrent, cascade, multi-site, school based and course work model scope, merits and limitaions of each of them. આગમન, વનર્શોટ, રીકરન્ટ (પુનરાવર્તન) , કેસકેડ, મલ્ટી–સાઈડ (બહુ– સ્થાન), શાળા આધારીત model અને કાર્યવર્ક વ્યાપ, દરેકની ગુણવતા અને મર્યાદાઓ

UNIT-IV PLANNING, ORGANIZING AND EVALUATING AND IN-SERVICE TEACHER EDUCATION સેવાકાલીન અધ્યાપક શિક્ષણનું આયોજન,સંગઠન અને મૂલ્યાંકન

1. Planning an in-service teacher education programme- preliminary considerations of purpose, duration, resource requirements and budget.સેવાકાલીન અધ્યાપક શિક્ષણ કાર્યક્રમનું આયોજન – ઉદેશોની પ્રાથમિક વિચારણા, સમય અવધિ, આવશ્યક સ્ત્રોત અને બજેટ

2. Designing and in-service teacher education programme- steps and guidelines assessment of training needs, formulation of training curriculum, prepararation of course material. સેવાકાલીન અધ્યાપક શિક્ષણ કાર્યક્રમની રચના – સોપાનો અને માર્ગદશિર્કા પ્રશિક્ષણ આવશ્યકતાઓનું, મૂલ્યાંકન પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમની રચના, પાઠસામગ્રી ને બનાવવી

3. Organizing an in-service teacher education programme-common problems faced by a teacher educator and guidelines for communication, arrangement, preparation, facilitating participation and collecting feedback and evaluation. સેવાકાલીન અધ્યાપક શિક્ષણ કાર્યનું સંગઠન – શિક્ષક– પ્રશિક્ષક દ્વારા અનુભવના સામાન્ય સમસ્યાઓ અને પ્રત્યાયન વ્યવસ્થા, તૈયારી,ભાગીદારી માટે સુવિધા પ્રતિપોષણ સંકલન અને મૂલ્યાંકન માટે પ્રભાવશાળી માર્ગદર્શિકા

4. Qualities and characterstics of an effective in-service teacher educator. સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષકની યોગ્યતા અને વિશેષતાઓ.

SEMESTER-III

M.ED. CC301 RESEARCH METHODS ADVANCED અદ્યતન સંશોધન પધ્ધતિઓ

UNIT-I Sampling Techniques **નમૂના પસંદગીની પ્રયુકિતઓ**

1. Population and sample વ્યાપવિશ્વ અને નમૂનો 2. Defining the population વ્યાપ વિશ્વને વ્યાખ્યાયિત કરવ 3. Meaning of Sample and Sampling નમૂનો અને નમૂના પસંદગીનો અથ 4. Characteristics of a good sample સારા નમૂનાના લક્ષણો 5. Importance of sampling નમૂનો પસંદગીની અગત્યતા 6. When should the sample be large? નમૂનો માટો કયારે હોવો જોઈએ. 7.Sample size and Errors in Sampling નમૂના નો કદ અને નમૂના પસંદગીની ભૂલો 8. Techniques of Sampling નમૂના પસંદગીની પ્રયુકિતઓ a. Probability samples: simple random sampling, stratified random sampling, systematic sampling and cluster sampling સંભાવ્ય નમૂનો (આકસ્મિક નમૂના પસંદગી,સ્તરીકૃત યાદચ્છિક નમૂના પસંદગી,યોજના બધ્ધનમૂના પસંદગી,ઝૂમખા નમૂના પસંદગી) b. Judgment samples: Incidental sampling, purposive sampling, quota Sampling નિર્ણય આધારીત નમૂનાઓ :– (અનૂકૂલ નમૂના પસંદગી,સહેતુક નમૂના પસંદગી, નિયત હિસ્સા નમૂના પસંદગી,) c. Other sampling techniques: Paired sampling, double sampling, sequential sampling, snow- ball sampling, Multi-stage_ sampling and Mistakes often made in sampling 10. Sampling biases નમૂના પસંદગીની અન્ય પ્રયુકિતઓ :– (જોડકાં નમૂના પસંદગી, બમણાં નમૂના પસંદગી, ક્રમશઃ નમૂના પસંદગી, સ્નોબોલ નમૂના પસંદગી, બહુસ્તરીય નમૂના પસંદગી,) (ટ) નમૂના પસંદગી કરતી વખતે થતી ભૂલો (ઠ) પૂર્વ ગ્રહયુકત નમૂના પસંદગી

UNIT-II Research methods **સંશોધન પધ્ધતિઓ**

1. Historical research method ઐતિહાસિક સંશોધન પધ્ધતિઓ a. Concept b. Importance in education c. Objectives d. Steps 'of Historical method e. Intrnal and External criticism f. Types of historical research in Education (૧)સંકલ્પના (ખ) શિક્ષણમાં અગ્યતતા (ગ) હેતુઓ (ઘ) ઐતિહાસિક પધ્ધતિના સોપાનો (ચ) આંતરિક અને બાહ્ય વિવેચન (છ) શિક્ષણમાં ઐતિહાસિક સંશોધનના પ્રકારો 2. Descriptive research method વર્ણનાત્મક સંશોધન પધ્ધતિઓ 3. Experimental research method પ્રાયોગિક સંશોધન પધ્ધતિ

UNIT-III Descriptive Methods of Research **સંશોધનની વર્ણનાત્મક પધ્ધતિઓ**

1. Quantitative Methods of Research 2. Survey method 3. Content Analysis 4. Case Study 5. Inter-relationship studies: Causal comparative studies, co-relational studies 6. Developmental studies: Longitudinal and cross sectional studies, trend studies (૧) સંશોધનની સંખ્યાત્મક પધ્ધતિઓ (૨) સર્વેક્ષણ પધ્ધતિ (૩) વિષયવસ્તુ વિશ્લેષણ (૪) વ્યકિત અભ્યાસ (૫) આંતર સંબધાત્મક અભ્યાસઃ– કારણ તુલનાત્મક અભ્યાસ સહસંબંધાત્મક અભ્યાસ. (૬) વિકાસાત્મક અભ્યાસ :– સંળગસૂત્રી અને આડછેડી અભ્યાસ તરેહ અભ્યાસ.

UNIT-IV Experimental research **પ્રાયોગિક સંશોધન**

1. Definition of an experiment પ્રાયોગિક સંશોધનની વ્યાખ્યા 2. variables in experimental research પ્રાયોગિક સંશોધનમાં ચલો 3. experimental designsપ્રાયોગિક યોજનાઓ 4. control of the experiment પ્રયોગ નિયંત્રણ 5. Internal validity & external validity આંતરીક અને બાહય પ્રમાણભૂતતા 6. Methods of equating experimental and control groups પ્રાયોગિક અને નિયંત્રિત જૂથોને સમાન કરવાની પધ્ધતિઓ.

M.ED. CC 302 TEACHER EDUCATION-2 અધ્યાપક શિક્ષણ- ૨

Unit-I Perspectives and Policy on Teacher Education **અધ્યાપક શિક્ષણની પરિપ્રેક્ષ્ય અને નીતિ**

Teacher Development Concept, Factors influencing teacher development personal, contextual. Teacher Expertise Berliner's stages of development of a teacher. Approaches to teacher development self directed development, co-operative or collegial development, change oriented staff development. National and state policies on teacher education a review. Different organisations and agencies involved in teacher education their roles, finctions and networking

In service teacher education under DPEP, SSA and RMSA Preparation of teachers for art, craft, music, physical education and special education - need, existing programmes and practices Initiatives of the NGOs in designing and implementing in service teacher education programmes.

શિક્ષક વિકાસ – સંકલ્પના, શિક્ષક વિકાસ પર અસર કરતાં પરિબળો, વ્યકિતગત, સંદભિતલ શિક્ષક વિદ્વતા – બર્લિનરના શિક્ષક વિકાસ પગથિયા લ શિક્ષક વિકાસના અભિગમ – સ્વ – નિર્દેશિત, વિકાસ સહકારી અને સહયોગી વિકાસ, બદલી લક્ષીસ્ટાફ વિકાસ, અધ્યાપક શિક્ષણ પર રાષ્ટ્રિય અને રાજય નીતિઓઃ એક સમીક્ષા - અધ્યાપક શિક્ષક સાથે સંકળાયેલી વિવિધ સંસ્થાઓ અને એજન્સીઓ, તેમની ભૂમિકા, કાર્યો અનેનેટવર્કીંગ - DPEP, SSA અને RMSA એતર્ગત સેવા કાલીન અધ્યાપક શિક્ષણ - કલા, હસ્તકલા, સંગીત, શારીરિક શિક્ષણ અને વિશિષ્ટ શિક્ષણ માટે શિક્ષકોની તૈયારી,આવશ્યકતા, વર્તમાન કાર્યક્રમો અને પ્રયાસો - સેવાકાલીન અધ્યાપક શિક્ષણ કાર્યક્રમની રૂપરેખા બનાવવા અને તેના અમલીકરણ માટે NGOSની પહેલ

Unit- 2 Structure and Management of Teacher Education **અધ્યાપક શિક્ષણનું માળખું અને સંચાલન**

1. Structure of teacher education system in India - its merits and limitations ભારતમાં અધ્યાપક શિક્ષણતંત્રનું માળખું, તેની ગુણવતા અને મર્યાદાઓ 2. Universalisation of Secondary Education and its implications for teacher education at the secondary level શિક્ષણનું સાર્વત્રીકરણ અને માધ્યમિક કક્ષાએ અધ્યાપક શિક્ષણમાં તેનું અમલીકરણ 3. Preparing teachers for different contexts of school education - structural and substantive arrangements in the TE programmes શાળા શિક્ષણની વિવિધ સંદર્ભમાં શિક્ષકોની તૈયારી અધ્યાપક શિક્ષણ કાર્યક્રમમાં માળખાકીય અનેમૂળ વ્યવસ્થા 4. Vertical mobility of a school teacher –avenues શાળા શિક્ષકની ઉભયછેદી ગતિશીલતા પરિદ્વશ્ય 5. Professional development of teachers and teacher educators -present practices and, avenues. શિક્ષક અને શિક્ષક પ્રશિક્ષકનો વ્યવસાયિક વિકાસઃ પ્રચલિત પધ્ધતિઓ અને પરિદ્વશ્ય 6. Systemic factors influencing the quality of pre and in-service education of secondary school teachers માધ્યમિક શાળા શિક્ષકોની પૂર્વ કાલિન અને સેવાકાલિન શિક્ષણની ગુણવતા પર પધ્ધતિ સરનાપરીબળોની અસર કરતાં પધ્ધતિસરના પરિબળો

Unit-3 Research in Teacher Education **યઅધ્યાપક શિક્ષણમાં સંશોધન** –

1. Paradigms for research on teaching -Gage, Doyle and Shulman. અધ્યાપન સંશોધન માટે આર્દશ (નમૂનો) ,ગેજ,ડોપલ અને શુલમાન 2. Research on effectiveness of teacher education programmes -characteristics of an effective teacher education programme અધ્યાપક શિક્ષણ કાર્યક્રમોની અસરકારકતા પર સંશોધનો અસરકારક અધ્યાપક શિક્ષણકાર્યક્રમોના લક્ષણો. 3. Methodological issues of research in teacher education-direct various indirect inference, generalisability of findings, laboratory versus field research, scope and limitation of classroom observation અધ્યાપક શિક્ષણમાં સંશોધનના પધ્ધતિસરના મુદાઓ પ્રત્યક્ષ વિરુધ્ધ પરોક્ષ તારણો,તારણોનું સમાન્યીકરણ પ્રાયોગિક વિરુધ્ધ ક્ષેત્રીય સંશોધનો, વર્ગખંડ અવલોકનનો વ્યાપ અનેમર્યાદાઓ, 4. Trends of research in teacher education -review of a few recent research studies in teacher education with reference design, findings and policy implications અધ્યાપક શિક્ષણ સંશોધનના પ્રવાહો રૂપરેખા, તારણો અને નીતિ અમલીકરણ ના સંદર્ભમાં અધ્યાપક શિક્ષણમાં કેટલાક વર્તમાન સંશોધન અભ્યાસની સમીક્ષા

Unit-4 Problems and Issues in Teacher Education **અધ્યાપક શિક્ષણની સમસ્યાઓ અને મુદાઓ.**

1. Challenges in professional development of teachers-relevance to school education, improperly qualified teacher educators, assurance of quality of teacher education programmes, શિક્ષકોની વ્યવસાયિક વિકાસ માટે પડકારો શાળા શિક્ષણ સાથે સંબધિત, અયોગ્ય રીતે લાયકાત ધરાવતા શિક્ષક, પ્રશિક્ષક, શિક્ષક શિક્ષણ કાર્યક્રમની ગુણવતાની ખાતરી 2.Sufficiency of subject matter knowledge for teaching at the senior secondary level, ઉચ્ચ માધ્યમિક સ્તરે અધ્યાપન માટે વિષયવસ્તુ જ્ઞાનની પર્યાપ્તતા Single subject versus multiple subject teachers - implications for subject combinations in initial teacher preparation એક વિષય વિરુધ્ધ વધારે વિષયો ભણાવતા અધ્યાપકો, વિષય

સંયોજનના અમલીકરણ માટે શિક્ષકોની પ્રારંભિક તૈયારી Issues related to enhancing teacher competence, commitment and teacher performance Partnerships in secondary teacher education શિક્ષકની યોગ્યતા, પ્રતિબધ્ધતા અને શિક્ષકની કામગીરી ઉન્નત કરવા માટેના સંબંધિત મુદાઓ -TEI with school and community, Government Agencies with University, with NGOss, between teacher education institutions preparing teacher for different levels of school education. માધ્યમિક અધ્યાપક શિક્ષણમાં ભાગીદારી, શાળા અને સમુદાય સાથે TEI, યુનિવર્સીટી અને એનજીઓ (NGO) સાથે સરકારી એજન્સીઓ શાળા શિક્ષણના વિવિધસ્તરે શિક્ષકોને તૈયાર કરવા માટે અધ્યાપક શિક્ષણ સંસ્થાઓ.

CS 303 SPECIALIZATION CORE COURSE IN SECONDARY & HIGHER SECONDARY EDUCATION-1 માધ્યમિક અને ઉચતર માધ્યમિક શિક્ષણ-૧- ફક્ત B.Ed. / B. El.Ed. વિદ્યાર્થીઓ માટેજ

UNIT-I Secondary And Higher Secondary Education યુનિટઃ– ૧. માધ્યમિક અને ઉચતર માધ્યમિક શિક્ષણ

1. Aims and Objectives of secondary and Higher Secondary education. માધ્યમિક અને ઉચતર માધ્યમિક શિક્ષણના ધ્યેયો અને હેતુઓ 2. Educational Structure of secondary And Higher Secondary education inGujarat. ગુજરાત રાજયમાં માધ્યમિક અને ઉચતર માધ્યમિક શિક્ષણનું શૈક્ષણિક માળખું 3. School Management (Meaning, Concept, Need, Importance and Process) શાળા વ્યવસ્થાપન :– (અર્થ,સંકલ્પના,જરૂરીયાતો,મહત્વ,પ્રક્રિયા) 4. Appointment process of Principals and Teachers at Secondary And HigherSecondary School Level in Gujarat ગુજરાત રાજય માં માધ્યમિક અને ઉચતર માધ્યમિક શાળા સ્તરે આચાર્ય અને શિક્ષકોની નિમણૂંક પ્રકિયા 5. Professional Ethics of secondary And Higher Secondary School Teachers. માધ્યમિક અને ઉચતર માધ્યમિક શિક્ષકોની વ્યવસાયિક નૈતિકતા

UNIT-II Types of Schools શાળાઓ ના પ્રકારો

1. Types of Schools (According to School Management) શાળાઓના પ્રકારો(શાળા વ્યવસ્થાપન પ્રમાણે) 2. NavodayVidyalay નવોદય વિદ્યાલય 3. Adarsh Nivasi Shala આદર્શ નિવાસી શાળા 4. Eklavya Model Residention School (EMRS) એકલવ્ય મોડલ રેસિડેન્શિયલ સ્કૂલ 5. Girls Residention School (GRS) બાલિકા નિવાસી શાળા -(જીઆરએસ) 6. Central School કેન્દ્રિય વિદ્યાલય 7. Public Schools(With reference to Objectives, functions and facilities) પબ્લિક સ્કૂલ (હેતુઓ,કાર્યો અને સુવિધાના સંદર્ભમાં)

UNIT-III Present Scenario of Secondary And Higher SecondaryEducation: Issues and concerns માધ્યમિક અને ઉચતર માધ્યમિક શિક્ષણ ની વર્તમાન સ્થિતિઃ– મુદ્દાઓ અને ચિંતા

1. Girls Education at School Level શાળા કક્ષાએ કન્યાઓનું શિક્ષણ 2. Marginalization at School Level શાળા કક્ષાએ સીમાંતીકરણ 3. ICT related issues at School Level શાળા કક્ષાએ આઈસીટી સંબંધિત મુદ્દાઓ 4. Problems of 'Shikshan Sahayak' in Gujarat ગુજરાતમાં શિક્ષણ સહાયકોની સમસ્યાઓ 5. Problems related to Infrastructure facilities, Educational Aids and Classroomsat School Level શાળા કક્ષાએ ભૌતિક સુવિધાઓ,શૈક્ષણિક સહાય અને વર્ગખંડો સંબંધિત સમસ્યાઓ 6. Problem related to Students leaving schools at Secondary And HigherSecondary School Level શાળા કક્ષાએ વિદ્યાર્થીઓની શાળા છોડવા સંબંધિત સમસ્યાઓ 7. Research work on problems related to Secondary And Higher Secondary Education માધ્યમિક અને ઉચતર માધ્યમિક શિક્ષણને લગતી સમસ્યાઓ પર સંશોધન કાર્ય

UNIT-IV Institutions and Programmes at Secondary And HigherSecondary School માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર **માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ સંસ્થાઓ અને કાર્યક્રમો**

1. UGC 2. NCERT 3. NUEPA 4. NCTE 5. NAAC 6. CABE 7. IASE 8. CTE 9. GCERT(With reference to its Structure and function at School Level). Vidyadeep Yojna(With reference to its objectives and impact on Secondary And Higher Secondary Education) (માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ તેના માળખાં અને કાર્યોના સંદર્ભ) વિદ્યાદિપ યોજના – માધ્યમિક શિક્ષણ પર તેના હેતુઓ અને પ્રભાવોના સંદર્ભમાં

CS 304 SECONDARY & HIGHER SECONDARY EDUCATION - 2 માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર **માધ્યમિક** શિક્ષણ-૨ ફક્ત **B.Ed. / B. El. Ed.** વિદ્યાર્થીઓ માટે જ

UNIT-I Pedagogy used at Secondary And Higher Secondary School Level યુનિટ:–

૧. માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર **માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ ઉપયોગમાં લેવાનું શિક્ષણશાસ્ત્ર**

1. Child centred pedagogy બાળકેન્દ્રિત શિક્ષણશાસ્ત્ર 2. Process of knowled construction for development of concepts, understanding, logical reasoning, critical thinking and problem solving કલ્પના,સમજ,તાર્કિકતા,વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યા ઉકેલના વિકાસ માટે જ્ઞાન સંરચનાની પ્રક્રિયા. 3. Forms of learner's engagement-observing, exploring, discovering, analyzing, critical thinking and reflection, contextualization, multiple interpretations, collaboration અધ્યેતાની સંલગ્નતાના વિવિધ સ્વરૂપ (નિરીક્ષણ, અન્વેષણ,શોધ,વિશ્લેષણ,તાર્કિક વિવેચન અને પ્રતિબિંબ સંદર્ભીકરણ, બહુવિધ અર્થઘટન અને સહયોગ) 4. Pedagogical analysis of the subject content વિષયવસ્તુનું શિક્ષણ શાસ્ત્રીય વિશ્લેષણ 5. Critical Pedagogy વિવેચનાત્મક શિક્ષણશાસ્ત્ર 6. Critical analysis of the pedagogy prescribed in the educational thoughtsTagore, Gandhi, J. Krishnamurthy, Sri Aurobindo, John Dewey, and Socrates(dialogue), and their applicability in school contextofPage શિક્ષણ શાસ્ત્રનો વિવેચનાત્મક વિશ્લેષણ (ટાગોર,ગાંધીજી,જે.કૃષ્ણમૂર્તિ,શ્રી અરવિંદ, જર્હાન ડયૂઈ અને સોક્રેટીસ ના શૈક્ષણીક વિચારો અને શાળાના સંદર્ભમાં તેમની ઉપયોગીતા)

UNIT-II Curriculum માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર **માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ અભ્યાસક્રમ**

1. Meaning and Concept of Curriculum at Secondary And Higher Secondary School Level માધ્યમિક **અને ઉચ્ચતર** માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ અભ્યાસક્રમનો અર્થ અને સંકલ્પનાઓ 2. Aims and Objectives of Curriculum at Secondary And Higher Secondary School Level **માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર** માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ અભ્યાસક્રમના ધ્યેયો અને હેતુઓ 3. Principles of curriculum development and its implementation processSchool Level શાળા કક્ષાએ અભ્યાસક્રમ વિકાસનાસિધ્ધાંતો અને તેની અમલીકરણની પ્રક્રિયા 4. Approaches of curriculum at School level. શાળા કક્ષાએ અભ્યાસક્રમના અભિગમો 5. Role of Curriculum Support Materials at School Level શાળા કક્ષાએ અભ્યાસક્રમ સહાયક સામગ્રીની ભૂમિકા 6. Types of Material and Aids at School Level શાળા કક્ષાએ સામગ્રી અને સાધનોના પ્રકારો 7. Research work related to curriculum development at School Level શાળા કક્ષાએ અભ્યાસક્રમ વિકાસ સંબંધિત સંશોધન કાર્યો

UNIT-III Evaluation At Secondary And Higher Secondary School Level માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર **માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ મૂલ્યાંકન**

1. Types of Evaluation at School Level શાળા કક્ષાએ મૂલ્યાંકનના પ્રકારો 2. Continuous Comprehensive Evaluation at School Level શાળા કક્ષાએ સતત અને વ્યાપક મૂલ્યાંકન 3. Area of Internal Assessment at School Level શાળા કક્ષાએ આંતરીક મૂલ્યાંકનના ક્ષેત્રો 4. SWOT Analysis at School Level શાળા કક્ષાએ (SWOT) વિશ્લેષણ (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats 5. Total Quality Management (TQM) at School Level શાળા કક્ષાએ સપૂર્ણ ગુણવતાયુકત વ્યવસ્થાપન (TQM)

UNIT-IV Policies and Practices of Secondary And Higher Secondary Education
યુનિટઃ– ૪ માધ્યમિક અને ઉચતર માધ્યમિક શિક્ષણની નિતીઓ અને વ્યવહારો.

1. NPE 1986 NPE-1986 (નેશનલ પોલીસી ઓફ એજયુકેશન) 2. POA 1992 POA-1992 (પ્લાન ઓફ એકસન) 3. NCF 2005 NCF-2005(નેશનલ કયુરિકુલમ ફેમવર્ક) 4. National Knowledge Commission NKC (રાષ્ટ્રીય જ્ઞાન આયોગ) 5. Gujarat Secondary Education Act 1972 (Code of conduct) **ગુજરાત માધ્યમિક શિક્ષણ ધારો, 1992- આચાર સંહિતા** 6. RMSA (Rastriya Madhyamik Shiksha Abhiyan) **રાષ્ટ્રીય માધ્યમિક શિક્ષણ અભિયાન** – RMSA 7. Teacher Aptitude Test, Head Master Teacher Aptitude Test **ટીચર એલીજીબિલિટી ટેસ્ટ** (TET) **હેડ ટીચર્સ એપ્ટિટયૂર ટેસ્ટ** (HTAT) 8. 'Karmayogi Talim' **કર્મયોગી તાલીમ** 9. Other present programmes(With reference to introduction and impact at School Level) **બીજા વર્તમાન કાર્યક્રમો (શાળા કક્ષાએ પરિચય અને અસરોના સંદર્ભમાં)**

SEMESTER –IV SYLLABUS SPECIALIZATION COURSE M.ED. ES 401
CURRICULUM AND ASSESSMENT IN SECONDARY EDUCATION
માધ્યમિક શિક્ષણમા અભ્યાસક્રમ અને મૂલ્યાંકન

UNIT-I Instructional Designs Curriculum Transaction અધ્યાપન યોજનાઓ અભ્યાસક્રમ સંક્રમણમાં

1. Concept of Instructional Design. **અધ્યાપન યોજના સંકલ્પના** 2. Instructional design Models **અધ્યાપન યોજના પ્રતિમાનો** 3. Skills of Instructional Designer.**અધ્યાપન યોજના નિર્માતાના કૌશલ્યો**

UNIT-II Story Board વાર્તા ફલક

1. Concept of Story Board. વાર્તા ફલક સંકલ્પના 2. Psychological Principles of Developing Board. વાર્તા ફલકના મનોવૈજ્ઞાનિક સિદ્ધાંતો_3. Steps of Developing Story Board.**વાર્તા ફલક વિકાસના પગથિયાં** 4. Advantages & Limitation of Story Board. **વાર્તા ફલકનાં ફાડા અને ગેર ફાયદા**

UNIT-III Development of Instructional Material અધ્યાપન સામગ્રી નિર્માણ

1. Concept and need of self study material. સ્વ અધ્યયન સામગ્રી સંકલ્પના અને જરૂરિયાત 2.Progrmmed Learning Material: Concepts, Principles, Types, Development, Advantages & Limitation. **અભિક્રમિત અધ્યયન સામગ્રી : સંકલ્પના, સિદ્ધાંતો, પ્રકાર, વિકાસ, ફાયદા અને મર્યાદાઓ** 3. Steps of Developing Instructional Material. અધ્યાપન સામગ્રી નિર્માણના પગથિયાં 4. Concept Characteristic and development procedure of CAI **કમ્પયુટરઆધારિત અધ્યાપનની સંકલ્પના લક્ષણો અને વિકાસ પ્રક્રિયા**

UNIT-IV Question Bank and Grading પ્રશ્ન બૅંક અને ક્રમ નિર્ધારણ (ગ્રેડિંગ)

1. Types of Questions. **પ્રશ્નોનાં પ્રકાર** 2. Concepts and Importance of Question Bank.**પ્રશ્નબેંક ની સંકલ્પના અને મહત્વ** 3. Steps for developing Question Bank. **પ્રશ્ન બેન્ક નિર્માણના પગથિયાં** 4. Concepts, Types, advantages and limitations of grading **ગ્રેડિંગની સંકલ્પના, પ્રકારો, ફાયદા અને મર્યાદાઓ**

ELECTIVE SPECIALIZATION COURSE M.ED.ES 402

GUIDANCE AND COUNSELLING માર્ગદર્શન અને સલાહ

UNIT-I Guidance માર્ગદર્શન

1.1. **Meaning and Defination અર્થ અને વ્યાખ્યા**

1.1.1 Aims of guidance માર્ગદર્શનના ઉદ્દેશોઃ–1.1.2 Prnciples of guidance માર્ગદર્શનના સિધ્ધાંતો 1.1.3 Guidance: its relation to education માર્ગદર્શન અને તેનો શિક્ષણ સાથે સંબંધ 1.1.4 A brief history and problems of guidance in abroad and India વિદેશ અને ભારતમાં માર્ગદર્શનનો ટૂંકો ઈતિહાસ અને સમસ્યાઓ.

1.2 **Different types of guidance services માર્ગદર્શન સેવાઓના પ્રકારો**

a. Induvidual services વ્યકિતગત સેવાઓ b. Educational services શૈક્ષણિક સેવાઓ c. Vocational services વ્યવસાયિક સેવાઓ d. Placement services નિયુકિત સેવાઓ e. Follow-up services અનુસરણ સેવાઓ

1.3 **Types of Gidance: માર્ગદર્શનના પ્રકારો**

a. Educational guidance (Concept, Definitons, Need and How to impart it at different levels) શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન (સંકલ્પના,વ્યાખ્યા, આવશ્યકતાઓ અને વિવિધ કક્ષાએ તે કેવી રીતે આપવું) b. Vocational/Carrer Guidance (Concept, Definations and Need) વ્યવસાયિક માર્ગદર્શન (સંકલ્પના,વ્યાખ્યા, આવશ્યકતાઓ) c. Invidual guidance (Concept, Definitons, Need and How to impart it at different levels) વ્યકિતગત માર્ગદર્શન (સંકલ્પના,વ્યાખ્યા, આવશ્યકતાઓ અને વિવિધ કક્ષાએ તે કેવી રીતે આપવું) d. Group guidance (Types of Group, advantages of group guidance, Group guidance techniques) જૂથ માર્ગદર્શન (જૂથના પ્રકારો,જૂથ માર્ગદર્શનના લાભો અને જૂથ માર્ગદર્શનની પ્રક્રિયા)

UNIT-II Theories of Career Development કારકિર્દી વિકાસના સિધ્ધાંતો

1. Theories of carrer development (some basic concepts, applicability and limitations of each theory) કારકિર્દી વિકાસના સિધ્ધાંતો (પ્રત્યેક સિધ્ધાંતની સંકલ્પનાઓ,પ્રયોજનાઓ અને મર્યાદાઓ)

a. Ginzeberg ગીન્જબર્ગ b. Super's life span/life space approach to career development કારકિર્દી વિકાસ માટે સુપરનો અભિગમ c. Havighurst Theory of Developmental Task હેવિંગહસ્ટનો વિકાસાત્મક કાર્ય સિધ્ધાંત d. Holland's career theory of personality type and work environment હોલેન્ડનો કારકિર્દી સિધ્ધાંત – વ્યકિતત્વ પ્રકાર અને કાર્ય પર્યાવરણ

2. Career Development કારકિર્દી વિકાસ a. Concept of Work: physical, psychological and sociological કાર્યની શારીરિક, મનોવૈજ્ઞાનિક, સમાજશાસ્ત્રીય સંકલ્પના b. Work and human motives કાર્ય અને માનવીય પ્રેરક c. Concept of career development કારકિર્દી વિકાસની સંકલ્પના

3. Prevalent concepts about occupational choice વ્યવસાયિક પસંદગી વિશે પ્રચલિત સંકલ્પનાઓ 4. Points to be considered at the time of choosing an occupation વ્યવસાય પસંદગી કરતી વખતે ધ્યાનમાંરાખવાની બાબતો a. Motivationપ્રેરણા b. Success સફળતા c. Satisfactionસતૃષ્ટિ (સંતોષ) d. Maturityપરિપકવતા

UNIT-III Understanding Career Information Collection, classification and dissemination કારકીર્દી માહિતી એકત્રીકરણ, વર્ગીકરણ અને વિતરણની સમજ

1. Primary and secondary sources of information; Filing of career information માહિતીના પ્રાથમિક અને ગૌણ સ્ત્રોતોઃ કારકિર્દી માહિતીને ભરવી 2. Selection and classification of occupational information વ્યાવસાયિક માહિતીની પસંદગી અને વર્ગીકરણ 3. Techniques of disseminating occupational information વ્યાવસાયિક માહિતી વિતરણની તકનીકી a. Career talk કારકિર્દી વાર્તાલાપ b. Career conference કારકિર્દી પરિષદ c. Career visits કારકિર્દી મૂલાકાત d. On-the-job experience કામ કરતી વખતે અનુભવ 5. Information through school subjects શાળા વિષયો દ્વારા માહિતી 6. Publications Setup of guidance services in schools શાળાઓમાં માર્ગદર્શન સેવાઓનું આયોજન a. Need જરૂરીયાત b. Personnel involved કર્મચારી વર્ગ c. services to be provided Setup of guidance services in colleges આપવામાં આવતી સેવાઓ. કોલેજોમાં માર્ગદર્શન સેવાઓનું આયોજન

UNIT-IV Approaches of Counseling સલાહદર્શનના અભિગમો

1. Meaning and nature of counseling **સલાહદર્શનના અર્થ અને સ્વરૂપ** 2. Approaches to counseling. **સલાહદર્શનના અભિગમો** a. Directive **દિશા સૂચક** b. Non-directive **બિનદિશા સૂચક** c. Elective સમન્વયાત્મક (મધ્યવર્તી) 3. Skills and qualities of an effective counsellor **અસરકારક સલાહકારના ગુણો અને કૌશલ્યો.**

SPECIALIZATION COURSE M.ED.ES 403 ENVIRONMENT EDUCATION પર્યાવરણ શિક્ષણ

UNIT-I CONCEPT OF ENVIRONMENT પર્યાવરણની સંકલ્પના

l. Meaning of environment **પર્યાવરણ અર્થ** 2. Interrelationship between the elements of environment- biological, non biological. પર્યાવરણના ઘટકો-તત્વો વચ્ચે નો સંબંધ – જૈવ અને અજૈવ 3.Various cycles in environment- Biochemical cycle, Water cycle, Mineral cycle, Carbon and Oxygen cycle. પર્યાવરણના વીવિધ ચક્રો –જેવરસાયણિક ચક્ર, જળ ચક્ર, ખનીજ ચક્ર, કાર્બન અને ઓક્સિજન ચક્ર 4.Food chain and life network. **આહારકડી અને જીવન નેટવર્ક**

UNIT-II ENVIRONMENTAL ISSUES પર્યાવરણ મુદ્દાઓ-સમસ્યાઓ

l. Population- an environmental issue **પ્રદૂષણ** – પર્યાવરનિય મુદ્દો 2. Pollution- air, water, soil **પર્યાવરણ** – હવા, **પાણી**,, **જમીન** 3. Depletion- soil, water, sources of energy, minerals, biodiversity **અવ્ક્ષયન – માટી,પાણી,ઊર્જાના સ્ત્રોત, ખનીજો, જૈવ વૈવિધ્ય**

UNIT-III ENVIRONMENT: CONSERVATION, RECYCLING AND MANAGEMENT પર્યાવરણ: સંરક્ષણ, પુનઃપ્રાપ્યતા અને વ્યવસ્થાપન

1. Meaning and necessity of environment conservation **પર્યાવરણ: સંરક્ષણ અર્થ અને જરૂરિયાત** 2. Energy conservation, Water conservation, Soil conservation, Conservation of Minerals, Forests and Biodiversity **ઊર્જા સંરક્ષણ, પાણી સંરક્ષણ, માટી સંરક્ષણ, ખનીજ સંરક્ષણ, જંગલો અને જૈવ વૈવિધ્ય** 3. Environment Protection Laws **પર્યાવરણ સંરક્ષણના કાયદાઓ**

UNIT-IV ENVIRONMENT EDUCATION પર્યાવરણ શિક્ષણ

1. Meaning, definition, aims and objectives of environment education, Necessity of environment education **પર્યાવરણ શિક્ષણનો અર્થ, વ્યાખ્યા, ઉદ્દેશ અને હેતુઓ , પર્યાવરણ શિક્ષણની જરૂરિયાત** 2. Recommendations of NCF 2005 regarding environment education. **રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખું 2005 ની પર્યાવરણ શિક્ષણ બાબતની ભલામણો** 3. Approaches and methods of environment education- Field visit, Team Teaching, Discussion, Demonstration, Observation, Simulation, Project **પર્યાવરણ શિક્ષણના અભિગમો અને પદ્ધતિઓ – ક્ષેત્ર મુલાકાત, ચર્ચા,નિદર્શન, અવલોકન, સિમ્યુલેશન,પ્રકલ્પ** 4. ICT in environment education- Projective and non projective aids, Mass media, Teaching- learning material **પર્યાવરણ શિક્ષણમાં માહિતી અને પ્રત્યાયન પ્રૌધ્યોકી – પ્રક્ષેપણીય અને બિન પ્રક્ષેપણીય સાધનો, અધ્યયન-અધ્યાપન સામગ્રી** 5. Role of GOs , NGOs, Teachers and Women in environment education **પર્યાવરણ શિક્ષણમાં સરકારી, બિનસરકારી સંસ્થાઓ, શિક્ષકો અને સ્ત્રીઓ ની ભૂમિકા**

HEMCHANDRACHARYA NORTH GUJARAT UNIVERSITY DEPARTMENT OF EDUCATION

STRUCTURE OF EXAMINATION
M.Ed. SEMESTER-I ,II,III& IV

Time: 03 Hours; Marks: 70

Instructions

All questions are compulsory. Options are internal.
Answer to the each section should be written in separate answer book.
Marks will be deducted for irrelevant matter.

Section-I

Que.–1 Answer any two of the following questions (Out of three) (in 500 words) (20)
Que.–2 Answer any two of the following questions (Out of three) (in 250 words) (10)
Que.–3 Answer the following questions in short (Five out of five) (05)

Section-II

Que.–1 Answer any two of the following questions (Out of three) (in 500 words) (20)
Que.–2 Answer any two of the following questions (Out of three) (in 250 words) (10)
Que.–3 Answer the following questions in short (Five out of five) (05)

એમ.એડ્. ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમની રૂપરેખા

૧. પ્રાસ્તાવિકઃ

હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટીની શિક્ષણ વિધાશાખાના એમ.એડ્. ના અભ્યાસક્રમના એક મહત્વના કાર્યોમાં શિક્ષક પ્રશિક્ષણ (B.EL.ED, D.EL.ED,B.ED,P.S.T.E OF DIET) કોલેજમાં ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમનું આગવું મહત્વ છે. આ કાર્યક્રમના અન્વયે એમ.એડ્.નાં વિધાર્થીઓએ આ મુજબના કાર્યો કરવાના રહે છે. (૧) બી.એડ્. કોલેજમાં શૈક્ષણિક કાર્ય (૨) બી.એડ્. ના તાલીમાર્થીઓના પાઠોનું માર્ગદર્શન અને અવલોકન (૩) દાર્શનિક પાઠ અને (૪) સહઅભ્યાસિક પ્રવૃતિઓનું સંચાલન.

ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમના મુખ્ય હેતુઓ એ છે કે વિધાર્થીઓ પ્રશિક્ષણ કોલેજમાં પ્રશિક્ષક તરીકેની પોતાની ભૂમિકા તેમજ જવાબદારીથી વાકેફ થાય અને શિક્ષક – પ્રશિક્ષક વ્યવસ્થાપનના વાસ્તવિક અનુભવો મેળવે. સમગ્ર ઈન્ટર્નશિપનો સમયગાળો ૧૦ અઠવાડીયાનો હોય છે. સેમેસ્ટર ૧– બે અઠવાડીયા,સેમેસ્ટર ૨ – બે અઠવાડીયા, સેમેસ્ટર ૩ & ૪–ત્રણ અઠવાડીયા (પ્રત્યેક સેમેસ્ટર). જેનું સંસ્થાકીય અનુકૂળતા મુજબ તબકકાવાર વિભાજન કરવામાં આવે છે.

ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમનું અમલીકરણ અસરકારક રીતે થઈ શકે તે માટે બી.એડ. / તાલીમી કોલેજના આચાર્ય અને તેમની ભૂમિકા અંગે વિગતપૂર્ણ માહિતી દર્શાવી છે.

અત્રે ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમના સંદર્ભમાં એમ.એડ્. વિધાર્થીઓના કાર્યો, જવાબદારીઓ અને તેમની ભૂમિકા અંગે વિગતપૂર્ણ માહિતી દર્શાવી છે.

૨. ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમના હેતુઓઃ

એમ.એડ. કક્ષાએ ઈન્ટર્નશિપના હેતુઓ આવા હોઈ શકેઃ
વિધાર્થીઓ,

૨.૧ પ્રાપ્ત કરેલ સૈધ્ધાંતિક જ્ઞાનનો વાસ્તવિક પરિસ્થિતિમાં ઉપયોગ કરે.
૨.૨ મુકત રીતે વિષયવસ્તુનું અધ્યાપન કાર્ય કરે.
૨.૩ તાલીમી કોલેજોમાં અધ્યાપન કાર્ય વ્યવસ્થાપન, કસોટી સંચાલન, પાઠોના માર્ગદર્શન, અવલોકન, શૈક્ષણિક તેમજ સહઅભ્યાસિક પ્રવૃતિના આયોજન વગેરે કાર્યો અંગે ઉચિત ક્ષમતા કેળવે.
૨.૪ પ્રશિક્ષક તરીકે આવશ્યક વહીવટી કાર્યોનો પરિચય કેળવે અને અનુભવ પ્રાપ્ત કરે.
૨.૫ પ્રશિક્ષક તરીકેનો આત્મવિશ્વાસ કેળવે.

૩. ઈન્ટર્નશિપમાં જતા પૂર્વે વિધાર્થીએ કરવાની તૈયારીઃ

ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમમાં જોડાય તે પહેલા વિધાર્થી પૂર્વ તૈયારી કરી સુસજજ બને તે ઈચ્છનીય છે કે જેથી તે ઈન્ટર્નશિપ કોલેજમાં આત્મવિશ્વાસ પૂર્વક પોતાનું કાર્ય કરી શકે. ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમની પૂર્વ તૈયારી રૂપે વિધાર્થીએ નીચેની બાબતો ધ્યાનમાં રાખવી જરૂરી છે.

૩.૧ ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ દરમિયાન વિધાર્થીએ પ્રશિક્ષણ કોલેજમાં કરવાના આવશ્યક કાર્યોની જાણકારી મેળવી લેવી.
૩.૨ ઈન્ટર્નશિપ કોલેજાની અગાઉથી મુલાકાત લઈ ઈન્ટર્નશિપ કાઉન્સેલર સાથે જરૂરી ચર્ચા કરીને પોતાન ઈન્ટર્નશિપ દરમિયાન કરવાના અધ્યાપન કાર્ય માટે એકમ આયોજન તૈયાર કરવા, સહઅભ્યાસિક પ્રવૃતિઓ

અવલોકન,મૂલ્યાંકન અને માહિતી એકત્રીકરણ જેવા કાર્યો અંગે માર્ગદર્શન મેળવવું.

૩.૩ કોલેજનું સમયપત્રક તેમજ કોલેજમાં શીખવવામાં આવતા વિષયો અંગે માહિતી પ્રાપ્ત કરવી. તેમજ પોતાના ઈન્ટર્નશિપ સમય દરમિયાનનું સમયપત્રક ઈન્ટર્નશિપ માર્ગદર્શક પાસે મંજૂર કરાવવું.

૩.૪ ઈન્ટર્નશિપ કોલેજમાં અધ્યાપન, સહઅભ્યાસિક પ્રવૃતિઓ, મૂલ્યાંકન અને માહિતી એકઠી કરવી જેવાં કાર્યોમાટે જરૂરી પુસ્તકો, અન્ય સાહિત્ય અને સાધનો અગાઉથી મેળવી લેવા.

૩.૫ ઈન્ટર્નશિપ દરમિયાનનાં વિવિધ કાર્યો અને અહેવાલ લેખન અંગે માર્ગદર્શક અધ્યાપન સાથે ચર્ચા વિચારણા કરીને જરૂરી તૈયારી કરી લેવી. ઈન્ટર્નશિપ કાઉન્સેલર સાથે ચર્ચા કરી મંજૂરી મેળવી લેવી.

૪. ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ દરમિયાન વિદ્યાર્થીએ કરવાના કાર્યો:

ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ દરમિયાન વિદ્યાર્થીએ કરવાના વિવિધ કાર્યો અંગેના માર્ગદર્શક સૂચનો આ પ્રમાણેના છે.

૪.૧ ઈન્ટર્નશિપ કાઉન્સેલર પાસેથી માર્ગદર્શન મેળવીને એક દિવસ માટેના પોતાના કાર્યનું આયોજન કરવું. આયોજનની નોંધ આયોજનપોથીમાં કરવી.

૪.૨ ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ દરમિયાન વિદ્યાર્થીએ સામાન્ય રીતે નીચેના કાર્યો કરવાના હોય છે.

(૧) પ્રશિક્ષણ કોલેજનો પ્રવર્તમાન અભ્યાસક્રમ અને તેને પૂરક સહઅધ્યાસિક પ્રવૃતિઓથી માહિતગાર થવું.

(૨) માર્ગદર્શક સૂચવે તે વર્ગમાં અને સૂચવેલ એકમના વિષય વસ્તુ પર અધ્યાપન કાર્ય કરવું અને પાઠો, સ્વાધ્યાય,પ્રોજેકટનું મૂલ્યાંકન કરવું.

(૩) કોલેજની પ્રાથના સભા, પાઠોનું માર્ગદર્શન અને અવલોકન, બુલેટિન બોર્ડ વ્યવસ્થાપન, કસોટી સંચાલન, અભ્યાસિક અને સહઅભ્યાસિક પ્રવૃતિઓના આયોજનમાં સહભાગી થવું.

(૪) પ્રશિક્ષણ કોલેજમાં ચાલુ વર્ષમાં થયેલા સ્વાધ્યાય, પ્રોજેકટ તથા ઈન્ટર્નશિપ દરમિયાન થયેલા કાર્યક્રમોનું અવલોકન કરવું.

(૫) પ્રશિક્ષક તરીકે આવશ્યક વહીવટી ફરજો અંગે ઈન્ટર્નશિપ માર્ગદર્શન મેળવવું અને તે અનુસાર વહીવટીકાર્યો હાથ ધરવાં.

૫. ઈન્ટર્નશિપ કોલેજમાં અપેક્ષિત વર્તન વ્યવહારો:

વિધાર્થીએ ઈન્ટર્નશિપ દરમિયાન નીચે મુજબની વર્તન વ્યવહાર વિષયક બાબતો અંગે કાળજી લેવી.

૫.૧ ઈન્ટર્નશિપ કોલેજમાં વિધાર્થીએ પૂર્ણ સમય હાજર રહેવાનું છે. કોલેજ શરૂ થવાના પંદર મિનિટ અગાઉ જઈને કોલેજના આચાર્યને કે માર્ગદર્શક પોતાના આવ્યા અંગેની જાણ કરવી તે જ પ્રમાણે કોલેજ પૂર્ણ થયા બાદ જતી વખતે પણ જાણ કરવી.

૫.૨ કોલેજમાં કોઈપણ કાર્ય કે પ્રવૃતિ હાથ ધરતાં પૂર્વ કોલેજના આચાર્ય કે માર્ગદર્શકની પૂર્વ મંજૂરી મેળવી લેવી.

૫.૩ કોલેજના આચાર્ય અને માર્ગદર્શક સુચનો અને માર્ગદર્શન આદરપૂર્વક સ્વીકારવા.

૫.૪ કોલેજના સાધનો, વહીવટી રેકર્ડ કે અન્ય ભૌતિક સુવિધાઓનો કાળજીપૂર્વક ઉયયોગ કરવો અને તેમનેકોઈપણ પ્રકારનું નુકશાન ન થાય તેની કાળજી રાખવી.

૫.૫ કોલેજના આચાર્ય, અધ્યાપકો,પ્રશિક્ષણાર્થીઓ તેમજ વહીવટી કર્મચારીઓ સાથે વિનયપૂર્વક વર્તન કરવું.

૬. ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ અંગે જરૂરી નોંધ અને અહેવાલ:

વિધાર્થીએ ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ દરમિયાન આ મુજબની નોંધ કરવાની રહે છે.

૬.૧ વિધાર્થીએ પોતે પ્રાપ્ત કરેલ અનુભવો હાથ ધરેલ શૈક્ષણિક અને સહઅભ્યાસિક પ્રવૃતિ અંગેની વિગતપૂર્ણ નોંધ સેમેસ્ટર વાર અલગ તૈયાર કરવી.

૬.૨ ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ દરમિયાન હાથ ધરેલાં તમામ કાર્યો અંગેનો સંપૂર્ણ અહેવાલ તૈયાર કરવો.

૭. ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ અંતે રજૂ કરવાનું સાહિત્ય:

વિધાર્થીએ ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ પૂર્ણ થયાના પંદર દિવસમાં નીચે મુજબનું સાહિત્ય પોતાના માર્ગદર્શક અધ્યાપક મારફત સુપરત કરવું.

૭.૧ ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમનો અહેવાલ તૈયાર કરવો અને પોતાની કોલેજમાં જમા કરવો.

૭.૨ ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ આયોજન નોંધપોથી અહેવાલમાં મૂકવી.

૭.૩ ઈન્ટર્નશિપ પૂર્ણ કર્યાનું પ્રમાણપત્ર પણ અહેવાલની સાથે રજૂ કરવું.

૧. સામાન્ય માહિતી:

આ શીર્ષક હેઠળ નીચેની માહિતીનો ઉલ્લેખ કરવો.

કોલેજનું નામ, સરનામું અને કોલેજનો સમય તેમજ વિધાર્થીઓની જાતીયતા, સંખ્યા, પદ્ધતિશાસ્ત્ર અનુસાર સંખ્યા, સંચાલન, અધ્યાપકોની સંખ્યા વગેરેના સંદર્ભમાં કોલેજનો પરિચય. ઈન્ટર્નશિપ કોલેજના આચાર્ય તથા કાઉન્સેલરનું નામ અને ટૂંકો પરિચય. પોતાની વિષય પધ્ધતિઓ. ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમનો સમયગાળો.

૨. **અધ્યાપન કાર્યઃ**

આ શીર્ષક હેઠળ નીચેની માહિતી વિગતપૂર્ણ રીતે દર્શાવવી.

કયા વિષયનું, કયા એકમનું શિક્ષણ કાર્ય કર્યુ તેની વિગત, તારીખ અને તાસ અનુસાર દર્શાવવી. પ્રત્યેક તાસમાં અધ્યાપન કાર્ય માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલ અધ્યાપન પધ્ધતિ, શૈક્ષણિક સાધનો અને સંદર્ભ સાહિત્યનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય તેની કાળજીપૂર્વક માહિતી આપવી.

૩. **અવલોકન કાર્યઃ**

આ શીર્ષક હેઠળ વિધાર્થીએ કરેલ અને આચાર્ય કે માર્ગદર્શકે સૂચવેલી બાબતોના અવલોકન અંગે માહિતી આપવાની છે.

૪. **મૂલ્યાંકન કાર્યઃ**

આ શીર્ષક હેઠળ વિધાર્થીએ કરેલ મૂલ્યાંકન કાર્ય સંબંધિત માહિતી દર્શાવવાની છે.

૫. **સહઅભ્યાસિક પ્રવૃતિઓઃ**

આ શીર્ષક હેઠળ હાથ ધરાયેલી સહઅભ્યાસિક પ્રવૃતિઓની વિગત નીચેના મુદાઓને ધ્યાનમાં રાખીને રજૂ કરવી.

પ્રવૃતિનું નામ, પ્રવૃતિનું વલર્ણ, પ્રવૃતિમાં ભાગ લેનાર પાત્રો / તાલીમાર્થીઓની વિગત, પ્રવૃતિ તૈયાર કરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધનો તેમજ સંદર્ભ સાહિત્યની વિગત, પ્રવૃતિના આયોજન અને અમલીકરણ કરવામાં સહકાર આપનાર વ્યકિતઓના નામોનો ઉલ્લેખ, પ્રવૃતિઓના સંદર્ભમાં તાલીમાર્થીઓએ શું પ્રાપ્ત કર્યુ તેની વિગત પ્રવૃતિ હાથ ધરવામાં પોતાને થયેલા અનુભવો, આ પ્રવૃતિ ભવિષ્યમાં અસરકારક રીતે ફરીવાર હાથ ધરી શકાય તે માટેનાં સુચનો.

૬. **વહીવટી કાર્ય / માહિતી એકત્રીકરણઃ**

આ શીર્ષક હેઠળ વિધાર્થીએ પ્રાપ્ત કરેલ વહીવટી અનુભવો અંગેની માહિતીની રજૂઆત કરવાની છે.

૭. **ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ દરમિયાન હાથ ધરાયેલાં કાર્યોની સારણી દ્વારા રજૂઆતઃ**

ત્રણ અઠવાડિયાના ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ દરમિયાનવિધાર્થીએ પોતે કરેલાં કાર્યોની માહિતી એક સારણી સ્વરૂપે રજૂ કરવી. સારણીમાં (૧) તારીખ (૨) અધ્યાપન (૩) સહઅભ્યાસિક પ્રવૃતિઓ (૪) અવલોકન (૫) મૂલ્યાંકન અને (૬) માહિતી એકત્રીકરણની રોજ રોજની વિગત આવરી લેવી.

૮. **ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ અંગેના પ્રતિભાવોઃ**

આ શીર્ષક હેઠળ રજૂ કરવાની માહિતીમાં સમગ્ર ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ દરમિયાન પોતાને થયેલા અનુભવોના સંદર્ભમાં માહિતી આપવાની છે. જેમાં નીચેના મુદાઓનો સમાવેશ કરવો.

પ્રશિક્ષક તરીકેના કૌશલ્યના વિકાસના સંદર્ભમાં પ્રાપ્તિ, પ્રાપ્ત થયેલ સારા અનુભવો, ઈન્ટર્નશિપ કોલેજના આચાર્ય, ઈન્ટર્નશિપ કાઉન્સેલર અને તાલીમાર્થીઓ દ્વારા મળેલ સહમાર, આયોજન મુજબ કરેલાં કાર્યોમાં પડેલી મુશ્કેલીઓ, કોલેજની ભૌતિક સુવિધાઓ અને કોલેજ પર્યાવરણ.

૯. **ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ અંગેના સૂચનોઃ**

વિધાર્થીઓના પ્રશિક્ષક તરીકેના ઘડતરમાં ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ ભવિષ્યમાં વધુ અસરકારક બની રહે તે માટે જરૂરી સુચનો તટસ્થ અને સ્પષ્ટ રીતે અત્રે રજૂ કરવાના છે.

૧૦. **ઋણ સ્વીકારઃ**

સમગ્ર ઈન્ટર્નશિપ કાર્યક્રમ દરમિયાન વિધાર્થીએ આયોજનથી માંડીને અમલીકરણના વિવિધ તબકકે ઘણી વ્યકિતઓએ સહાય કરી હોય છે. તેમના પ્રત્યે આભારની લાગણી ઋણ સ્વરૂપે અહીં રજૂ કરી શકાય.

ઈન્ટર્નશિપ દરમિયાન કરી શકાય તેવી વિશેષ પ્રવૃતિઓ

અધ્યાપન કાર્ય

જે વિષય વસ્તુ એકમનું અધ્યાપન કાર્ય કરાવવામાં આવે.....

- તેમાં ટીમ ટિચિંગનો ઉપયોગ કરવો.
- તેમાં જૂથ ચર્ચા પધ્ધતિનો ઉપયોગ કરવો.
- વિષય પદ્ધતિના વિષય વસ્તુ પર પ્રશ્નબેંક રચવી.
- અધ્યાપન ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવો. (દા.ત. ટ્રાન્સપરન્સીઝ, રેડીયો વિઝન, CALવગેરે)

સહઅભ્યાસિક પ્રવૃતિઓ

- વિષય વસ્તુ એકમ પર બુલેટિન બોર્ડ રજુઆત કરવી.
- શિક્ષણના કોઈ મહત્વના પાસા પર ચર્ચા સભા ગોઠવવી.
- કસોટી સંચાલન કાર્ય કરવું.
- હસ્તલિખિત અંક તૈયાર કરવો.
- પ્રદર્શન ગોઠવવું.
- પ્રાર્થના સભામાં પુસ્તક સમીક્ષા રજૂ કરવી.
- GSLET અને NET વિષે માહિતી આપવી.

અવલોકન

- કોલેજના સ્વાધ્યાય, પ્રોજેકટ, વાર્ષિક પાઠોનું અવલોકન કરવું.
- કોલેજમાં હોય તે TLM વિષે માહિતી મેળવવી.
- કોલેજના હસ્તલિખિત અંકની માહિતી મેળવવી.
- કોલેજની ઈન્ટર્નશિપના વિધાર્થી અહેવાલોની વિગત જણાવી.

મૂલ્યાંકન

- વિધાર્થીઓના પાઠોનું મૂલ્યાંકન કરવું.
- બી.એડ્. ના વિધાર્થીઓના ઈન્ટર્નશિપના અહેવાલોની વિગત જાણવી.

માહિતી એકત્રીકરણ

- કોલેજની ભૌતિક / શૈક્ષણિક સુવિધાઓનું સર્વેક્ષણ
- કોલેજની લાઈબ્રેરીના પુસ્તકોની માહિતી જાણવી.
- અભ્યાસક્રમ અને તે સંબંધિત કોલેજ પ્રવૃતિઓની માહિતી મેળવી.

ઈન્ટર્નશિપ સમય વિભાજન

સેમેસ્ટર	ક્રેડિટ	કલાક	અવલોકન કાર્ય વહીવટી કામ કલાક	અધ્યાપન કલાક	પ્રવૃતિ કલાક	કોલેજ ખાતે પ્રી–ઈન્ટર્નશિપ તૈયારી કલાક
સેમેસ્ટર – 1	2	64 કલાક	20(વકશોપ)	15	00	34
સેમેસ્ટર – 2	2	64 કલાક	5(10અવલોકન)	5	20	34
સેમેસ્ટર – 3	3	96 કલાક	5(10અવલોકન)	15	30	36
સેમેસ્ટર – 4	1	32 કલાક	5(3અવલોકન)	3	20	6
	8	256 કલાક	23અવલોકન	28	90	110

M.Ed. Sem-I

CC-101 Psychology of Learning and Development અધ્યયન અને વિકાસનું મનોવિજ્ઞાન

વિભાગ :– ૦૧

પ્રશ્ન – ૧નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

1. અધ્યયન નાં સંદર્ભમાં વર્તનવાદ ની ચર્ચા કરો.
2. પિયાજે નાં જ્ઞાનાત્મક વિકાસની સમજૂતી આપો.
3. હલનો અધ્યયન સિધ્દ્ધાંત વિગતે સમજાવો.
4. અધ્યયન એટલે શું? અધ્યયન માં બુધ્દ્રિ પ્રેરણા અને પરીપકવતા નું પ્રદાન સમજાવો
5. અધ્યયન સહસંબંધાકો જણાવો. (અભિયોગ્યતા)
6. અધ્યયન સંક્રમણનાં સિધ્ધાંતો તેના પ્રયોગ દ્વારા સમજાવો તેનો શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ સમજાવો.
7. ની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી અને સાંવેગિક બુધ્ધિનો સિધ્ધાંત વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
8. સર્જનશીલતાની સંકલ્પના સ્પષ્ટકરો. અને સર્જનાત્મકતા અને બુધ્ધિ વચ્ચે શુ સંબંધ છે.? સર્જનશીલ વ્યકિત કેવો હોય છે.?
9. વર્તનવાદમાં સમાવિષ્ટ સિધ્ધાંતોની ચર્ચા કરો.
10. સંક્રમણ ના સિધ્ધાંતો જણાવી એક શિક્ષક તરીકે અધ્યયન સંક્રમણ વધારવા તમે કયા પ્રયત્નો કરશો.?
11. બુધ્ધિનાં સિધ્ધાંતો જણાવી બહુઅવયવી સિધ્ધાંત જણાવો.
12. બુધ્ધિ અને અભિપ્રેરણા શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનના પારિભાષિક શબ્દો સમજાવો અને અધ્યયન ની ભૂમિકામાં આ બંનેની ભૂમિકા સમજાવો.

13. સ્કીનરનું સ્વનિયંત્રણ મોર્ડલ સમજાવી સ્કીનરનાં સિધ્ધાંત નો શૈક્ષણિક ફલીતાર્થ જણાવો
14. અધ્યયન સંક્રમણનાં ત્રણ મુખ્ય પ્રયોગો વર્ણવો.
15. અધ્યયનની સંકલ્પના સમજાવી કોઈપણ એક અધ્યયન સિધ્ધાંતની ચર્ચા કરો.
16. સ્મૃતિ એટલે શું? સ્મૃતિના પ્રકારોની ઉદાહરણ સહિત સમજૂતી આપો.
17. બુધ્ધિના કોઈપણ બે સિધ્ધાંતની વિગતે ચર્ચા કરો.
18. કોઈપણ એક અધ્યાપન પ્રતિમાનની ચર્ચા કરો.
19. સંરચનાવાદની ચર્ચા કરો.
20. મનોવિજ્ઞાનની વિચારધારા અર્થ સમજાવી તેની શાખાઓની ચર્ચા કરો.
21. માહિતી સંસ્કરણ સિધ્ધાંતની ચર્ચા કરો.
22. સ્વ સંકલ્પના પ્રતિમાનની ચર્ચા કરો.
23. સર્જનશીલતાનું મહત્વ સમજાવી સર્જનશીલતા વિકસાવવાની પ્રયુકિતઓ સમજાવો.
24. સ્વ નિયંત્રણ પ્રતિમાનની ચર્ચા કરો.

વિભાગ :– ૦૨

પ્રશ્ન – ૨ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

1. યોગ્ય ઉદાહરણની મદદથી અધ્યયન સંક્રમણ સમજાવો
2. અધ્યાપનનું સ્વરૂપ સમજાવો.
3. જે.બી.વોટસન નો વર્તનવાદ સમજાવો.
4. જ્ઞાનાત્મક વિકાસનો શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ સમજાવો.
5. અધ્યયન સંક્રમણનાં શૈક્ષણિક ફલીતાર્થ સમજાવો.
6. આધ્યાત્મીક બુધ્ધિનો સિધ્ધાંત વિગતે ચર્ચા.
7. સર્જનશીલ વ્યકિતનાં લક્ષણો જણાવો.
8. અધ્યયન સંક્રમણ એટલે શું? સામાન્યીકરણ નો સિધ્ધાંત જણાવો.
9. હલની ચતુસ્તરીય અધ્યયન વિચારધારા સમજાવો.
10. અધ્યયન ની વ્યાખ્યા જણાવી અધ્યયન પર અસર કરતાં પરિબળો સમજાવો.
11. સર્જનાત્મકતા વિકસાવવા માટે સૌથી મહત્વપૂર્ણ બે ઉપાયો જણાવો.
12. મનોવિજ્ઞાનની સંરચનાવાદી વિચારધારાની સમજૂતી આપો.
13. આસુબેલના સિધ્ધાંતની સમજૂતી આપો.
14. સંક્રમણના પ્રકારો ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
15. બુધ્ધિઆંકની સંકલ્પના સમજાવો.
16. આચારશાસ્ત્રીય તપાસ પ્રતિમાનના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો સમજાવો.
17. રચનાવાદ વિશે ટૂકનોધ લખો.
18. વર્તનવાદની મર્યાદાઓ સમજાવો.
19. બાંડુરાના સિધ્ધાંતની સમજૂતી આપો.
20. બુધ્ધિનો કોઈપણ એક સિધ્ધાંત ટૂંકમાં જણાવો.
21. અધ્યાપન પ્રતિમાનનું મહત્વ સમજાવો.
22. સ્મૃતિના પ્રકારો સમજાવો.
23. જ્ઞાનાત્મકવાદ વિશે ટૂંકનોંધ લખો.

વિભાગ :– ૦૩

પ્રશ્ન – ૩ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

1. સર્જનાત્મકતા અધ્યયન ની વ્યાખ્યા આપો.
2. પરીપકવતા એટલે શું?
3. અધ્યયન એટલે શું?
4. આધ્યાત્મિક બુધ્ધિ એટલે શું?
5. અધ્યયન સંક્રમણની શરતો જણાવો
6. વર્તનવાદી મનોવૈજ્ઞાનિકો ના નામ આપો.
7. ટેવ – પ્રાબલ્ય એટલે શું?
8. સાંવેગિક બુધ્ધિ એટલે શું?
9. IQ ની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
10. બુધ્ધિનો બહુવિધ સિધ્ધાંત એટલે શું?
11. IQ શોધવા માટેનું સુત્ર જણાવો

12. નકારાત્મક સંક્રમણ નું ઉદાહરણ આપો.
13. ઉદ્દીપક – પ્રતિચાર એટલે શું?
14. પિયાજના જ્ઞાનાત્મક વિકાસ નો શૈક્ષણિક ફલીતાર્થ જણાવો.
15. માહિતી સંસ્કરણ પ્રતિમાન એટલે શું?
16. બોધાત્મક વિકાસ પ્રતિમાન કોણે આપ્યું?
17. સર્જનાત્મકતા એટલે શું?
18. સ્મૃતિ વિકસાવવાની બે પ્રયુકિતઓનાં નામ આપો.
19. બહુ આયામી બુધ્ધિ સિધ્ધાંત કોણે આપ્યો.
20. સંરચનાવાદની વિશેષતા જણાવો.
21. હલ ના સિધ્ધાંતનું નામ જણાવો.
22. મનોવિજ્ઞાનની વિચારધારા એટલે શું?
23. મનોવિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા આપો.
24. વર્તમાનવાદના પ્રણેતાનું નામ જણાવો.
25. સંરચનાવાદનો સિધ્ધોંત કોણે આપ્યો.
26. પ્રતિમાન એટલે શું?
27. દીર્ઘ અવેધિ સ્મૃતિનું ઉદાહરણ આપો.
28. બે અધ્યાપન પ્રતિમાનના નામ જણાવો.
29. બહું આયામી બુધ્ધિનો સિધ્ધાંત કોણે આપ્યો.
30. સ્વ નિયંત્રણ પ્રતિમાન કોણે આપ્યું
31. અધ્યયન સંક્રમણના કોઈપણ બે સિધ્ધાંતોના નામ આપો.
32. સુવિધાજનક સંક્રમણની કોઈ બે પરિસ્થિતિઓ જણાવો.
33. બાંડુરાએ આપેલ અધ્યયન સિધ્ધાંતનું નામ જણાવો.
34. અધ્યયન સંક્રમણ એટલે શું?
35. મેસ્લોએ આપેલ પ્રતિમાનનું નામ જણાવો.
36. માહિતી સંસ્કરણ પ્રતિમાનના કોઈ બે શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ જણાવો.
37. અધ્યયન પ્રતિમાનની કોઈ બે લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
38. સર્જનાત્મકતાના કોઈ બે સિધ્ધાંત જણાવો.

CC-102 Historical, Political & Economic Prospective of Education

શિક્ષણનો ઈતિહાસ, રાજકારણ અને અર્થતંત્ર

વિભાગ :– ૦૧

પ્રશ્ન – ૧નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉતર આપો. પ્રત્યેક ઉતર આશરે ૫૦૦ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. વૈદિક અને બૌદ્ધિકાલીન શિક્ષણ અંગે સમજૂતી આપી બન્નેની તુલના કરો.
2. ભારતીય શિક્ષણ પંચ ૧૯૬૪ – ૬૬ ની ભલામણો અંગે વિસ્તૃત માં ચર્ચા કરી તેની સમીક્ષા કરો.
3. રાષ્ટ્રીય માધ્યમિક શિક્ષા અભિયાન અંગે વિસ્તૃતમાં ચર્ચા કરો.
4. શિક્ષણ અને રાજકીય પ્રણાલી એકબીજા સાથે જોડાયેલ છે. આ અંગે વિસ્તૃત માં ચર્ચા કરો.
5. આર્થિક વિકાસમાં શિક્ષણની ભૂમિકા અંગે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
6. શિક્ષણ પર અંદાજ પત્રની અસરો અંગે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
7. માધ્યમિક શિક્ષણ પંચ ૧૯૫૨– ૫૩ વિશે સમજાવો.
8. પ્રાચીન ભારતમાં વેદ કાલીન શિક્ષણ વિશે સમજાવો.
9. મધ્યકાલીન ભારતમાં સાર્જન્ટ કમિશન વિશે સમજૂતી આપો.
10. પ્રાચીન ભારતમાં જૈન શિક્ષણ વિશે સમજાવો.
11. શિક્ષણની રાષ્ટ્રીય નીતિ ૧૯૮૬ વિશે સમજાવો.
12. મધ્યકાલીન ભારતમાં વુડનો ખરીદો સમજાવો.
13. ભારતમાં શિક્ષણ ઈતિહાસની જરૂરીયાત અને મહત્વ સમજાવો.
14. શિક્ષક સ્વાયતતાના અને સંસ્થાકીય સ્વાપતતા અંગેની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો.
15. સતા પરિવર્તન એટલે શું? તેની શૈક્ષણિક ધારાઓ જણાવી શૈક્ષણિક સંધારણ પર થતી અસરો વિશે સમજાવો.
16. યુનિવર્સીટી શિક્ષણ પંચ – ૧૯૯૬ વિશે સમજાવો.
17. ઈસ્લામિક શિક્ષણ વિશેની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો.
18. જૈનકાલીન શિક્ષણ અંગેની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

19. યુનિવર્સિટી શિક્ષણ પંચ ૧૯૪૮ ના ઉદ્દેશો અને ભલામણ જણાવો.
20. ભારતમાં શિક્ષણના વિકેન્દ્રીકરણની અસરો અંગે ચર્ચા કરો.
21. શિક્ષણ બોર્ડને સંલગ્ન બહુવિધ શાળાઓ અંગે જણાવો.
22. મિશ્ર અર્થતંત્ર એટલે શું? તેની ખાંસિયતો જણાવો.

વિભાગ :– ૦૨

પ્રશ્ન – ૨ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉતર આપો. પ્રત્યેક ઉતર આશરે ૨૫૦ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. વૂડના ખરીતાની ભલામણો અંગે સમજૂતી આપો.
2. યશપાલ સમિતિના ભારતીય ઉચ્ચ શિક્ષણ – ૨૦૦૯ના અહેવાલા અંગે ચર્ચા કરો.
3. શિક્ષણના અધિકાર – ૨૦૦૯ વિશે ટૂંકમાં ચર્ચા કરો.
4. જૂદા – જૂદા શિક્ષણ બોર્ડ ને સંલગ્ન બહુવિધ શાળાઓ અંગે સમજાવો.
5. ભારતમાં શિક્ષણના વિકેન્દ્રીકરણની અસરો અંગે ચર્ચા કરો.
6. સતા પરિવર્તનની શૈક્ષણિક નીતિના ઘડતર પરની અસરો અંગે ચર્ચા કરો.
7. મેકોલોનું ઘોષણા પત્ર ટૂંકમાં લખો.
8. NKC- 2007 ની મુખ્ય ભલામણો જણાવો.
9. શિક્ષણના વિકેન્દ્રીકરણ વિશે ટૂંકમાં લખો.
10. આર્થિક વિકાસમાં શિક્ષણની ભૂમિકા જણાવો.
11. RMSA ના કાર્યક્રમો વિશે જણાવો.
12. NCF – 2005 ટૂંકમાં જણાવો.
13. SSA ના વિવિધ કાર્યક્રમો વિશે જણાવો.
14. RUSA ના કાર્યક્રમો વિશે જણાવો.
15. રાજનિતી અને શિક્ષણનું સીમાંતીકરણ વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
16. NCFTE – 2009 વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
17. શિક્ષણ પર બજેટ સહાયની અસર વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
18. પૂંજીવાદ અને સમાજવાદ વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
19. સમાજવાદ અને મિશ્ર અર્થ વ્યવસ્થામાં શિક્ષણ નું મહત્વ ટૂંકમાં લખો.
20. શૈક્ષણિક આયોજન વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
21. SSA અને RUSA ની શિક્ષણના સાર્વત્રીકરણ અંગેની ભૂમિકા સમજાવો.
22. યશપાલ સમિતિના બે સૂચનો લખો.
23. શિક્ષક સ્વાયતતા અને સંસ્થાકિય સ્વાયતતા સમજાવો.

વિભાગ :– ૦૩

પ્રશ્ન – ૩ નીચેના આપેલ તમામ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉતર આપો.

1. માધ્યમિક શિક્ષણ પંચના અધ્યક્ષ કોણ હતા?
2. RUSA, SSA અને RMSA નું પુરું નામ આપો.
3. વૈદિક સમયમાં શિક્ષણના પ્રકારો કયા હતા.
4. NCFTE નું પુરું નામ જણાવો.
5. મેકોલે એ ભારતમાં કયા શિક્ષણની તરફેણ કરી હતા.
6. વિકેન્દ્રીકરણ એટલે શું?
7. મિશ્ર અર્થકરણ એટલે શું?
8. શિક્ષણનું સ્વાયતા એટલે શું?
9. શિક્ષણનું રાજકરણ એટલે શું?
10. વર્ષ ૨૦૧૬ ના બજેટમાં શિક્ષણનુ કેટલાં ટકા ફાળો આપવામાં આવ્યો.
11. POA, RTE નું પુંરૂ નામ જણાવો. અને RTE શું છે.
12. RTE ને કઈ કલમ હેઠળ મૂળભૂત અધિકારમાં સ્થાન આપવામાં આવ્યું?
13. બૌધ્ધકાલીન શિક્ષણની કોઈ પણ બે વિશેષતાઓ જણાવો.
14. લોકશાહી એટલે શું?
15. જૈન દર્શનના કોઈ પણ બે શિક્ષણના ઉદેશ્યો જણાવો.
16. સામ્યવાદી શિક્ષણ એટલે શું?
17. NKC રીપોર્ડ ૨૦૦૭ ની બે ભલામણો જણાવો.

18. પુંજીવાદ એટલે શું?
19. ઈસ્લામની કોઈ પણ બે શિક્ષણ સંસ્થાઓ જણાવો.
20. SSA (સર્વ શિક્ષા અભિયાન) ની કોઈપણ બે હેતુઓ જણાવો.
21. UGC નું વડુ મથક કયાં આવેલું છે?
22. CTE નું પૂરૂનામ જણાવો.
23. શિક્ષકમાં શિક્ષક સંઘોની ભૂમિકા જણાવો.
24. NCF નું પૂરૂનામ આપો
25. NCFTE ના મૂખ્ય બે કાર્યો લખો.
26. મનોલેના વિવરણ પત્રની બે બાબતો લખો
27. યશપાલ સમિતિના બે સૂચનો લખો.

CC-103 Education Studies શિક્ષણ અભ્યાસ

વિભાગ :– ૦૧

પ્રશ્ન – ૧નીચેના પ્રશ્નોના ૫૦૦ શબ્દોમાં જવાબ લખો.

1. શિક્ષણ વિધા અભ્યાસની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી શિક્ષણવિધા અભ્યાસનો આધુનિક ઈતિહાસ વર્ણવો.
2. શિક્ષણ વિધા અભ્યાસની સંકલ્પના સમજાવી તેની(કોઈપણ બે વિધાશાખાઓ)(પારંપારિક વિધાશાખાઓ) સાથેનો સંબંધ શિક્ષણ વિધા અભ્યાસના સંદર્ભમાં દર્શાવો.
3. શિક્ષણ વિધા અભ્યાસ એટલે શું? શિક્ષણ વિધા અભ્યાસના વર્તમાન સ્વરૂપને શિક્ષણના આતરશાસ્ત્રીય (આંતરવિધાશાખાકીય) સ્વરૂપ સાથેના સંબંધો સ્પષ્ટ કરો.
4. શિક્ષણ વિધા અભ્યાસની શૈક્ષણિક વિચારધારાઓ દર્શાવી કોઈ એક વિચારધારા પર તમારા વિચારો સ્પષ્ટ કરો.
5. ટકાઉ વિકાસ એટલે શું? ટકાઉ વિકાસ માટેના શિક્ષણનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરી એક શિક્ષક તરીકે ટકાઉ વિકાસ શિક્ષણ માટે તમે શું કરી શકો? તમારા વિચારો સ્પષ્ટ કરો.
6. મૂલ્ય શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી, મૂલ્યોના પ્રકાર જણાવી કોઈ એક મૂલ્ય પ્રકારને વિગતવાર પ્રવર્તમાન શિક્ષણ પ્રણાલીના સંદર્ભમાં સમજાવો.
7. સંકલિત શિક્ષણ એટલે શું? ભારતીય વિકાસમાન શિક્ષણજગતમાં સંકલિત શિક્ષણની આવશ્યકતા સ્પષ્ટ કરો.
8. બાલ અધ્યાપનશાસ્ત્ર (પેડેગોજી) અને પ્રોઢ અધ્યાપનશાસ્ત્ર (એન્ડ્રેગોજી) ની સંકલિત સ્પષ્ટ કરી ઉચ્ચ શિક્ષણમાં એન્ડ્રેગોજીની ઉપલક્ષ્યતા સ્પષ્ટ કરો.
9. અધ્યયન અને અધ્યાપનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી ઈ– અધ્યયન– અધ્યાપન પ્રક્રિયાના અભિગમ વિગતે સમજાવો.
10. શાળા બહારના જીવન સાથેની ક્રિયાના સંદર્ભમાં બાળક અને પર્યાવરણ વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
11. આદર્શ સુવિધા આપનાર અને સહ અભ્યાસુ તરીકે એક આદર્શ શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
12. શાળા શિક્ષણની ગુણવતા અને શ્રેષ્ઠતા સ્પષ્ટ કરી ગુણવતા અને શ્રેષ્ઠતા વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ણ કરો.
13. માનવીય વ્યકિતત્વ વિકાસના આયામો દર્શાવી કોઈ એક આયામનો શિક્ષણ તરીકે સ્વ–વિકાસના સંદર્ભમાં ચર્ચા કરો.
14. શિક્ષણ તરીકે સ્વ વ્યાવસાયિક વિકાસ ને, સ્પર્ધા અને સહકાર તરફના વલણના સંદર્ભમાં મૂલવો.
15. સાંસ્કૃતિક, રાજકીય, આર્થિક અને સામાજિક પરિબળોના સંદર્ભમાં સામાજિક રૂપથી તમારી દષ્ટિની એક કાલ્પનિક શિક્ષણ પ્રણાલી કેવી હોવી જોઈએ.?
16. પ્રૌદ્યોગિકી વિકાસ એટલે શું? પ્રાદ્યોગિકી વિકાસની ભારતીય શિક્ષણ ક્ષેત્રે થયેલી વિકાસાત્મક અને નિષેધક અસરોની ચર્ચા કરો.
17. માનવ વ્યકિતત્વનો બહુપરિમાણિય વિકાસ સવિસ્તાર સમજાવો.
18. રાષ્ટ્રિય એકતાના સંરક્ષણ અને સંવર્ધનમાં બિન – સાંપ્રદાયિકતાના શિક્ષણનો ફાળો.

વિભાગ :– ૦૨

પ્રશ્ન – ૨ નીચેના પ્રશ્નોના ૨૦૦ શબ્દોમાં જવાબ લખો.

1. શિક્ષણ વિધા અભ્યાસનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરો.
2. જ્ઞાન સંરચના એટલે શું ? શિક્ષણ વ્યવસ્થામાં જ્ઞાન સર્જન કરવા પર ભાર મુકાય છે. તે સમજાવો.
3. શિક્ષણશાસ્ત્રના જ્ઞાન અને વિષયવસ્તુના જ્ઞાન ના જોડાણની પ્રક્રિયા સમજાવો.
4. સૈધ્ધાંતિક જ્ઞાન અને વ્યવહારુ જ્ઞાન વચ્ચેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો.
5. અનુભવ આધારીત જ્ઞાન અને પ્રયોગશીલ જ્ઞાન વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
6. વયકિતત્વના ઘડતરમાં શિક્ષણની અસર સમજાવો.
7. શિક્ષણ વિકાસની સાંસ્કૃતિક અને આર્થિક અસરો જણાવો.
8. લોકશાહી સમાજના સંદર્ભમાં ભારતીય શિક્ષણના હેતુઓની પ્રાથમિકતા તમારી દષ્ટિએ જણાવો.
9. શિક્ષણની રાજયવ્યવસ્થા પર અને રાજયવ્યવસ્થાની શિક્ષણ પરની પરસ્પર અસરો જણાવો.

10. શાળા શિક્ષણમાં સમકાલીન પડકારો ટુંકનોધ લખો.
11. શિક્ષણના કાર્ય અંગે બંધારણ અને નવી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિની અપેક્ષાએ તમારા વિચારો સ્પષ્ટ કરો.
12. શિક્ષણ અંગેના સાંસ્કૃતિક પુનસ્થાન પરિપ્રેક્ષ્યને સમજાવો.
13. શિક્ષણ અંગેના સંઘર્ષ / ઉદામવાદી પરિપ્રેક્ષ્યને સમજાવો.
14. વ્યકિતગત અને સામાજિક વલણમાં ભય અને વિશ્વાસની લાગણીના પ્રભાવની અસરો જણાવો.
15. શિક્ષણમાં સ્પર્ધાત્મકતા અને સહકારની વ્યકિતગત અને સામાજિક જીવનમાં થતી અસરો દર્શાવો.
16. શાંતિ શિક્ષણના ઉદેશો જણાવો.
17. સ્માર્ટ કલાસની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો અને તેની વિશેષતાઓ લખો.
18. વેલ – આધારીત અધ્યયનના પ્રકારો ટૂકમાં લખો.
19. આભાસી વર્ગખંડ એટલે શું? તેના પ્રકારો જણાવો.
20. વિકલાંગતાના પ્રકારો જણાવી કોઈ એક પ્રકારના સંદર્ભમાં સંકલિત શિક્ષણ માટે એક શિક્ષણ તરીકે તમારી ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
21. મૂલ્યો શીખવાતા નથી પરંતુ ગ્રહણ થાય છે. નૈતિક મૂલ્યોના સંદર્ભમાં ચર્ચા કરો.
22. શાળા એ સમાજની લઘુ આવૃતિ છે. શાળા શિક્ષણના સંદર્ભમાં તમારા વિચારો જણાવો.
23. બિન સાંપ્રદાયિકતના શિક્ષણનું સ્વરૂપ અને લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
24. શિક્ષણના ઉદ્દેશો ઉપર અસર કરતાં પરિબળો વિગતે સમજાવો.
25. શિક્ષણની ગુણવતા સુધારવાના કાર્યક્રમોની ચર્ચા કરો.
26. વ્યકિતત્વ પર અસર કરતાં પરિબળો જણાવો.

વિભાગ :– ૦૩

પ્રશ્ન ૩ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો.

1. શિક્ષણ વિધા અભ્યાસની કોઈ એક વ્યાખ્યા લખો.
2. ટકાઉ વિકાસ એટલે શું?
3. મૂલ્ય ની કોઈ એક વ્યાખ્યા લખો.
4. શાશ્વત મૂલ્યો એટલે શું?
5. NEP 1986 દ્વારા સૂચવેલ રાષ્ટ્રીય પંચશીલના પાંચ મૂલ્યો કયા છે.?
6. સંકલિત શિક્ષણ એટલે શું IEDC નું પુરૂ નામ લખો.
7. એન્ડ્રોગોજી એટલે શું?
8. સુગ્રથિત પાઠયક્રમ (Integrated Syllabus) એટલે કેવો પાઠયક્રમ?
9. ઈ – અધ્યયનને વ્યાખ્યાયિત કરો.
10. આભાસી વર્ગખંડ (Virtual Classroom)એટલે કેવા વર્ગખંડ? શાંતિ શિક્ષણ એટલે શું?
11. શાંતિ શિક્ષણ એટલે શું?
12. શિક્ષણમાં ગુણવતા અને શ્રેષ્ઠતા એટલે શું?
13. શિક્ષણનો કાર્યાત્મવાદી પરિપ્રેક્ષ્ય એટલે શું?
14. શિક્ષણનો સંઘર્ષ / ઉદામવાદી પરિપ્રેક્ષ્ય એટલે શું?
15. જ્ઞાન સંરચનાના સોપન જણાવો.
16. શાળા શિક્ષણના ઉદેશો આપો.
17. નૈતિકતાનું શિક્ષણ એટલે શું?
18. શાળા શિક્ષણની પાંચ મુખ્ય સમસ્યાઓ જણાવો.
19. સૈધ્ધાંતિક જ્ઞાન અને વ્યવહારુ જ્ઞાન નો ભેદ ટુંકમાં આપો.
20. શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર એટલે શું?
21. સાર્વત્રિક અને સંદર્ભજ્ઞાન વચ્ચેનો અર્થ લખો.
22. શિક્ષણ દ્વારા વિધાર્થીઓમાં મૂલ્યોનું સંક્રમણ કરવામાં કયા પરિબળો ભાગ ભજવે છે?
23. વ્યવસાયિક સક્ષમ શિક્ષકની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
24. સામાજિક સંઘર્ષની વ્યાખ્યા આપો.
25. શાંતિ માટેના શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
26. શિક્ષણ અભ્યાસનો ખ્યાલ ટૂંકમાં જણાવો.
27. શિક્ષણ અભ્યાસના મુખ્ય હેતુઓ જણાવો.
28. આધ્યાત્મિક વિકાસ એટલે શું?
29. શિક્ષણમાં શિસ્તનું સ્વરૂપ ટૂંકમાં જણાવો.

30. શિક્ષણની અર્વાચીન સંકલ્પના લખો.
31. વિદ્યાર્થીઓમાં સહકાર અને સમર્પણની ભાવના વિકસાવવામાં શાળાકીય પ્રવૃતિઓ જણાવો.

CC 104 Introduction to Research Methods

શૈક્ષણિક સંશોધનનાં મૂળતત્વો

વિભાગ :– ૦૧

પ્રશ્ન – ૧નીચેના પ્રશ્નોના ૫૦૦ શબ્દોમાં જવાબ લખો.

1. સંશોધન દરખાસ્તમાં મુખ્ય કયા વિભાગો હોય છે.? પ્રત્યેકમાં કઈ કઈ બાબતો દર્શાવવી જોઈએ તે વિગતે સમજાવો.
2. સંશોધન પ્રકિયાનાં સોપાનોની ચર્ચા કરો.
3. સંશોધન સમસ્યાનો અર્થ જણાવી તેના સ્ત્રોતો જણાવો. સંશોધન સમસ્યાના લક્ષણોનો ઉલ્લેખ કરો.
4. ધોરણ ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ સંસ્કૃત ભાષા વાંચનમાં ભૂલો કરે છે. આ સમસ્યા હલ કરવા માટે ક્રિયાત્મક સંશોધન યોજના તૈયાર કરો.
5. ઉત્કલ્પનાનો અર્થ જણાવી ઉત્કલ્પનાના પ્રકારો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
6. પ્રશ્નાવલી એટલે શું? પ્રશ્નાવલી આપવાની રીતો જણાવી પ્રશ્નોવલીના સ્વરૂપો જણાવો.
7. પ્રશ્નાવલીની વિશ્વસનીયતા અને પ્રમાણભૂતતા નિર્ધારણ કરવાની પધ્ધતિઓ સમજાવો. સારી પ્રશ્નાવલીના લક્ષણો જણાવો.
8. મુલાકાતનો અર્થ આપી મુલાકાતના પ્રકારો જણાવો. મુલાકાતના ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓ જણાવો.
9. અવોલકનનો અર્થ આપી અવલોકનના પ્રકારો જણાવો. સફળ અવલોકન માટેની આવશ્યકતાઓ જણાવો.
10. મનોવિજ્ઞાનિક કસોટીનો અર્થ આપી કસોટીનું વર્ગીકરણ કરો. સારી કસોટીના લક્ષણો જણાવો.
11. વલણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો. વલણ માપદંડ રચનાનાં થર્સ્ટન અને લિકર્ટ પધ્ધતિનાં સોપાનો સમજાવો.
12. ક્રમમાપદંડનો અર્થ જણાવી તેના પ્રકારો સમજાવો. ક્રમમાપદંડ રચવાના નિયમો જણાવો.
13. સંશોધન સ્ત્રોત તરીકે નીચેનાનું મહત્વ સમજાવો.
    (૧) મહાશોધ નિબંધ (૪) શબ્દકોશ
    (૨) ઈન્ટરનેટ (૫) જીવનચરિત્ર
    (૩) જ્ઞાનકોશ (૬) વાર્ષિક ગ્રંથો
14. ઉત્કલ્પના એ સંશોધનની આંખો છે. આ વિધાનનાં સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાના પ્રકાર ઉદાહરણ સહ સમજાવો.
15. શૈક્ષણિક સંશોધન એટલે શું? શૈક્ષણિક સંશોધનની લાક્ષણિકતાઓ જણાવી તેના અવરોધક પરિબળોની વિગતે ચર્ચા કરો.
16. સંશોધનના વિવિધ પ્રકાર જણાવી મૂળગત અને વ્યવહારું સંશોધન ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

વિભાગ :– ૦૨

પ્રશ્ન – ૨ નીચેના પ્રશ્નોના ૨૫૦ શબ્દોમાં જવાબ લખો.

1.સંશોધન અને શૈક્ષણિક સંશોધનનો અર્થ જણાવી શૈક્ષણિક સંશોધનની જરૂરિયાત જણાવો.
2.શૈક્ષણિક સંશોધનની લાક્ષણિકતાઓ જણાવી તેમાં નડતરરૂપ ઘટકો જણાવો.
3.શૈક્ષણિક સંશોધનનો અર્થ સ્પષ્ટ કરી શિક્ષકો અને સંશોધન મુદાની ચર્ચા કરો.
4.સંશોધનના પ્રકારો વિગતે સમજાવો.
5.ક્રિયાત્મક સંશોધનના સોપાનોની ચર્ચા કરો.
6.હેતુના સંદર્ભમાં સંશોધનના પ્રકારો સમજાવો.
7.સંશોધનમાં નીતિ નિયમો અથવા આચાર સંહિતા વિશે સમજાવો.
8.સંશોધન સમસ્યા પસંદ કરવા માટેના ધોરણે જણાવો.
9.સંશોધન સમસ્યાના સ્ત્રોતો જણાવી સંશોધન સમસ્યા પસંદગીને વ્યાખ્યાયિત કરવાની પ્રયુકિતઓ વર્ણવો.
10. સંશોધન સમસ્યા પસંદગીનું મહત્વ સમજાવી સમસ્યા પસંદગીના સોપાનો જણાવો.
11. ચલ એટલે શું ? ચલના પ્રકારો વિગતે સમજાવો.
12. ઉત્કલ્પનાની રચના કરતી વખતે કઈ કઈ બાબતોને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ.
13. ઉત્કલ્પના ચકાસણીના માપદંડો જણાવો.
14. સંદર્ભ સાહિત્યના સ્ત્રોતોનું વર્ગીકરણ કરો.
15. પ્રશ્નાવલી સંરચનાના સોપાનો જણાવો / સમજાવો.
16. પ્રશ્નાવલી ભરાઈને પરત આવે તે માટેના સૂચનો જણાવો.
17. પ્રશ્નાવલીની ઉપયોગિતા અને મર્યાદાઓ જણાવો.
18. મુલાકાત નોંધની વિશ્વસનીયતા, વસ્તુલક્ષિતા અને પ્રમાણભૂતના ઉદાહરણ સહ સમજાવો.
19. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી સંરચનાના સોપાનો સમજાવો.
20. પ્રમાણભૂત કસોટીના લક્ષણો જણાવો.
21. સંશોધનમાં મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીનો ઉપયોગ કેવી રીતે થઈ શકે તે સમજાવો.

22. ઓળખયાદી તૈયાર કરવા માટેની વિવિધ પ્રકારની કલમો સમજાવો.
23. કયૂ શોર્ટ પ્રયુકિતનો અર્થ સમજાવો તેના પ્રકારો અને સમીક્ષા પર ચર્ચા કરો.
24. સિમેન્ટિક ડિફંશ્યલ માપદંડ વિશે સમજાવો.
25. વિષયવસ્તુ વિશ્લેષણ એટલે શું? તેના સોપાનોની ચર્ચા કરો.
26. સ્કોરકાર્ડ અને સમાજમિતી વિશે સમજાવો.
27. લઘુશોધ નિબંધમાં સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા શા માટે ?
28. સંશોધનના સ્ત્રોત તરીકે ઈન્ફલીબનેટ અને સામાયિકોનું મહત્વ સમજાવો.
29. સહભાગી અને બિન સહભાગી અવલોકન વચ્ચેનો ભેદ ઉદાહરણ સહિત ચર્ચો
30. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી પ્રમાણિત કસોટીના સોપાનો જણાવો.
31. પ્રશ્નાવલીના કલમના પ્રકારો સમજાવી તેના લાભાલાભ ચર્ચો.
32. ચલના પારસ્પરિક સંબંધો સ્પષ્ટ કરો.
33. શૈક્ષણિક સંશોધન હાથ ધરતી વખતે તમે કઈ નૈતિક બાબતોને ધ્યાનમાં રાખશો?
34. અવલોકન એટલે શુ? સહભાગી અવલોકન કેવી રીતે પ્રયોજી શકાય ઉદાહરણ સહ સમજાવો.

વિભાગ :– ૦૩

પ્રશ્ન ૩ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો.

1. સંશોધન પ્રસ્તાવ શા માટે ?
2. સંશોધન સમસ્યાનાં ત્રણ લક્ષણો જણાવો.
3. સંશોધનમાં નૈતિક આચારસંહિતા શા માટે ?
4. સંશોધન દરખાસ્તમાં કયાં કયાં મુદાઓનો સમાવેશ થાય છે.?
5. ક્રિયાત્મક સંશોધનના હેતુઓ જણાઓ.
6. સંશોધન હાથ ધરતી સંસ્થાઓનાં નામ જણાવો.
7. સંદર્ભ સાહિત્યના સ્ત્રોત જણાવો.
8. શૈક્ષણિક સંશોધનના ઉપકરણો કયાં કયાં છે.?
9. અવલોકનના પ્રકારો જણાવો.
10. ઉપકરણની પ્રાથમિક અજમાયશ શા માટે ?
11. શૂન્ય ઉત્કલ્પના કેવી રીતે તપાસશો?
12. સંશોધનમાં અનિવાર્ય કોઈપણ બે નૈતિક બાબતો જણાવો.
13. GCERT નું પુરુ નામ લખો.
14. સંશોધનમાં ઉપયોગી કોઈપણ એક વિશ્વજ્ઞાનકોશનું નામ જણાવો.
15. વલણ માપદંડ માટેની લિકર્ટ અને થર્સ્ટન પધ્ધતિ વચ્ચેનો મૂળભૂત ભેદ જણાવો.
16. કયૂ શોર્ટ એટલે શું?
17. સામાજિકતામિતિ કોને કહેશો?
18. ગુજરાતીમાં ઉપલબ્દ કોઈ એક બુદ્રિ કસોટીનું નામ લખો.
19. કોઈપણ એક સંશોધન જર્નલનું નામ લખો.
20. ગુણાત્મક સંશોધન એટલે શુ?
21. શૂન્ય ઉત્કલ્પના શા માટે રચવામાં આવે છે.
22. સંશોધન સમસ્યાનાં ક્ષેત્રો જણાવો.
23. કોઈપણ બે જ્ઞાનકોશ ના નામ જણાવો.
24. શૈક્ષણિક સંશોધન શા માટે? ચાર મુદા લખો.
25. શૈક્ષણિક સંશોધનને અવરોધક ચાર પરિબળો જણાવો.
26. ઈન્ટરનેટનું સંશોધનમાં મહત્વ જણાવો.
27. શૈક્ષણિક સંશોધન એટલે શું?
28. સંશોધનમાં સ્ત્રોત તરીકે મોનોગ્રાફનું મહત્વ સમજાવો.
29. કાર્ડ કેટલોગ એટલે શું?
30. સહભાગી મુલાકાત એટલે શું?
31. KCG નું પુરૂ નામ આપો.
32. શૂન્ય ઉત્કલ્પના એટલે શું?
33. દિશા સૂચક ઉત્કલ્પના એટલે શુ?
34. બિન દિશા સૂચક ઉત્કલ્પના એટલે શું?
35. પરિવર્તક ચલનું એક ઉદાહરણ આપો.

36. કયા પ્રકારના સંશોધનમાં ચલોનું નિયંત્રણ જરૂરી હોય છે?
37. ક્રિયાત્મક સંશોધનને લગતી કોઈ એક સમસ્યા લખો.
38. UGC માન્ય કોઈ એક શૈક્ષણિક સંશોધન જર્નલનું નામ જણાવો.
39. ICSSR નું પુરૂ નામ જણાવો.
40. ક્રમ માપદંડની કોઈ એક વિશેષતા જણાવો.
41. ગુજરાતીમાં ઉપલબ્ધ કોઈ એક વ્યકિતત્વ માપન કસોટીનું નામ લખો.

M.Ed.Sem- II

CC - 201 શિક્ષણનું તત્વજ્ઞાન

વિભાગ :– ૦૧

પ્રશ્ન – ૧ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉતર આપો. પ્રત્યેક ઉતર આશરે300 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. તત્વજ્ઞાન એટલે શું? તત્વજ્ઞાનની શાખાઓ સવિસ્તર સમજાવો.
2. ''વિશ્વ મારો વિચાર છે'' વિધાન સમજાવી આ વિચારધારાના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો વર્ણવો.
3. શૈક્ષણિક તત્વજ્ઞાન, તત્વજ્ઞાનની ભૂમિકામાં શિક્ષણના હેતુઓ અને પ્રદ્વતિઓ નકકી કરવામાં મદદ કરે છે તેમજ શૈક્ષણિક સમસ્યાઓનું સમાધાન શોધવામાં મદદ કરે છે. આ વિધાનના સંદર્ભમાં તત્વજ્ઞાનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેનું કાર્યક્ષેત્ર જણાવો.
4. ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય પરિપ્રેક્ષ્યથી શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો બંને પ્રકારની કેળવણીના સમન્વયની આવશ્યકતા શા માટે છે? તે કેવી રીતે સાધી શકાય? સમજાવો.
5. શ્રીમદ ભગવદગીતાના શિક્ષણ વિષયક વિચારો સમજાવી તેના આધારે શિક્ષણના હેતુઓ, પાઠયક્રમ અને શિક્ષણ પધ્દ્વતિઓ સવિસ્તર સમજાવો.
6. માનવતાવાદ અનુસાર જ્ઞાનની સંકલ્પના, વાસ્તવિકતા, મૂલ્યો અને તેના શૈક્ષણિક સૂચિતાર્થો કેવો હોવો જોઈએ? આધુનિક શિક્ષણ પર માનવતાવાદની શી અસર પડી છે?
7. વેદાંત શિક્ષણ અનુસાર શિક્ષણના ઉદેશો, અભ્યાસક્રમ અને શિક્ષણ પધ્ધતિઓ સવિસ્તર સમજાવો.
8. સાંખ્ય દર્શન એટલે શુ? તેની વાસ્તવિકતા, મૂલ્યો અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થોના સંદર્ભમાં સમજાવો.
9. પ્રકૃતિવાદ એટલે શું? તેની વાસ્તવિકતા, મૂલ્યો વિશે જણાવી શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો સમજાવો.
10. જૈન ધર્મ એટલે શું? તેની વાસ્તવિકતા, મૂલ્યો અને તેમનાં શૈક્ષણિક ફલિતાર્થોના સંદર્ભમાં સમજાવો.
11. વિજ્ઞાન અંગેની માનવિય દષ્ટિ અને વિજ્ઞાનનો જીવનમાં શાંતિમય, વ્યવહારુ, વિનિયોગ શીખવવા માટે તમે શાળામાં કેવું વાતાવરણ સર્જશો?
12. વિધાર્થીને નાગરિકતાનું શિક્ષણ આપવા માટે શાળામાં કેવું વાતાવરણ સર્જવું જોઈએ.
13. જ્ઞાનમીમાંસા એટલે શું? તેની વિભાવના સમજાવો.
14. મૂલ્યોના શિક્ષણ અંગે ગાંધીજીના તથા નાગરિકતાના શિક્ષણ માટે જહોન કયુઈના વિચારોની ચર્ચા કરો.
15. માનવતાવાદના સિધ્ધાંતો જણાવી સમજાવો.
16. તત્વજ્ઞાનનો અર્થ અને વ્યાપ સમજાવી તેના વિશ્લેષાત્મક અને મીમાંસાત્મક નું વર્ણન કરો.
17. ભારતીય પરિપ્રેક્ષ્યથી શિક્ષણના સંદર્ભમાં વેદ અને જ્ઞાન ની સવિસ્તાર ચર્ચા કરો.
18. વિનોબા ભાવે આપેલ શિક્ષણ ના હેતુઓ, સંકલ્પના અને શૈક્ષણિક વિચારો સમજાવો.
19. હર્બટ સ્પેન્સર દ્વારા આપવામાં આવેલ હેતુઓ, સંકલ્પના અને શૈક્ષણિક વિચારો સમજાવો.

વિભાગ :– ૦૨

પ્રશ્ન – ૨ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉતર આપો. પ્રત્યેક ઉતર આશરે 300 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. 'વર્ગવિહિન સમાજ 'ની સંકલ્પના સમજાવી આ વિચાર આપનાર તત્વવેતાના શિક્ષણ અંગેના વિચાર સમજાવો.
2. તત્વજ્ઞાનના કાર્યો સમજાવો.
3. ભગવદગીતા અનુસાર જ્ઞાનનું સ્વરૂપ સમજાવો.
4. વેદાંત દર્શન અનુસાર શિક્ષણમાં શિક્ષકની ભૂમિકા સમજાવો.
5. વિધાર્થીઓમાં વિજ્ઞાન, મૂલ્યો અને નાગરિકતાની ભાવના વિકસાવવા શિક્ષક તરીકે શું કરશો?
6. તત્વમીમાંસા અને કેળવણી વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.

7. વિધાર્થીઓને પરોપકારનું શિક્ષણ આપવા માટે શાળામાં કેવું વાતાવરણ સર્જવું જોઈએ?
8. તત્વજ્ઞાન અને શિક્ષણ વચ્ચેનો આંતરસંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
9. સ્વ, સમાજ અને માનવતા માટેના શિક્ષણ અંગે જે કૃષ્ણમૂર્તિની વિચારધારાઓ સ્પષ્ટ કરો.
10. જૈન દર્શનને ધ્યાનમાં રાખીને શિક્ષણની વિભાવના, ઉદ્દેશો અને શિક્ષણની પધ્ધતિઓની ચર્ચા કરો.
11. તત્વમીમાંસાત્મક એટલે શું? તેનું મૂળ અને કાર્યક્ષેત્ર જણાવો.
12. ભગવદ્ગીતાનો અર્થ આપી તેના મૂલ્યો અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો સમજાવો.
13. નારીવાદ એટલે શું? તેનાં મૂલ્યો અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો સમજાવો.
14. મૂલ્ય મીમાંસાનો અર્થ આપી તેનું મૂળ અને કાર્યક્ષેત્ર જણાવો.

વિભાગ :– ૦૩

પ્રશ્ન – ૩ નીચેના આપેલ તમામ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉતર આપો.

1. ટ્રીનીટીમાં કોનો કોનો સમાવેશ થાય છે?
2. અસ્તિત્વ એટલે શું?
3. પુનઃ રચના માટેના શિક્ષણના હિમાયતી કોણ છે?
4. બે માનવતાવાદીઓના નામ આપો.
5. જિન એટેલ શું?
6. નકારાત્મક શિક્ષણ એટલે શું?
7. સતાશાસ્ત્ર એટેલે શું?
8. માહિતી અને જ્ઞાન વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.
9. જ્ઞાનમીમાંસા એટેલે શું?
10. પુનઃરચનાનું શિક્ષણ એટલે શું?
11. શબ્દો વ્યાખ્યાયિત કરોઃ જાતિશાસ્ત્ર, ડહાપણ
12. સ્વ નું શિક્ષણ એટલે શું?
13. સાંખ્યદર્શનના કોઈ પણ બે ધ્યેયસૂત્રો લખો.
14. પ્રકૃતિ તરફ પાછા વળો – આ સૂત્ર કોણે આપ્યું?
15. સૌધ્યાત્મક મૂલ્યો જણાવો.
16. નારીવાદ અને માર્કસવાદના પ્રણેતાઓનાં નામ લખો.
17. વ્યાખ્યા આપો જૈનીમમ, ધર્મ
18. ગીતામાં દર્શાવેલ કેળવણીના કોઈપણ બે ઉદ્દેશો જણાવો.
19. ટાગોરની દષ્ટિએ શિક્ષણની કોઈ એક વ્યાખ્યા લખો.
20. સાંખ્ય દર્શનના રચયિતા કોણ હતા?
21. જ્ઞાન, માહિતી અને ડહાપણ શબ્દોને વ્યાખ્યાયિત કરો.
22. જીવનને સમજવું એટલે પોતે પોતાની જાતને સમજવી તેજ તેનો પ્રારંભ અને અંત છે – શિક્ષણદર્શનના પ્રણેતા કોણ હતા?
23. ભગવદ્ગીતામાં કુલ કેટલા અધ્યાય છે?
24. નારીવાદનો અર્થ જણાવો.
25. યોગના વિવિધ પ્રકાર જણાવો.
26. નિષેધાત્મક શિક્ષણ એટલે શું?
27. નારીવાદના બે નીતિ વાકયો લખો.
28. વ્યાખ્યા આપો.યોગ અને ધમ

M.Ed.Sem- II

CC - 202 શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર

વિભાગ :– ૦૧

પ્રશ્ન – ૧નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉતર આપો. પ્રત્યેક ઉતર આશરે ૫૦૦ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ અને તેની સંકલ્પના જણાવી તેના કાર્યક્ષેત્ર વિશે સમજાવો.
2. સામાજિકિકરણ એટલે શુ? તેની સંકલ્પના આપી. સામાજિકીકરણ પ્રક્રિયા વિશે સમજાવો
3. સામાજિકિકરણ એટલે શું? તેના કાર્યવાદી અને સંઘર્ષ સિધ્ધાંત સમજાવો.

4. સામાજિક ગતિશીલતા એટલે શું? તેની સંકલ્પના આપી તેના પ્રકારો વિશે સમજાવો.
5. સામાજિક પરિવર્તનનો અર્થ આપી. સામાજિક પરિવર્તન લાવનાર પરિબળો વિશે સમજાવો.
6. સામાજિક પરિવર્તન એટલે શું? તેના કોમ્ટે તથા સોરોકીના સિધ્ધાંતો સમજાવો.
7. સંસ્થાકરણનો અર્થ અને સંકલ્પના જણાવી. વિવિધ સંસ્થાઓના પ્રકારો વિશે સમજાવો.
8. માનવ અધિકારો એટલે શું? માનવ અધિકારની સંકલ્પના સમજાવી દસ મુખ્ય માનવ અધિકારોની સમજ આપો.
9. બહુ સંસ્કૃતિક શિક્ષણ એટલે શું? તેના આયામો સમજાવો.
10. માનવ અધિકારોની પરિભાષા આપી માનવ અધિકાર અંગે યુનોનું ઘોષણાપત્ર (જોગવાઈ) વિશે સમજાવો.
11. લોકશાહીનો અર્થ આપી તેના સ્વરૂપો જણાવી જીવન જીવવા માટેની કેળવણીનું મહત્વ સમજાવો.
12. લોકશાહી એટલે શું? લોકશાહીના આયામો સમજાવો.
13. સાંપ્રત પરિસ્થિતિમાં રાષ્ટ્રિય એકતાની શી જરૂરીયાત છે. રાષ્ટ્રિય એકતાની સંકલ્પના સમજાવી. તેનું મહત્વ દર્શાવો.
14. ખાનગી કરણની સંકલ્પના જણાવી તેની આર્થિક અને સામાજિક અસરોની ચર્ચા કરો.
15. વૈશ્વિકરણ માટેના કારણભૂત પરિબળો જણાવી તેની સામાજિક અસરો વિશે સમજાવો.
16. ઉદારીકરણ એટલે શું? ઉદારીકરણ કરવાની નિતિ જણાવી તેની સામાજિક અસરો વિશે સમજાવો.
17. માનવ અધિકારોના સંદર્ભમાં નીચેના મૂદ્દાઓની ચર્ચા કરો. (૧) સંકલ્પના (૨) અભ્યાસક્રમ (૩) શિક્ષણની પધ્ધતિઓ (૪) શિક્ષકની ભૂમિકા
18. લોકશાહી એટલે શુ? લોકશાહીના આયામો સ્પષ્ટ કરો.
19. જ્ઞાતિ અને સામાજિક વર્ગોના સંદર્ભમાં વર્ગ વિહિન સમાજરચનાની દિશામાં શિક્ષણ શો ફાળો આપી શકે તે સ્પષ્ટ કરો.
20. કેળવણી એ સામાજિક પરિવર્તન લાવવા માટેનું ચાલકબળ કેવી રીતે બની શકે? ઉદાહરણ સહિત ચર્ચા કરો.

વિભાગ :– ૦૨

પ્રશ્ન – ૨ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉતર આપો. પ્રત્યેક ઉતર આશરે ૨૫૦ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રનું મહત્વ અને ઉપયોગિતા જણાવો.
2. શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રનો દૃષ્ટિકોણ સમજાવો.
3. સામાજિક પરિર્તનની પ્રક્રિયાનું સ્વરૂપ જણાવી કેળવણીનો સામાજિક પરિવર્તનમાં શો ફાળો છે તે સમજાવો.
4. સામાજિક ગતિશીલતા અને શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધ દર્શાવો.
5. સામાજિક ગતિશીલતા પર અસર કરતાં પરીબળો સમજાવો.
6. અનુ આધુનિકતાવાદના લક્ષણો વર્ણવો.
7. સમતા અને સમાનતાનો તફાવત ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
8. રાષ્ટ્રવાદ એટલે શું? રાષ્ટ્રવાદની શિક્ષણ પરની અસર સમજાવો.
9. શિક્ષણ સંબંધી બંધારણની કલમો વર્ણવો.
10. સંસ્કૃતિની શિક્ષણ પરની અસરો સમજાવો.
11. માનવ અધિકારોની શિક્ષણ માટેના અભિગમો અને પધ્ધતિઓ વિશે સમજાવો.
12. લોકશાહી શિક્ષણમાં અભ્યાસક્રમ કેવી રીતે ઉપકારક બની શકે તે જણાવો.
13. લોકશાહી શિક્ષણમાં સહ અભ્યાસ પ્રવૃતિઓ કેવી રીતે ઉપકારક બની શકે તે જણાવો.
14. લોકશાહી શિક્ષણ માટે આચાર્ય અને શિક્ષકની ભૂમિકા વિશે સમજાવો.
15. રાષ્ટ્રીય એકતા માટે શિક્ષણના વિવિધ વિષયોના અભ્યાસક્રમો શો ફાળો આપી શકે?
16. ખાનગી કરણ એટલે શું? તેની નકારાત્મક અસરો વિશે સમજાવો.
17. વૈશ્વીકરણની શિક્ષણ ઉપર થતી અસરો જણાવો.
18. માસ મીડિયા અને શિક્ષણ
19. ઉદારીકરણના પડકારો જણાવો.

વિભાગ :– ૩

પ્રશ્ન – ૩ નીચેના આપેલ તમામ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉતર આપો.

1. સમાજશાસ્ત્રની દષ્ટિએ કેળવણીના હેતુઓ જણાવો.
2. સમાજશાસ્ત્રની દષ્ટિએ શિક્ષણની પધ્ધતિઓ જણાવો.
3. શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રના પિતા કોને માનવામા આવે છે.
4. પ્રદત ગતિશીલતાનું એક ઉદાહરણ આપો.
5. HDI એટલે શું?
6. સાંસ્કૃતિક ગરીબ કોને ગણવામાં આવે છે.
7. લોકશાહીના ચાર આધાર સ્તંભો જણાવો.
8. સાંસ્કૃતિક પછાત પણું એટલે શુ?
9. આધુનિકતાવાદ અને અનુ આધુનિકતાવાદ વચ્ચેનો મુખ્ય તફાવત જણાવો.
10. બહુ સાંસ્કૃતિક શિક્ષણના બે અભિગમોના નામ આપો.
11. સામાજિકી કરણના પ્રકારો જણાવો.
12. સામાજિકી કરણની પ્રક્રિયાના કોઈપણ બે લક્ષણો જણાવો.
13. સામાજિક પરિવર્તનની કોઈપણ બે સંકલ્પના જણાવો.
14. સામાજિક ગતિશીલતાના કોઈપણ બે અવરોધક પરિબળો જણાવો.
15. સામાજિક સ્તરીકરણ એટલે શું?
16. માનવ અધિકાર અંગેના કોઈપણ બે શિક્ષણના ઉદેશો જણાવો.
17. શૈક્ષણિક લોકશાહી એટલે શું?
18. રાષ્ટ્રિય ઐકય એટલે શું?
19. સંસ્કૃતિ એટલે શું?
20. આધુનિકરણ એટલે શું?
21. વૈશ્વિકરણ એટલે શું?
22. સામાજિક પરિવર્તનના સાધન તરીકે કેળવણીની બે મર્યાદાઓ જણાવો.
23. શિક્ષણમાં સ્ત્રીઓના વિશેષ હકકો જણાવો.
24. લોકશાહીની કોઈપણ ચાર ખામીઓ જણાવો.
25. કોઈ પણ ચાર માનવ અધિકારો જણાવો.
26. આધુનિકકીકરણ એટલે શું?
27. રાષ્ટ્રવાદ એટલે શું?
28. બહુસાંસ્કૃતિક શિક્ષણનાં બે અભિગમોનાં નામ આપો.

CC - 203 અભ્યાસક્રમનો વિધાભ્યાસ

વિભાગ :– ૦૧

પ્રશ્ન – ૧નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉતર આપો. પ્રત્યેક ઉતર આશરે ૫૦૦ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1.અભ્યાસક્રમ સિધ્ધાંતનો મૂલ્યાંકન અભિગમ સમજાવો.

2.અભ્યાસક્રમ વિકાસ એટલે શું ? અભ્યાસક્રમ વિકાસની પ્રક્રિયાના સોપાનો જણાવો

3. (કોર) મૂખ્ય અભ્યાસક્રમ નું મહત્વ સ્પષ્ટ કરી સ્થાનિક વિશિષ્ટ સંદર્ભિત અભ્યાસક્રમ વિશે જણાવો.

4. અભ્યાસક્રમ મૂલ્યાંકન નું હિલ્દાટાબા તથા મુખોપાધ્યાયનું મોડેલ સમજાવો.

5. અભ્યાસક્રમ નો અર્થ આપી અભ્યાસક્રમના આધારો/પાયાઓ જણાવો.

6. અભ્યાસક્રમના વિવિધ અભિગમો જણાવી કોઈપણ બે અભિગમોની વિગતે ચર્ચા કરો.

7. અભ્યાસક્રમ વિકાસની મનોવૈજ્ઞાનિક અને સમાજશાસ્ત્રીય આધાર શિલાઓની ચર્ચા કરો.

8. NCFTE 2009 શિક્ષકનો રાષ્ટ્રિય અભ્યાસક્રમ માળખાની આધાર શિલાઓની વિગતે ચર્ચા કરો.
9. અભ્યાસક્રમ વિકાસની પ્રકિયામાં વિવિધ હેતુઓની રચનાની સ્પષ્ટતા કરી તેનું વર્ગીકરણ કરો.
10 અભ્યાસક્રમ આયોજન એટલે શું ? અભ્યાસક્રમ આયોજનના પાયાના સિદ્ધાંતો જણાવી અભ્યાસક્રમ આયોજન અને અભ્યાસક્રમ વિષયવસ્તુના સ્વરૂપની ચર્ચા કરો.
11. અભ્યાસક્રમ વિકાસના નિરુપણમાં નિદાનાત્મક શિક્ષણની સમજ આપી ઉપચારાત્મક શિક્ષણની ચર્ચા કરો.
12. અભ્યાસક્રમ વિકાસના વિવિધ પ્રતિમાનોની તુલના કરો.
13. અભ્યાસક્રમ ભારનો અર્થ સમજાવી તેની અસરો જણાવો અને ભારને ઘટાડવાના ઉપાયોની ચર્ચા કરો.
14. અભ્યાસક્રમ વિકાસની પ્રકિયામાં વિવિધ હેતુઓની રચનાની સ્પષ્ટતા કરી તેનું વર્ગીકરણ કરો.
15.વ્યવહારવાદના નીચેના મુદાઓ સમજાવો. સંકલ્પના – હેતુઓ – પધ્ધતિ – અભ્યાસક્રમ
16. અભ્યાસક્રમ એટલે શું? અભ્યાસક્રમની આવશ્યકતા સ્પષ્ટ કરી તેની લક્ષણો જણાવો.
17.અભ્યાસક્રમ વિકાસ,વ્યવહાર અને મૂલ્યાંકનમાં એક શિક્ષક તરીકેની તમારી ભૂમિકા જણાવો.
18. અભ્યાસક્રમના સંદર્ભમાં અધ્યયન સ્ત્રોત અને અભ્યાસક્રમ સમાવેશન એટલે શું ? સવિસ્તાર સમજાવો.
19. અભિગમ એટલે શું? અભ્યાસક્રમ સિંધ્ધાતના અભિગમો જણાવો. મોરિસન અભિગમના સોપાનોની ચર્ચા કરો.
20. ઉદ્દીયન પ્રતિમાનનો અર્થ આપી. ઉદ્દીપન પ્રતિમાનના સોપાનોની ચર્ચા કરો.
21. અભ્યાસક્રમ રચનાના સામાજિક આધારો સમજાવો.

વિભાગ :– ૦૨

પ્રશ્ન – ૨ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉતર આપો. પ્રત્યેક ઉતર આશરે ૨૫૦ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. અભ્યાસક્રમ ગોઠવણીની વિવિધ ભાગો સમજાવો.
2. અભ્યાસક્રમ અને પાઠયક્રમ વચ્ચેનો તફાવત રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખુ (NCF) ના સંદર્ભમાં સમજાવો.
3. અભ્યાસક્રમ રચનાના સિધ્ધાંતો જણાવો.
4. NCF – 2005 અને (NCFTE-2009) ની અભ્યાસક્રમ વિકાસના સંદર્ભમાં તુલના કરો.
5. NCFTE ના આધારે શાળા ઈન્ટર્નશીપની ચર્ચા કરો.
6. અભ્યાસક્રમ અને શિક્ષણ શાસ્ત્રીની ચર્ચા કરો.
7. સંકલિત અભિગમ એટલે શું? સંકલિત અભિગમના સોપાનોની ચર્ચા કરો.
8. શૈક્ષણિક અનુભવો એટલે શું? શૈક્ષણિક અનુભવોનું સંગઠન કયા મુદાઓના સંદર્ભમાં કરવામાં આવે છે.
9. આદર્શવાદ અને પ્રકૃતિવાદની તુલના કરો.
10. શિક્ષણમાં સમાજશાસ્ત્રનું તાત્પર્ય સ્પષ્ટ કરી તેની વિશેષતાઓ જણાવો.
11. અભ્યાસક્રમની વિષયવસ્તુ કેવા સાહિત્યના આધારે પસંદ કરશો.
12. અધ્યયન અનુભવો જણાવી અભ્યાસક્રમ સંયોજનની રીતો આલેખો.
13. અભ્યાસક્રમ વ્યવહારોની સમજ આપી અભ્યાસક્રમ વિકાસનું આયોજન કેવી રીતે કરશો?
14. અભ્યાસક્રમ આયોજનના સામાજિક આર્થિક અને પર્યાવરણીય પાસાઓની વિગતવાર સમજુતી આપો
15. શાળા પર્યાવરણની અભ્યાસક્રમ રચના સાથેના જોડાણમાં શાળાની ભૂમિકા વિશે તમારા વિચાર જણાવો
16. અભ્યાસક્રમની વ્યાખ્યા તેની સંકલ્પના સમજોવો
17. અભ્યાસક્રમ આયોજનમાં શિક્ષક સંબંધિત આયામાં જણાવો.
18. અભ્યાસક્રમની વિવિધ બાબતો પર સમજ સ્પષ્ટ કરો.
19. અભ્યાસક્રમ પરિવર્તનનો અર્થ, જરૂરીયાત અને પ્રયુકિતઓ સમજાવો.
20. અભ્યાસક્રમમાં સંશોધનનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.
21. રાલ્ફ ટાયલરનું મોર્ડેલ સમજાવો.
22. મૂલ્યાંકનના પ્રકારો સમજાવો.
23. NCF 2005 અનેNCFTE 2009 ની તુલના કરો.

વિભાગ :– ૦૩

પ્રશ્ન – ૩ નીચેના આપેલ તમામ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉતર આપો.

1. છૂપો અભ્યાસક્રમ એટલે શું?

2. અભ્યાસક્રમ માળખું કોને કહેવામાં આવે છે.?
3. રાષ્ટ્રીય કક્ષાએ અભ્યાસક્રમ ઘડવાનું કાર્ય કરતી સંસ્થા કઈ છે?
4. ક્રિયાત્મક ક્ષેત્રના હેતુઓ જણાવો.
5. અભ્યાસક્રમ ભાર એટલે શું ?
6. બાળકેન્દ્રી અભ્યાસક્રમની ખાસિયત જણાવો.
7. NCF – 2005 ના ચેરમેન કોણ હતા.
8. રોબર્ટ સ્ટેકના અભ્યાસક્રમ મૂલ્યાંકન મોડલનું નામ જણાવો.
9. અભ્યાસક્રમ સંબંધી એક સંશોધન જણાવો.
10. અભ્યાસક્રમ સિધ્ધાંત એટલે શુ?
11. NCFTEનું પુરું નામ આપો.
12. અભ્યાસક્રમની કોઈ પણ બે મર્યાદાઓ લખો.
13. અભ્યાસક્રમ અને પાઠયક્રમ માં શું તફાવત છે.
14. મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
15. હર્બિટીયન અભિગમના સોપાનોના નામ લખો.
16. વિકાસાત્મક મૂલ્યાંકન એટલે શું?
17. ઉપચારાત્મક શિક્ષણ એટલે શું?
18. અભ્યાસક્રમમાં શાનો સમાવેશ કરી ન શકાય?
19. અભ્યાસક્રમ શબ્દનો વ્યુત્પતિજનક અર્થ જણાવો.
20. NCF-2005ના હેતુઓ જણાવો.
21. પાઠયક્રમ એટલે શું ?
22. મૂલ્યાંકન એટલે શું ?
23. NCFTE નું પુરૂ નામ જણાવો
24. NCFનું પુરૂનામ જણાવો
25. અભ્યાસક્રમ નિર્માણના કોઈપણ બે હેતુઓ જણાવો.
26. પરિક્ષણ થયેલ અભ્યાસક્રમ એટલે શુ ?
27. અપેક્ષિત અભ્યાસક્રમનો અર્થ આપો.
28. અભ્યાસક્રમના કોઈપણ બે લક્ષણો જણાવો.
29. અભ્યાસક્રમના આધારો જણાવો.
30. અભ્યાસક્રમની કોઈપણ એક વ્યાખ્યા આપો.
31. NCFTEકયારથી અમલમાં આવ્યું?
32. NCFTEના અભ્યાસક્રમ ક્ષેત્રોના નામ આપો.
33. સંકલિત અભિગમ એટલે શું?
34. વ્યવસ્થાપન અભિગમ નામ કોણે આપ્યુ.
35. મૂલ્યાંકન એટલે શું?
36. માપન અને મૂલ્યાંકન વચ્ચે શું તફાવત છે?

M.Ed.Sem- II

CC-204 અધ્યાપક શિક્ષણ–1

વિભાગ :– ૦૧

પ્રશ્ન – ૧નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉતર આપો દરેક ઉતર આશરે ૫૦૦ શબ્દોમાં આપો.

1. પૂર્વ સેવાકાલિન શિક્ષક શિક્ષણની જરૂરિયાત અને મહત્વની ચર્ચા કરો.
2. શિક્ષક શિક્ષણ કાર્યક્રમના અભિગમોની ચર્ચા કરો.
3. ઈન્ટર્નશીપ દરમિયાન તમારા અનુભવોની ચર્ચા કરો.
4. સેવાકાલિન શિક્ષક શિક્ષણના કાર્યક્રમની જરૂરયાત સમજાવી તેના હેતુઓની ચર્ચા કરો.

5. અસરકારક શિક્ષક શિક્ષણ (Teacher Educaton) ના લક્ષણોની સમજૂતી આપો.
6. સેવાકાલિન શિક્ષક શિક્ષણના પ્રતિમાનો (Models) સમજાવો.
7. શિક્ષક શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી પૂર્વ સેવા અને સેવાકાલિન શિક્ષક શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
8. રાષ્ટ્રિય અધ્યાપક શિક્ષણ પરિષદ (NCTE) દ્વારા સૂચિત શિક્ષક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમના માળખાની વિગતવાર સમજૂતી આપો.
9. સેવાકાલિન શિક્ષક શિક્ષણ માટે રાષ્ટ્રકક્ષાએથી જિલ્લા કક્ષા સુધી કાર્ય કરતી સંસ્થાઓ જણાવી રાજય કક્ષાએ શિક્ષક શિક્ષણનું કાર્ય કરતી કોઈ એક સંસ્થાની વિગતવાર માહિતી આપો.
10. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકીને પ્રાથમિક અને માધ્યમિક કક્ષાએ શિક્ષક શિક્ષણના હેતુઓ જણાવો.
11. રાષ્ટ્રિય શિક્ષક શિક્ષણ અભ્યાસક્રમ માળખું NCFTE – 2009 સૂચિત શિક્ષક શિક્ષણના માધ્યમિક કક્ષાના (B.Ed.) અભ્યાસક્રમનું માળખુ જણાવો.
12. સેવાકાલિન શિક્ષક શિક્ષણ માટેના કાર્યક્રમો જણાવીને ઓરીએન્ટેશન અને રીફ્રેશર કોર્સની વિગતવાર સમજૂતી આપો.
13. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેનું સ્વરૂપ અને વ્યાપ જણાવો.
14. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકીને શિક્ષક શિક્ષણની વિવિધ કક્ષા પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક સ્તરે તેના હેતુઓ જણાવો.
15. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણના પ્રકારો જણાવી કોઈ એકની વિગતવાર સમજૂતી આપો.
16. શાળા આધારિત ઈન્ટર્નશીપની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેનું સ્વરૂપ, હેતુઓ અને પ્રવૃતિઓ વિશે વિગતવાર સમજાવો.
17. NCTE ના NCF TE– 2009 માં સૂચિત શિક્ષક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમ માટેના સૂચનો જણાવો.
18. અનુસ્નાતક શિક્ષક – પ્રશિક્ષણ આપતી સંસ્થાઓના નામ આપી તેના કાર્યો જણાવો.
19. કૌશલ્ય અને ક્ષમતા વિકાસ અભ્યાસક્રમમાં પ્રાયોગિક કાર્ય અને પત્રકોની ચકાસણીમાં શું શું ધ્યાનમાં લેશો?
20. ભારતમાં સેવાકાલિન શિક્ષક પ્રશિક્ષણનો અર્થ આપી તેનો ઈતિહાસ અને કાર્યક્રમોની ચર્ચા કરો.
21. ઈન્ટર્નશીપની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી, પૂર્વ ઈન્ટર્નશીપ, ઈન્ટર્નશીપ દરમ્યાન અને ઈન્ટર્નશીપ પછીની પ્રવૃતિઓ જણાવો.
22. અસરકારક સેવા કાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમની ચર્ચા કરો.

વિભાગ :– ૦૨

પ્રશ્ન – ૨ નીચેનામાંથી ગમે તે બે ના ઉતર આપો દરેક ઉતર આશરે ૨૫૦ શબ્દોમાં આપો.

1. એન્ડ્રોગોજી(Andragogy) વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
2. યોગ્ય ઉદાહરણની મદદથી પાયાના અભ્યાસક્રમ અને વિશિષ્ટ ક્ષેત્રની સમજૂતી આપો.
3. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમોની સમજૂતી આપો.
4. સેવાકાલીન શિક્ષક શિક્ષણનું માળખું સમજાવો.
5. સેવાકાલીન શિક્ષક શિક્ષણના કાર્યક્રમના આયો જન દરમ્યાન ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો જણાવો.
6. શિક્ષણના શિક્ષકોની સમસ્યાઓ સમજાવો.
7. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેનું સ્વરૂપ અને વ્યાપ જણાવો.
8. સેવાકાલીન શિક્ષક શિક્ષણના વિવિધ પ્રતિમાનો દર્શાવી કોઈ એક પ્રતિમાન વિશે સમજાવો.
9. એન્ડ્રોગોજી અને પેડેગોજીની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી શિક્ષકની એક વયસ્ક અધ્યેતા તરીકેની લાક્ષણિકતાઓ દર્શાવો.
10. દૂરવર્તી શિક્ષણ એટલે શું ? પ્રવર્તમાન ભારતમાં સેવાકાલીન શિક્ષક શિક્ષણની દૂરવર્તી શિક્ષણ વ્યવસ્થા અંગે સમજૂતી આપો.
11. પૂર્વ સેવાકાલીન શિક્ષક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમના વિવિધ ઘટકો સમજાવો.
12. આયોજન એટલે શું? તેના લક્ષણો જણાવી શિક્ષક શિક્ષણમાં આયોજનનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.
13. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણના પૂર્વ પ્રાથમિક કક્ષાએ હેતુઓ જણાવો.
14. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણના પ્રાથમિક કક્ષાએ હેતુઓ જણાવો.
15. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણના ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ હેતુઓ જણાવો.
16. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણના માધ્યમિક કક્ષાએ હેતુઓ જણાવો.
17. પૂર્વ સેવા શિક્ષક શિક્ષણના ઉચ્ચ શિક્ષણ (અનુસ્નાતક શિક્ષણ – એમ. એડ્.) કક્ષાએ હેતુઓ જણાવો.
18. NCFTE 2009 દ્વારા સૂચિત શિક્ષક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમનું પૂનર્ગઠિત માળખું દર્શાવો.

19. શિક્ષક શિક્ષણ માટે જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનની શાખાઓ જણાવી PSTE શાખાના કાર્યો જણાવો.
20. પ્રવર્તમાન બી. એડ્. ના અભ્યાસક્રમમાં મૂલ્યાંકન પ્રથા સમજાવો.
21. NCERT ના શિક્ષક શિક્ષણ માટેનાં કાર્યો જણાવો. તેનું મહત્વ સમજાવો.
22. NCTE ના શિક્ષક શિક્ષણના કાર્યો જણાવો. તેનું મહત્વ સમજાવો.
23. ઓનલાઈન શિક્ષણ એટલે શું? પ્રવર્તમાન ભારતમાં સેવાકાલીન શિક્ષક શિક્ષણની વ્યવસ્થામાં ઓનલાઈન શિક્ષણ કેટલે અંશે મદદરૂપ છે તેની સમજૂતી આપો
24. સેવાકાલીન શિક્ષક શિક્ષણમાં કેસ્કેડ મોડલ સમજાવી તેની મર્યાદાઓ જણાવો.
25. સેવાકાલીન શિક્ષક શિક્ષણ દ્વારા શિક્ષકના વ્યાવસાયી વિકાસ માટે શું કરી શકાય?
26. આયોજન એટલે શું? તેના લક્ષણો જણાવી શિક્ષક શિક્ષણમાં આયોજનનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.
27. સેવા કાલીન શિક્ષક શિક્ષણમાં નવીન ઉપક્રમો કઈ રીતે ઉપયોગી બની શકે?
28. સમજાવો. પાયાના અભ્યાસક્રમ અને વિશિષ્ટ ક્ષેત્ર
29. સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણના કાર્યક્રમની જરૂરીયાત સમજાવી હેતુઓની ચર્ચા કરો.
30. પૂર્વ સેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણની પધ્ધતિઓની સમજ આપી ગુણ મર્યાદાઓ જણાવો.

વિભાગ :– ૦૩

પ્રશ્ન ૩ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો.

1. NCERT નું પુરૂ નામ આપો.
2. પેડાગોજી (Pedagogy) એટલે શુ?
3. સહપાઠી અધ્યયનના બે ફાયદા જણાવો.
4. શાળાના સંદર્ભમાં બે પ્રાયોગિક કાર્ય જણાવો.
5. સહપાઠી અધ્યયનની મર્યાદા જણાવો.
6. સેવાકાલીન શિક્ષક શિક્ષણ એટલે શું?
7. ઓરીએન્ટેશન (Orientation) ની જરૂરિયાત જણાવો.
8. Seminar ના બે ફાયદા જણાવો.
9. આયોજન એટલે શું?
10. Distance (દૂરવર્તી) શિક્ષણની જરૂરીયાત જણાવો.
11. DIET ના કાર્યો જણાવો.
12. ઓરીએન્ટેશન કોર્સ (અભિસ્થાપન) એટલે શું?
13. NCTE નું મુખ્ય કાર્ય શું છે?
14. પ્રત્યક્ષ શિક્ષણ એટલે શું?
15. વર્કશોપ પધ્ધતિના બે લાભ અને બે ગેરલાભ જણાવો.
16. ઓનલાઈન શિક્ષણ એટલે શું?
17. NCERT અને NCTE નું પુરૂ નામ લખી તેમની સ્થાપનાનું વર્ષ જણાવો.
18. ઈન્ટરર્નશીપ કાર્યક્રમના કોઈ બે મુખ્ય હેતુઓ જણાવો.
19. સેવાકાલીન શિક્ષક શિક્ષણના પ્રકાર જણાવો.
20. ગુજરાતમાં શિક્ષક શિક્ષણના પ્રકાર જણાવો.
21. GCERT નું પુરૂ નામ લખી તેમની સ્થાપનાનું વર્ષ જણાવો.
22. DIET ની PSTE શાખાનાં કાર્યો જણાવો.
23. GCERT ના બે કાર્યો જણાવો.
24. CASE નું પુરૂ નામ લખી તેના કાર્યો જણાવો.
25. NCTE સાથે સંકળાયેલી સંસ્થાઓના નામ જણાવો.
26. GCERT નું વડુ મથક કયાં છે? તેનુ પુરુ નામ જણાવો.
27. NAAC નું પુરૂ નામ જણાવો.
28. કેળવણી આજીવન પ્રક્રિયા છે. તેની સમજ આપો.
29. સહપાઠી અધ્યયનના બે ફાયદા જણાવો.

30. ઓપવર્ગો એટલે શુ?
31. શાળાના સંદર્ભમાં બે પ્રાયોગિક કાર્યો જણાવો.
32. DIET નું પૂરુ નામ જણાવો.
33. દુરવર્તી શિક્ષણ શું છે?
34. કાર્યશાળા ની ઉપયોગિતા જણાવો.

CC 301 Research Methods Advanced
અદ્યતન સંશોધન પધ્ધતિઓ

પ્રશ્ન – 1નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. ઐતિહાસિક સંશોધન એટલે શું ? ઐતિહાસિક સંશોધનમાં દસ્તાવેજોના પ્રકાર જણાવો આ દસ્તાવેજોનું બાહય પરિશિલન અને આંતરિક પરિશિલન સમજાવો.
2. પ્રાયોગિક સંશોધન એટલે શું ? પ્રાયોગિક સંશોધનના ઘટકો જણાવો. પ્રાયોગિક સંશોધનમાં બાહય યથાર્થતાને જોખમમાં મૂકતાં પરિબળો જણાવો.
3. પ્રાયોગિક સંશોધનમાં વપરાતી વિવિધ યોજનાઓનાં નામ જણાવો. (કોઈ પણ ત્રણ પૂર્ણ પ્રાયોગિક યોજનાઓ વિગતે સમજાવો)
4. ઐતિહાસિક સંશોધન પધ્ધતિની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો. આ સંશોધન પધ્ધતિના સોપાનો ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
5. વ્યાપવિશ્વ અને નિદર્શ (નમૂનો) ની સમજ આપો. સારા નિદર્શની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો અને નમૂના પસંદગીનું સંશોધનમાં મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.
6. નીચેના મૂદ્દાના સંદર્ભમાં પ્રયોગિક સંશોધન પધ્ધતિની સમજ આપો.
   (1) ચલો (2) પ્રાયોગિક યોજનાઓ (3) આંતરિક અને બાહય યથાર્થતા
7. કારણતુલનાત્મક પ્રવૃતિ એટલે શું ? તેના સોપાનો જણાવી. તેનું મહત્વ અને મર્યાદાઓ જણાવો.
8. વ્યાપવિશ્વ અને નિદર્શ એટલે શું ? નિદર્શ પસંદગીની વિવિધ પધ્ધતિઓ જણાવી સંભાવ્ય નમૂના પસંદગીની પધ્ધતિઓની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
9. સર્વેક્ષણ એટલે શું ? શાળાકીય સર્વેક્ષણ માટેનાં સોપાનો સવિસ્તર ચર્ચા કરો.
10. પ્રાયોગિક સંશોધનમાં આંતરિક યથાર્થતા અને બાહય યથાર્થતાને જોખમમાં મૂકતાં પરિબળો જણાવો.
11. નિદર્શનો અર્થ સમજાવો. નિદર્શ પસંદગીની સંભાવ્ય પ્રયુકિતઓ પૈકી કોઈ પણ બે પ્રયુકિતઓ જણાવો.
12. પ્રાયોગિક સંશોધનમાં વપરાતી વિવિધ યોજનાઓનાં નામ જણાવો. કોઈ પણ બે પૂર્ણ પ્રાયોગિક યોજનાઓ વિગતે સમજાવો.
13. શૈક્ષણિક સંશોધનમાં નિદર્શ પસંદગીનું મહત્વ સમજાવો. તેમજ નિદર્શ પસંદગીનાં સોપાનો સમજાવો. નિદર્શ પસંદગીમાં થતી ભૂલોની ચર્ચા કરો.
14. ઐતિહાસિક સંશોધનમાં પધ્ધતિના સોપાનો સમજાવો. ઐતિહાસિક સંશોધનમાં સંદર્ભ સ્થાનોનું મહત્વ જણાવો. સંદર્ભના પ્રકારોની ચર્ચા કરો.
15. વિષયવસ્તુ વિશ્લેષણ પધ્ધતિનો અર્થ સમજાવો. વિષયવસ્તુ વિશ્લેષણ પધ્ધતિના સોપાનોની ચર્ચા કરો.
16. પ્રાયોગિક સંશોધન પધ્ધતિનો અર્થ, સોપાનો અને પ્રયોગમાં અંકુશ મેળવવાની પધ્ધતિઓની ચર્ચા કરો.
17. સહ સંબંધાત્મક અને કારણતુલનાત્મક સંશોધન પધ્ધતિની તુલના કરો. કારણ તુલનાત્મક પધ્ધતિનાં લક્ષણો જણાવો.
18. નમૂના પસંદગી એટલે શું ? નમૂના પસંદગીની રીતો જણાવી. બિન–સંભાવ્ય નમૂના પસંદગીની કોઈ પણ બે રીતો વર્ણવો.
19. પ્રાયોગિક સંશોધન પધ્ધતિની વિશેષતાઓ જણાવી પ્રાયોગિક સંશોધનમાં પૂર્ણ પ્રાયોગિક યોજનાઓ સમજાવો.
20. વિકાસાત્મકઅભ્યાસ સંશોધન પધ્ધતિની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો. સળંગસુત્રી અને આડછેદી અભ્યાસ પધ્ધતિ ઉદાહરણ સહ સમજાવો.
21. વ્યકિતઅભ્યાસ એટલે શું ? વ્યકિતઅભ્યાસનાં સોપાનો સમજાવો.
22. સંખ્યાત્મક સંશોધન પધ્ધતિનો અર્થ આપો. આ સંશોધન પધ્ધતિના સોપાનો ઉદાહરણ સહ સમજાવો.

પ્રશ્ન – 2નીચેના પ્રશ્નોઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 250 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. વ્યકિતઅભ્યાસ એટલે શું ? તેના સોપાનોની ચર્ચા કરો.

2. સળંગસુત્રી અભ્યાસ એટલે શું ? તેનું મહત્વ અને મર્યાદાઓ જણાવો.
3. સર્વેક્ષણ પધ્ધતિ એટલે શું ? સર્વેક્ષણ પ્રકારોની ચર્ચા કરો.
4. પ્રાયોગિક સંશોધનની આંતરિક યથાર્થતા પર અસર કરતાં પરિબળોની ચર્ચા કરો.
5. નમૂનો મોટો કયારે લેવામાં આવે છે.
6. પ્રાયોગિક સંશોધનમાં અર્ધ પ્રાયોગિક યોજનાઓ પૈકી કોઈ પણ બે યોજનાઓ સમજાવો.
7. પ્રાયોગિક સંશોધનમાં બાહય યથાર્થતાને અસરકરતાં પરિબળોની ચર્ચા કરો.
8. ઐતિહાસિક સંશોધનમાં આંતરિક પરિશીલન અને બાહય પરિશીલન સવિસ્તર સમજાવો.
9. સ્નો બોલ નિદર્શ પ્રયુકિત એટલે શું ?
10. યાદચ્છિકનિદર્શ પધ્ધતિ એટલે શું ? તેના લાભ અને મર્યાદાઓ જણાવો.
11. કારણ તુલનાત્મકઅભ્યાસની મર્યાદાઓ જણાવો.
12. સારા નમૂનાનાં લક્ષણો જણાવો.
13. સહેતુક નમૂના પસંદગી અને સ્નો બોલ નમૂના પસંદગી ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
14. નમૂના પસંદગીમાં નિદર્શનું કદ અને નિદર્શ પ્રમાણમાં થતી ભૂલો જણાવો.
15. સળંગસુત્રી અને આડછેદી પધ્ધતિ ઉદાહરણ સહ સમજાવો.
16. સંભાવ્ય નમૂના પધ્ધતિ એટલે શું ? તેના કોઈ પણ બે પ્રકારો સમજાવો.
17. કારણ તુલનાત્મક પધ્ધતિની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
18. વિષયવસ્તુ વિશ્લેષણ પધ્ધતિના સોપાનો ટૂંકમાં વર્ણવો.
19. ઐતિહાસિક સંશોધનમાં સંદર્ભસ્થાનોનું મહત્વ સમજાવો. (સંદર્ભના પ્રકારોની ચર્ચા કરો)
20. ઐતિહાસિક સંશોધન પધ્ધતિના સોપાનો જણાવો.
21. ઉપકરણોના સંદર્ભમાં સર્વેક્ષણના પ્રકારો સમજાવો.
22. સારા નમૂનાના લક્ષણો જણાવો. નમૂના પસંદગીમાં થતી ભૂલો સમજાવો.
23. શિક્ષણમાં ઐતિહાસિક સંશોધનના પ્રકારો જણાવો.
24. સળંગસુત્રી અભ્યાસ એટલે શું ? તેનું મહત્વ અને મર્યાદા જણાવો.
25. પ્રાયોગિક અને નિયંત્રિત જૂથને સમાન કરવાની કોઈ પણ બે પધ્ધતિઓ સમજાવો.
26. પ્રાયોગિક સંશોધન પધ્ધતિમાં પ્રયોગમાં અંકુશ મેળવવાની પધ્ધતિઓ સમજાવો.
27. પ્રાયોગિક જૂથ અને નિયંત્રિત જૂથને સમાન કરવા એટલે શું ? તે માટેની વિવિધ પધ્ધતિઓ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

પ્રશ્ન – 3 નીચે આપેલ તમામ પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં આપો.

1. આંતરિક યથાર્થતા એટલે શું ?
2. કારણ તુલનાત્મક પધ્ધતિ એટલે શું ?
3. 3x2x2x2 પ્રાયોગિક યોજનામાં કેટલા ચલ અને જૂથ હોય છે ?
4. બાહય યથાર્થતા એટલે શું ?
5. જહોન હેનરી અસર ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
6. સોલોમન જૂથ યોજના સમજાવો.
7. ઐતિહાસિક સંશોધન પધ્ધતિનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
8. શાળા સર્વેક્ષણ એટલે શું ? ઉદાહરણ સહ સમજાવો.
9. વ્યકિતઅભ્યાસ એટલે શું ?
10. સમાજ સર્વેક્ષણ એટલે શું ?
11. સળંગસુત્રી અભ્યાસ પધ્ધતિનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
12. પ્લેસેબો અસર એટલે શું ?
13. 3x2x2 પ્રાયોગિક યોજનામાં કેટલા ચલ અને જૂથ હોય છે ?
14. કોઈપણ બે સર્વેક્ષણના પ્રકારો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
15. વ્યાપવિશ્વ એટલે શું ?

16. કઈ પરિસ્થિતિમાં વ્યકિતઅભ્યાસ હાથ ધરી શકાય ?
17.વ્યકિતઅભ્યાસના સોપાનોની ચર્ચા કરો.
18. નમૂના પસંદગી કરતી વખતે થતી કોઈ પણ બે ભૂલો લખો.
19.ઐતિહાસિક સંશોધનના પ્રકારોનાં નામ લખો.
20.પૂર્વગ્રહ યુકત નમૂના પસંદગી એટલે શું ?
21.નમૂના પસંદગીનો અર્થ સમજાવો.
22. ઐતિહાસિક સંશોધનના કોઈ પણ બે હેતુઓ લખો.
23.નમૂનાની પ્રમાણભૂલ એટલે શું ?
24. નમૂનો મોટો કયારે લેવામાં આવે ?
25.નિદર્શ એટલે શું ?
26.યાદચ્છિક નમૂના પસંદગી એટલે શું ?
27. પ્રાયોગિક સંશોધનના ઘટકો જણાવો.
28.કોહર્ટ એટલે શું ?
29. સ્નો બોલ નમૂનો કયારે લેવામાં આવે છે ? સમજાવો.
30.વ્યકિતઅભ્યાસ સંશોધન પધ્ધતિ એટલે શું ?તેના બે ઉદાહરણ આપો.
31.3x2x3પ્રાયોગિક યોજનામાં કેટલા ચલ હોય છે ?
32. સ્નો બોલ નિદર્શ પધ્ધતિ એટલે શું ?
33. વર્ણનાત્મક સંશોધન પધ્ધતિનો અર્થ આપો.
34.કોઈ એક પૂર્ણ પ્રાયોગિક યોજના જણાવો.
35. શૈક્ષણિક સંશોધન પધ્ધતિઓનાં નામ જણાવો.
36. ઐતિહાસિક સંદર્ભના પ્રકારો જણાવો.
37.સર્વેક્ષણ સંશોધન પધ્ધતિની વ્યાખ્યા આપો.
38.3x3x3પ્રાયોગિક યોજનામાં કેટલા ચલ અને જૂથ હોય છે ?
39.સર્વેક્ષણ સંશોધન પધ્ધતિમાં કયા કયા સંશોધન ઉપકરણો ઉપયોગમાં લઈ શકાય ?
40.વિષયવસ્તુ વિશ્લેષણ પધ્ધતિનો અર્થ સમજાવો.

CC 302Teacher Education- II
અધ્યાપક શિક્ષણ – ૨

પ્રશ્ન – 1નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. શિક્ષક વિકાસ પર અસર કરતાં ઘટકોની વિગતે ચર્ચા કરો.
2. NCTE ની ભૂમિકાની ચચા   કરો.
3. માધ્યમિક શિક્ષણના સાર્વત્રિકરણની અસરોની ચર્ચા કરો.
4. અસરકારક શિક્ષક શિક્ષણના કાર્યક્રમની લાક્ષણિકતાઓની સમજૂતી આપો.
5. શિક્ષકોના વ્યાવસાયિકવિકાસની સમસ્યાઓ સમજાવી ઉપાયો સૂચવો.
6. શિક્ષક શિક્ષણની ગુણવતા સુધારવાના તમારા સૂચનોની ચર્ચા કરો.
7. શિક્ષક વિકાસની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી શિક્ષક વિકાસ પર અસરકરતાં પરિબળોની વિસ્તૃતછણાવટ કરો.
8. ભારતમાં શિક્ષક શિક્ષણતંત્રનું માળખું, તેની ગુણવતા અને તેની મર્યાદાઓની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
9. શિક્ષકોના વ્યાવસાયિકવિકાસ સામેના પડકારોને શાળા શિક્ષણની ગુણવતા, શિક્ષકોની લાયકાત તથા શિક્ષક શિક્ષણ કાર્યક્રમોના સંદર્ભમાં ચર્ચા કરો.
10. માધ્યમિક શાળા શિક્ષકોની પૂર્વ સેવાકાલીન અને સેવાકાલીન શિક્ષણની ગુણવતા પર અસરકરતાં પરિબળોની વિશદ છણાવટ કરો.
11. શિક્ષક શિક્ષણ પર રાષ્ટ્રીય અને રાજય નીતિઓની નવી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિના સંદર્ભમાં ચર્ચા કરો.
12. અધ્યાપક શિક્ષણ સંશોધનના વર્તમાન પ્રવાહોની રૂપરેખા આપી અધ્યાપક શિક્ષણમાં થયેલા પાંચ સંશોધનોની યાદી આપો.
13. શિક્ષક વિકાસનાવિવિધઅભિગમોની ચર્ચા કરો.

14.શિક્ષક શિક્ષણ સાથે સંકળાયેલ વિવિધ સંસ્થાઓ અને એજન્સીઓની યાદી તૈયાર કરી તેમની ભૂમિકા સવિસ્તર વર્ણવો.

15.શિક્ષક વિકાસની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી બર્લિનરના તબક્કાઓ સમજાવો.

16.અધ્યાપક શિક્ષક શિક્ષણ કાર્યક્રમોની અસરકારકતાના સંદર્ભમાં સંશોધનનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરી અસરકારક શિક્ષક શિક્ષણ કાર્યક્રમની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

17.શિક્ષક શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં સંશોધનો કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની પધ્ધતિશાસ્ત્રને લગતી બાબતોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન – 2નીચેના પ્રશ્નોઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 250 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. શિક્ષક ક્ષમતાની જરૂરિયાતની ચર્ચા.
2. શિક્ષક શિક્ષણના સંશોધનને લગતા પધ્ધતિશાસ્ત્રની સમીક્ષા કરો.
3. શિક્ષક શિક્ષણની ગુણવતાને અસર કરતાં પરિબળોની સમજૂતી આપો.
4. બર્લિનરના તબક્કાની સમજૂતી આપો.
5. SSA વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
6. વર્તમાન શિક્ષક શિક્ષણની સમીક્ષા કરો.
7. સેવાકાલીન શિક્ષક શિક્ષણ અંતર્ગત DPEP, SSA,અને RMSA ની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
8. ઉચ્ચતરમાધ્યમિક સ્તરે અધ્યાપન માટે વિષયવસ્તુ જ્ઞાનની પર્યાપ્તતા પર તમારા વિચાર સ્પષ્ટ કરો.
9. શાળા શિક્ષણની ઉભયછેદી ગતિશીલતા એટલે શું ? શિક્ષક વિકાસમાં ઉભયછેદી ગતિશીલતાનીઆવશ્યકતા પર તમારા વિચાર જણાવો.
10. શિક્ષક વિદ્વતા એટલે શું ? બર્લિનરદ્વારા સૂચિત શિક્ષક વિકાસના પગથિયા સમજાવો.
11. અસરકારક અધ્યાપક શિક્ષણ કાર્યક્રમોની લાક્ષણિકતાઓ અને મહત્વ સમજાવો.
12. ગુજરાતમાં અધ્યાપક શિક્ષણ આપતી સંસ્થાઓનું માળખું દર્શાવી કોલેજ ઓફ ટીચર એજયુકેશન (CTE) ની ખાસ ભૂમિકાનું વર્ણન કરો.
13. નોંધ તૈયાર કરો. RMSA.
14. માધ્યમિક શિક્ષક શિક્ષણ સંસ્થા અને લોક સમુદાય વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
15. સરકાર વિશ્વવિદ્યાલય અને NGOSમાધ્યમિક શિક્ષક શિક્ષણ સંસ્થાઓમાં પોતાનો ફાળો કેવી રીતે આપી શકે છે ?
16. શિક્ષક ક્ષમતાની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેના સુદ્રઢિકરણ માં નડતા પડકારો જણાવો.

પ્રશ્ન – 3 નીચે આપેલ તમામ પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં આપો.

1. સહભાગી વિકાસ એટલે શું ?
2. RMSAનું પુરૂં નામ જણાવો.
3. લંબગત તરલતાનું યોગ્ય ઉદાહરણ આપો.
4. શિક્ષક વિકાસ પર અસરકર્તા ઘટકોની યાદી તૈયાર કરો.
5. અર્થ આપો. માધ્યમિક શિક્ષણનું સાર્વત્રિકરણ.
6. NCTEના કાર્યોની યાદી ટૂંકમાં બનાવો.
7. શિક્ષક શિક્ષણની ગુણવતા સુધારવા બે સૂચનો આપો.
8. SSAની અસર જણાવો.
9. શિક્ષક ક્ષમતા એટલે શું ?
10. શિક્ષણ સાથે સંકળાયેલા બે NGO ના નામ આપો.
11. વર્ગખંડ અવલોકનની વિશેષતા જણાવો.
12. શિક્ષક શિક્ષણના બે સામાયિકોનાં નામ આપો.
13. શિક્ષક શિક્ષણનાઅભ્યાસક્રમના નામ આપો.
14. IASE નું પુરૂં નામ લખી તેનું શિક્ષક વિકાસ માં મુખ્ય કાર્ય જણાવો.
15. NUEPA નું પુરૂં નામ લખી તેનું શિક્ષક શિક્ષણમાં મૂખ્ય યોગદાન જણાવો.
16. આંતર વિદ્યાશાખાકીય અને સુગ્રથિત શિક્ષક શિક્ષણ અભિગમ એટલે શું ?
17. અધ્યાપન સંશોધન એટલે શું ?
18. અધ્યાપક વ્યાવસાયિકવિકાસ એટલે શું ?

19.સ્વ નિર્દેશિત શિક્ષક વિકાસ એટલે શું ?
20.CASE નું પુરૂં નામ લખી તેનું શિક્ષક શિક્ષણમાં મુખ્ય પ્રદાન જણાવો.
21.શિક્ષણની સંશોધિત રાષ્ટ્રીય નીતિ1992સમિતિના અધ્યક્ષ કોણ હતા ?
22.શિક્ષક શિક્ષણમાં અભ્યાસક્રમ અંગે કોઠારી પંચની કોઈ બે ભલામણો લખો.
23.NCTE દ્વારા શિક્ષક શિક્ષણનું માળખું NCFTEક્યારે રજૂ કરવામાં આવ્યું.
24.NCTE અનેNCFTE નું પુરૂં નામ લખો.
25.પ્રયોગશાળા સંશોધન અને ક્ષેત્ર સંશોધનનો અર્થ આપો.
26.શિક્ષક પ્રતિબધ્ધતા એટલે શું ?
27.બહુવિધવિષય શિક્ષકનો અર્થ આપો.
28. શિક્ષક કામગીરીને સુદ્રઢ કરવામાં નડતી સમસ્યાઓ જણાવો.

CC 303 Secondary and Higher Sec. Education – I
માધ્યમિકઅનેઉચ્ચતરમાધ્યમિક શિક્ષણ – ૧

પ્રશ્ન – 1નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. માધ્યમિકશિક્ષણનું માળખું વિગતે સમજાવો.
2. માધ્યમિકશિક્ષણના ઉદ્દેશો અને હેતુઓ વર્ણવો.
3. માધ્યમિક અને ઉચ્ચ્તરમાધ્યમિક કક્ષાએ કયા પ્રકારની શાળાઓ છે ? ભારતમાં પબ્લિક સ્કૂલોનાં લક્ષણો જણાવો.
4. ભારતમાં શૈક્ષણિક સાધનો અને વર્ગખંડોની ગુણવતા કેવીરીતે વધારી શકાય ? સૂચનો આપો.
5. ભારતમાં માધ્યમિક અને ઉચ્ચ્તરમાધ્યમિક શિક્ષણની વિવિધ શૈક્ષણિક નિતિઓના અમલીકરણ વિશે સમજાવો.
6. નવોદય વિદ્યાલય એટલે શું ? તેના હેતુઓ, કાર્યો અને સુવિધાવિશે સમજાવો.
7. માધ્યમિક અને ઉચ્ચ્તરમાધ્યમિક શાળા કક્ષાએ ભૌતિક સુવિધાઓ, શૈક્ષણિક અને વર્ગખંડો સંબંધિત સમસ્યાઓ અંગે જણાવો.
8. માધ્યમિક અને ઉચ્ચ્તરમાધ્યમિક શિક્ષણ સહાયકોની સમસ્યા તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.
9. ગુજરાત રાજયમાં માધ્યમિક શાળા સ્તરે આચાર્ય નિમણૂંક પ્રક્રિયાનાં સોપાનો સવિસ્તાર સમજાવો.
10. કેન્દ્રિયવિદ્યાલય એટલે શું ? તેના હેતુઓ, કાર્યો, અને સુવિધાઓ અંગે સવિસ્તાર સમજાવો.
11. આદર્શ નિવાસી શાળામાં શિક્ષકોની નિમણૂંક પ્રક્રિયાના સોપાનો સવિસ્તાર સમજાવો.
12.શાળા વ્યવસ્થાપનનો (સંચાલનનો) અર્થ આપી તેની જરૂરીયાત અને મહત્વ સમજાવો.
13.માધ્યમિક અને ઉચ્ચ્તરમાધ્યમિક શાળામાં શિક્ષક ની નિમણૂંક પ્રક્રિયાના સોપાનો સવિસ્તાર સમજાવો.
14. સામાજિક સ્તરીકરણ એટલે શું ? માધ્યમિક સ્તરે સામાજિક સ્તરીકરણને લીધે નડતી સમસ્યાઓ અંગે ચર્ચા કરો.
15.UGC અને NCERT નાં કાર્યો જણાવી બંને વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
16.માધ્યમિક શાળા સ્તરે માહિતી અને પ્રત્યાયન પ્રોદ્યોગિકીને લીધે ઉદભવતી સમસ્યાઓ જણાવો.
17.માધ્યમિક શાળા સ્તરે કન્યા કેળવણીમાં નડતરરૂપ સમસ્યાઓ વર્ણવી અને સરકાર દ્વારાકન્યા કેળવણીને પ્રોત્સાહિત કરવા ચાલતા કાર્યક્રમો અંગે જણાવો.
18.NCERT અને GCERT નું માળખું દોરી માધ્યમિક સ્તરના કાર્યો જણાવો.
19.ઉચ્ચશિક્ષણ સુધારવા માટે NAAC ની ભૂમિકા શી છે ?
20.NCTE ની ભૂમિકા શું છે ? તે UGC થી કેવી રીતે જૂદી પડે છે ?
21. ગુજરાતમાં માધ્યમિક શિક્ષણના શૈક્ષણિક માળખાની સુધારણા માટે કોઈ પણ પાંચ મુદ્દા સૂચવો.
22. ગુજરાતમાં માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ સીમાંતીકરણ શું છે ?
23.એકલવ્ય મોડેલ સ્કૂલના હેતુઓ, કાર્યો અને તેના દ્વારા પુરી પડાતી સગવડોની નોંધ કરો.

પ્રશ્ન – 2નીચેના પ્રશ્નોઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 250 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શિક્ષકોની વ્યાવસાયિક નૈતિકતાવિશે સમજાવો.
2. એકલવ્ય મોડેલ સ્કૂલના કાર્યો અને સુવિધાઓવિશે સમજાવો.
3. માધ્યમિક શિક્ષણ અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શિક્ષણ એટલે શું ? તેના ધ્યેયો અને હેતુઓ જણાવો.
4. ભારતમાં માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ કન્યા કેળવણીની જરૂરનું વર્ણન કરો.
5. માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળાનાં બાળકોમાં સર્જનાત્મકતાવિકસાવવા માટેની પ્રવૃતિઓ સૂચવો.

6. માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળાના આચાર્યોની વ્યાવસાયિક નૈતિકતાવિશે સમજાવો.
7. ભારતમાં માધ્યમિક શાળાઓની સમસ્યાઓ જણાવો. તેનાં કારણોનું વિશ્લેષણ કરો.
8. માધ્યમિક શાળાઓમાં CABE નું મહત્વ જણાવો.
9. માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળાઓમાં શૈક્ષણિક સંશોધનમાં શૈક્ષણિક સંશોધનોમાં શિક્ષણની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
10. માધ્યમિક શાળાઓમાં કઈ નાવિન્ય પૂર્ણ શૈક્ષણિક પ્રયુકિતઓનો ઉપયોગ થાય છે.
11. કેન્દ્રિયવિદ્યાલયદ્વારાવિદ્યાર્થીઓને અપાતી સુવિધાઓ જણાવો.
12. પબ્લિક સ્કૂલના કાર્યો જણાવો.
13. માધ્યમિક શાળામાં ભૌતિક સુવિધાઓને લગતી સમસ્યાઓ સ્પષ્ટ કરો.
14. UGCનુંમાળખું દોરી તેને સ્પષ્ટ કરો.
15. NCTEનાં કાર્યો જણાવો.
16. NUEPA નાં કાર્યો જણાવો.
17. માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળા સ્તરે ICT ને લીધે ઉદભવતી સમસ્યાઓ અંગે ચર્ચા કરો.
18. નવોદય વિદ્યાલય અને કેન્દ્રિયવિદ્યાલયવચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
19. શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં NCTE ની ભૂમિકાવિગતવાર સમજાવો.
20. માધ્યમિક શાળા કક્ષાની સમસ્યાઓ ઉપર કોઈ પણ પાંચ સંશોધનોના શીર્ષકો લખો.
21. ગુજરાતમાં માધ્યમિક શિક્ષણના શૈક્ષણિક માળખાની સુધારણા માટે કોઈ પણ પાંચ મૂદ્દાઓ સૂચવો.
22. ગુજરાતમાં માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ સીમાંતીકરણ શું છે ?
23. માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ NCERT ની ભૂમિકાવિગતવાર સમજાવો.

પ્રશ્ન – 3 નીચે આપેલ તમામ પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં આપો.

1. શાળા વ્યવસ્થાપન એટલે શું ?
2. એકલવ્ય મોડેલ સ્કૂલ કોને કહેવાય ?
3. માધ્યમિક શાળાના આચાર્યની જરૂરી લાયકાત જણાવો.
4. આદર્શ નિવાસી શાળામાં કેવા પ્રકારના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ મળે છે ?
5. વ્યાવસાયિક નૈતિકતા એટલે શું ?
6. સામાજિક સ્તરીકરણ એટલે શું ?
7. IASEનું પુરૂં નામ જણાવી. IASEહોયએવાકોઈ પણ એક શિક્ષણ વિભાગનું નામ લખો.
8. માધ્યમિક શાળાને લગતી કોઈ પણ બે સંશોધન સમસ્યાનું શીર્ષક લખો.
9. શિક્ષણ સહાયક કોને કહેવાય ?
10. GCERTનું પુરૂં નામ જણાવો અને તેનું મુખ્ય મથક કયાં આવેલું છે ?
11. પબ્લિક સ્કૂલના બે હેતુઓ લખો.
12. UGC નું પુરૂં નામ જણાવો અને તેનું મુખ્ય મથક કયાં આવેલું છે ?
13. NCTEનું પુરૂં નામ જણાવો અને તેનું મુખ્ય મથક કયાં આવેલું છે ?
14. NCERTનું પુરૂં નામ જણાવો અને તેનું મુખ્ય મથક કયાં આવેલું છે ?
15. નવોદય વિદ્યાલયમાં કયા ધોરણથી પ્રવેશ આપવામાં આવે છે ?
16. શાળાના મુખ્ય પ્રકારોનાં નામ આપો.
17. પબ્લિક સ્કૂલ એટલે શું ?
18. શિક્ષકની વ્યાવસાયિક નૈતિકતાના કોઈ પણ બે ઉદાહરણ આપો.
19. માધ્યમિક શાળાના શિક્ષક બનવા માટેની જરૂરી લાયકાત જણાવો.
20. માધ્યમિક શાળા સ્તરે કન્યાઓને નડતી કોઈ પણ બે સમસ્યાઓના ઉદાહરણ આપો.
21. NAAC નું પુરૂં નામ જણાવી તેનું મુખ્ય કાર્ય શું છે ?
22. CABEનું પુરૂં નામ લખો.
23. વિદ્યાદીપ યોજના શું છે ?

24. કેન્દ્રિયવિદ્યાલયની બે સગવડો જણાવો.
25.માધ્યમિક શાળા સ્તરે વિદ્યાર્થીઓના અપવ્યયને લગતી સમસ્યાના બે ઉદાહરણ આપો.
26. શાળા છોડી જતાં બાળકોની કોઈ પણ બે સમસ્યાઓ જણાવો.
27.TAT અને HTATનું પુરૂં નામ લખો.
28.માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળામાં આચાર્ય બનવા માટે ગુજરાત સરકાર દ્વારા કઈ પરીક્ષા લેવામાં આવે છે ?
29. ગુજરાત રાજય પરીક્ષા બોર્ડનું મથક કયાં આવેલું છે ?
30.NUEPA નું પુરૂં નામ લખો.
31.શાળા સંચાલન અને શાળા વ્યવસ્થાપન વચ્ચે શું ભેદ છે ?
32.માધ્યમિક કક્ષાએ આપનું શિક્ષણકાર્ય સુધારવા માટે તમે શું પગલાં લેશો ?
33.શિક્ષણમાં ICT નો ઉપયોગ વધારવા તમે શું કરશો ?
34. શિક્ષકના કોઈ પણ પાંચ વ્યાવસાયિકસિધ્ધાંતોનો ઉલ્લેખ કરો.
35. શિક્ષણ સહાયકની કોઈ પણ બે સમસ્યાઓ જણાવો.
36. વિદ્યાદીપ યોજનાના ચાર હેતુઓ જણાવો.
37.ગુજરાત રાજયમાં માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળામાં શિક્ષકોની ભરતી માટે કઈ પરીક્ષા લેવામાં આવે છે ?

CC 304 Secondary and Higher Sec. Education – II
માધ્યમિકઅનેઉચ્ચતરમાધ્યમિક શિક્ષણ – ૨

પ્રશ્ન – 1 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. અધ્યેતાને સક્રિય રાખવાના જુદા–જૂદા સ્વરૂપોની ચર્ચા કરો.
2. ગાંધીજીની અધ્યયન મીમાંસાની સમીક્ષા કરો.
3. માધ્યમિક શિક્ષણના સંદર્ભમાં જુદી જુદી મુલ્યાંકન પધ્ધતિઓની ચર્ચા કરો.
4. માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શિક્ષણના હેતુઓની ચર્ચા કરો.
5. NPE 1986ની ચર્ચા કરો.
6. કર્મયોગી તાલીમની વિસ્તૃતમાં સમીક્ષા કરો.
7. માધ્યમિક શાળાના બાળકોમાં સંકલિતવિકાસ માટે અભ્યાસક્રમમાં કઈ પ્રવૃતિઓનો સમાવેશ કરી શકાય ?
8. વિવેચનાત્મકવિચાર અને ચિંતનના સંદર્ભમાં અધ્યેતાની સહભાગીપણાનાં વિવિધ સ્વરૂપોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
9. ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળાના બાળકોમાં સંકલિતવિકાસ માટે અભ્યાસક્રમમાં કઈ પ્રવૃતિઓનો સમાવેશ કરી શકાય ?
10.બાળ કેન્દ્રિત શિક્ષણ શાસ્ત્રોનો અર્થ આપી માધ્યમિક શિક્ષણ ક્ષેત્રે લોજીક તર્ક સમજાવો.
11.માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળા કક્ષાએ થતાં મૂલ્યાંકનના પ્રકારોને સમજાવો.
12. ગુજરાત માધ્યમિક શિક્ષણ ધારો 1972 ની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
13. ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળાઓમાં વહીવટ પૂર્ણ પ્રતિબધ્ધતાએ કેટલે અંશે થઈ રહયો છે ?
14. બાળ કેન્દ્રિત શિક્ષણ શાસ્ત્રોનો અર્થ આપી માધ્યમિક શિક્ષણ ક્ષેત્રે લોજીક– તર્ક સમજાવો.
15.જે. કૃષ્ણમૂર્તિના શૈક્ષણિક વિચારો તથા શાળાના સંદર્ભમાં તેમની ઉપયોગિતા વિશે સમજાવો.
16. ગાંધીજીના શૈક્ષણિક વિચારો તથા શાળાના સંદર્ભમાં તેમની ઉપયોગિતા સમજાવો.
17.માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળા કક્ષાએ અભ્યાસક્રમવિકાસનાસિધ્ધાંતો અને તેની અમલીકરણ પ્રક્રિયા વિશે સમજાવો.
18.માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળા કક્ષાએ અભ્યાસક્રમનાં અભિગમો જણાવી તેની સહાયક સામગ્રીની ભૂમિકાવિશે સમજાવો.
19. અવલોકન અને શોધના સંદર્ભમાં અધ્યેતાના સહભાગીપણાનાં વિવિધ સ્વરૂપોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
20.અભ્યાસક્રમની સંકલ્પના આપી માધ્યમિક શાળાસ્તરના હેતુઓની સમજૂતી આપો.
21.રાષ્ટ્રીય માધ્યમિક શિક્ષા અભિયાનRMSA અંગે વિસ્તુત સમજૂતી આપો.
22.માધ્યમિક શાળા સ્તરે SWOT પૃથક્કરણ અંગે ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન – 2નીચેના પ્રશ્નોઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 250 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. જ્ઞાનની રચનાની પ્રક્રિયાની ટૂંકમાં સમજૂતી આપો.
2. સામાજિક શિક્ષણના સંદર્ભમાં ટાગોરના વિચારો સમજાવો.

3. અધ્યયન સહાયક સામગ્રીનું મહતવ જણાવો.
4. NCF 2005 અંગે માધ્યમિક શિક્ષણને ધ્યાનમાં રાખી ચર્ચા કરો.
5. (NKC)રાષ્ટ્રીય જ્ઞાન આયોગની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો.
6. માધ્યમિક શિક્ષણમાં TQM સમજાવો.
7. જહોન ડયુઈના શૈક્ષણિક વિચારો અનુસાર શિક્ષણની ચર્ચા કરો.
8. માધ્યમિક અને ઉચ્ચચરમાધ્યમિક શાળા કક્ષાએ હેતુઓ અને ધ્યેયો નો ઉલ્લેખ કરો.
9. નેશનલ નોલેજ કમિશન (NKC) વિશે તમે શું જાણો છો તેના હેતુઓ જણાવો.
10.અધ્યેતા કેન્દ્રિઅભ્યાસક્રમને ટૂંકમાં સમજાવો.
11.અભ્યાસક્રમને સમયાંતરે પરિવર્તનની બાબતને તમે કઈ રીતે જૂલવો છો ?
12.રવિન્દ્રનાથ ટાગોરના શૈક્ષણિક વિચારોની ચર્ચા કરો અને તેની શાળા સંદર્ભમાં અમલીકરણને સમજાવો.
13.NPE 1986ની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો.
14. સોક્રેટીસના શૈક્ષણિક વિચારો ટૂંકમાં જણાવો.
15.શ્રીઅરવિંદના શૈક્ષણિક વિચારો ટૂંકમાં જણાવો.
16.માધ્યમિક અને ઉચ્ચચરમાધ્યમિક શાળા કક્ષાએ અભ્યાસક્રમ સંબંધિત સંશોધન કાર્યો વિશે સમજાવો.
17.TAT અને HTAT એટલે શું ? તેની સંપૂર્ણ પ્રક્રિયા વિશે સમજાવો.
18.માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળા કક્ષાએ સામગ્રી અને સાધનોના પ્રકારો વિશે જણાવો.
19.માધ્યમિક અને ઉચ્ચચરમાધ્યમિક શાળા કક્ષાએ આંતરિક મૂલ્યાંકનના ક્ષેત્રો જણાવી સંપૂર્ણ ગુણવતાયુકત વ્યવસ્થાપન સમજાવો.
20. બાળ કેન્દ્રિત શિક્ષણશાસ્ત્ર અંગે ટૂંકમાં ચર્ચા કરો.
21.માધ્યમિક અને ઉચ્ચચરમાધ્યમિક શાળા સ્તરે અધ્યાપન સામગ્રીઓ અંગે સમજૂતી આપો.
22. મૂલ્યાંકનના પ્રકારો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
23.માધ્યમિક શિક્ષણના સંદર્ભમાં ગાંધીજીના વિચારોની સમીક્ષા કરો.

પ્રશ્ન – 3 નીચે આપેલ તમામ પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં આપો.

1. અધ્યયન સહાયક સામગ્રી એટલે શું ?
2. ભારતમાં માધ્યમિક શિક્ષણને લગતા કોઈ પણ બે કાર્યક્રમોનાં નામ આપો.
3. અભ્યાસક્રમ એટલે શું ?
4. માધ્યમિક શિક્ષણમાં ઉપયોગી બે અભિગમોનાં નામ આપો.
5. સમીક્ષાત્મક વિચારનું એક ઉદાહરણ આપો.
6. શિક્ષણના સંદર્ભમાં સોક્રેટીસનું વિશિષ્ઠ પ્રદાન જણાવો.
7. મૂલ્યાંકનની વ્યાખ્યા આપો.
8. SWOT પૃથક્કરણ એટલે શું ?
9. TQMએ શું છે ?
10. RMSA નું પુરૂં નામ જણાવો.
11.NPEનું પુરૂં નામ જણાવો.
12.અભ્યાસક્રમવિકાસમાં જરૂરી બે મૂલ્યો જણાવો.
13. બહુમુખી અર્થઘટન વિશે તમે શું સમજો છો ?
14.NCF 2005 શું છે ?
15.અભ્યાસક્રમનાઅભિગમોમાધ્યમિક શાળા કક્ષાએ કયા કયા છે ?
16. રાષ્ટ્રીય માધ્યમિક શિક્ષણ અભિગમના બે હેતુઓ લખો.
17.કર્મયોગી તાલીમ શું છે ?
18.માધ્યમિક કક્ષાએ કયા પ્રકારની સાધન સામગ્રીનો ઉપયોગ થાય છે ?
19.વિવેચનાત્મક શિક્ષણશાસ્ત્ર એટલે શું ?
20.સતત અને સર્વગ્રાહી શિક્ષણ એટલે શું ?

21.NKC ની શિક્ષણ નીતિજણાવો.
22. સમીક્ષાત્મક વિચારનું એક ઉદાહરણ આપો.
23.POA અને TAT નું પુરૂ નામ જણાવો.
24. SWOTનું પુરૂં નામ આપો.
25.TQM અને NCF નું પુરૂ નામ જણાવો.
26. NPEઅને HTAT નું પુરૂ નામ જણાવો.
27. મૂલ્યાંકન માટે વપરાતા સાધનો જણાવો.
28.NPE ની શિક્ષણનીતિ જણાવો.
29.માધ્યમિક શિક્ષણ અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શિક્ષણનો તફાવત લખો.
30. જે. કૃષ્ણમૂર્તિ ની શિક્ષણની વ્યાખ્યા આપો.
31.શ્રીઅરવિંદની શિક્ષણની વ્યાખ્યા આપો.
32. ગાંધીજીએ કયા પ્રકારના શિક્ષણ પર ભાર મૂકયો હતો ?
33.માધ્યમિક અને ઉચ્ચતરમાધ્યમિક શાળામાં આચાર્ય બનવા માટે કેટલા વર્ષનો અનુભવ જરૂરી છે ?
34.વિષયવસ્તુનું પૃથક્કરણ એટલે શું ?
35.સંકલ્પનાત્મક મૂલ્યાંકન એટલે શું ?
36. ગુજરાત માધ્યમિક શિક્ષણ ધારો કયા વર્ષથી અસ્તિત્વમાં આવ્યો હતો ?
37. જહોન ડયુઈએ કયા પ્રકારના શિક્ષણને ભાર આપ્યો છે ?

ES : 401: માધ્યમિક શિક્ષણમાં અભ્યાસક્રમ અને મૂલ્યાંકન

પ્રશ્ન – 1 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. અધ્યાપન યોજનાનો અર્થ અને સંકલ્પના જણાવી અધ્યાપન યોજના વિશે સમજાવો.
2. અધ્યાપન યોજના એટલે શું ? અધ્યાપન યોજનાના પ્રતિમાનો સવિસ્તાર સમજાવો.
3. અધ્યાપન યોજનાની વ્યાખ્યા આપી. અધ્યાપન યોજના નિર્માણનાં કૌશલ્યોની વિસ્તૃત માહિતી આપો.
4. વાર્તાફલકનો અર્થ અને સંકલ્પના જણાવી વાર્તાફલકની વિગતે ચર્ચા કરો.
5. વાર્તાફલક એટલે શું ? વાર્તાફલકના મનોવૈજ્ઞાનિક સિધ્ધાંતોની ચર્ચા કરો.
6. વાર્તાફલકની વ્યાખ્યા આપી વાર્તાફલકના ફાયદા અને ગેરફાયદા જણાવો.
7. સ્વ–અધ્યયનનો અર્થ અને સંકલ્પના જણાવી સ્વ–અધ્યયનની જરૂરિયાત વિશે સમજાવો.
8. અભિક્રમિત અધ્યયન સામગ્રી એટલે શું ? અભિક્રમિત અધ્યયન સામગ્રીના સિધ્ધાંતો વિશે સમજાવો.
9. અભિક્રમિત અધ્યયન સામગ્રીની સંકલ્પના જણાવી તેના પ્રકારોની વિગતે ચર્ચા કરો.
10. અભિક્રમિત અધ્યયન સામગ્રીના ફાયદા અને મર્યાદાઓ અંગે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
11. અધ્યાપન સામગ્રીનો અર્થ આપી તેના નિર્માણનાં પગથિયા વિશે સમજાવો.
12. કમ્પ્યુટર આધારિત અધ્યાપનની સંકલ્પના જણાવી તેની વિકાસ પ્રક્રિયા અને લક્ષણો વિશે ચર્ચા કરો.
13. પ્રશ્નબેંક એટલે શું ? પ્રશ્નબેંકના પ્રકારોની સમજૂતી આપો.
14. પ્રશ્નબેંકની સંકલ્પના જણાવી પ્રશ્નબેંકનું મહત્વ સમજાવો.
15. પ્રશ્નબેંકનો અર્થ આપી પ્રશ્નબેંક નિર્માણના પગથિયા વિશે સમજાવો.
16. ગ્રેડિંગની સંકલ્પના જણાવી તેના ફાયદા અને મર્યાદા વિશે સમજાવો.

પ્રશ્ન – 2નીચેના પ્રશ્નો ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે250 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. અધ્યાપન યોજનાની સંકલ્પના જણાવી તેના પ્રતિમાનો જણાવો.
2. અધ્યાપન યોજના એટલે શું ? અધ્યાપન યોજનાના કૌશલ્યો જણાવો.
3. વાર્તાફલક નો અર્થ જણાવી મનોવૈજ્ઞાનિક સિધ્ધાંતો જણાવો.
4. પ્રશ્નબેંકની સંકલ્પના જણાવી પ્રશ્નોના પ્રકારો વિશે જણાવો.
5. સ્વ અધ્યયન સામગ્રીની જરૂરિયાતો જણાવો.
6. વાર્તાફલકના ફાયદા અને ગેરફાયદા જણાવો.
7. અધ્યયન સામગ્રી નિર્માણના પગથિયા જણાવો.
8. અભિક્રમિત અધ્યયન સામગ્રી ના પ્રકારો જણાવો.
9. CAIઆધારિત અધ્યાપનની વિકાસ પ્રક્રિયાના લક્ષણો જણાવો.

10. અધ્યયન સામગ્રીના ફાયદા અને મર્યાદા જણાવો.
11. પ્રશ્નબેંક એટલે શું ? તેની જરૂરિયાત જણાવો.
12. ગ્રેડિંગની સંકલ્પના જણાવી ગ્રેડિંગના પ્રકારો જણાવો.

પ્રશ્ન – 3નીચે આપેલ તમામ પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં આપો.

1. અભ્યાસક્રમ એટલે શું ?
2. મૂલ્યાંકન એટલે શું ?
3. અધ્યાપન યોજના એટલે શું ?
4. વાર્તાફલક એટલે શું ?
5. સ્વ–અધ્યયન એટલે શું ?
6. CAIનું પુરૂ નામ જણાવો.
7. અધ્યાપન સામગ્રી નો અર્થ જણાવો.
8. અભિક્રમિત અધ્યયન એટલે શું ?
9. પ્રશ્નબેંક એટલે શું ?
10. ગ્રેડિંગના પ્રકારો જણાવો.
11. વાર્તાફલકના કોઈ પણ બે ફાયદા જણાવો.
12. સ્વ–અધ્યયન સામગ્રીની જરૂરિયાત જણાવો.
13. અભિક્રમિત અધ્યયન સામગ્રીના કોઈપણ બે સિધ્ધાંત જણાવો.
14. વાર્તાફલકના કોઈપણ બે મનોવૈજ્ઞાનિક સિધ્ધાંતો જણાવો.
15. અધ્યાપન યોજના ના પ્રતિમાનો નાં નામ જણાવો.
16. પ્રશ્નબેંકની કોઈપણ બે મર્યાદાઓ જણાવો.
17. અધ્યાપનની સંકલ્પના જણાવો.
18. પ્રશ્નોના પ્રકાર જણાવો.
19. ગ્રેડિંગની સંકલ્પના જણાવો.
20. અભિક્રમિત અધ્યયન સામગ્રીની કોઈપણ બે મર્યાદાઓ જણાવો.

ES : 402: માર્ગદર્શન અને સલાહ

પ્રશ્ન – 1 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. માર્ગદર્શનની વ્યાખ્યા આપી માર્ગદર્શનના સિધ્ધાંતોની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
2. માર્ગદર્શનના આધારોની ચર્ચા કરો.
3. વ્યાવસાયિક વિકાસનો ગિન્ઝબર્ગનો સિધ્ધાંત વર્ણવો.
4. વ્યાવસાયિક માહિતી પ્રસારણની વિવિધ પધ્ધતિઓની ચર્ચા કરો.
5. માર્ગદર્શનના હેતુઓ જણાવી માર્ગદર્શન સેવાઓના પ્રકાર વર્ણવો.
6. શૈક્ષણિક માર્ગદર્શનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી વિવિધ કક્ષાએ શૈક્ષણિક માર્ગદર્શનનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરો.
7. કાર્ય માનવની કઈ કઈ જરૂરિયાત અને તેના વર્ગીકરણની રીતો સ્પષ્ટ કરો.
8. વ્યવસાય પસંદગી પર અસર કરતાં પરિબળો સમજાવો.
9. વ્યાવસાયિક વિકાસની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી ગિન્ઝબર્ગનો વ્યાવસાયિક વિકાસનો સિધ્ધાત રજૂ કરો.
10. વ્યાવસાયિક માહિતીની સંકલ્પના, તેની જરૂરિયાત અને તેના વર્ગીકરણની રીતો સ્પષ્ટ કરો.
11. વ્યાવસાયિક માહિતીના વિસ્તરણમાં કારકીર્દી પરિષદની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
12. કોલેજ કક્ષાએ કઈકઈ માર્ગદર્શન સેવાઓની જરૂર છે.
13. વ્યાવસાયિક વિકાસ એટઈ શું ? વ્યાવસાયિક વિકાસનો જહોન હોલેન્ડનો સિધ્ધાંત જણાવો.
14. વ્યાવસાયિક માહિતીના વિસ્તરણની વિવિધ તકનીકી જણાવી કોઈ પણ બે ને વિગતે સમજાવો.
15. વ્યવસાય પસંદ કરવા માટેની પ્રવર્તમાન સંકલ્પનાઓ જણાવી વ્યવસાય પસંદગી પાછળ કામ કરતા પ્રેરણો જણાવો.
16. કોલેજ કક્ષાએ માર્ગદર્શન સેવાનું આયોજન કરતી વખતે કઈ બાબતોની ધ્યાન રાખશો.
17. એક શિક્ષક તરીકે તમારી શાળામાં કારકીર્દી સભાનું આયોજન કરો. શાળાના વિષયોના માધ્યમથી વ્યાવસાયિક માહિતી કેવી રીતે આપી શકાય ?
18. વ્યવસાય માહિતીનું વર્ગીકરણ અને એકત્રીકરણ કરવાની વિવિધ રીતની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
19. સલાહ દર્શનનો અર્થ અને સ્વરૂપ જણાવી, તેના વિવિધ અભિગમો જણાવો.
20. હેવિંગ હસ્ટનો વિકાસાત્મક કાર્ય સિધ્ધાંત સમજાવો.

પ્રશ્ન – 2નીચેના પ્રશ્નો ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે250 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. હોલેન્ડનો વ્યાવસાયિક વિકાસનો સિધ્ધાંત રજૂ કરો.
2. સમજાવો. 1. વ્યાવસાયિક સફળતા 2. વ્યાવસાયિક પરિપકવતા.
3. ડોનાલ્ડ સુપરનો વ્યાવસાયિક વિકાસનો સિધ્ધાંત ટૂંકમાં સમજાવો.
4. પ્રાથમિક અને માધ્યમિક કક્ષાએ માર્ગદર્શન કોણ કોણ આપી શકે ?
5. કારકીર્દી વાર્તાલાપની અગત્ય સ્પષ્ટ કરો.
6. વ્યાવસાયિક માહિતીના વિસ્તરણમાં પ્રકાશનોની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરી આ માટે ઉપયોગી વિવિધ પ્રકાશનો જણાવો.
7. વ્યાવસાયિક પરિપકવતા એટલે શું ? વ્યાવસાયિક પરિપકવતાના ચલોની સમજૂતી આપો.
8. વ્યાવસાયિક માહિતીનો અર્થ જણાવી આદર્શ વ્યાવસાયિક માહિતીના લક્ષણો જણાવો.
9. કારકીર્દી વિકાસ માટે ગિન્ઝબર્ગનો સિધ્ધાંત જણાવો.
10. માહિતીના પ્રાથમિક અને ગૌણ સ્ત્રોતોની ચર્ચા કરો.
11. કારકીર્દી વિકાસમાં લક્ષણકારક સિધ્ધાંત જણાવો.
12. વ્યાવસાયિક માહિતીનું ફાઈલીંગ કરવાની વિવિધ રીતો જણાવો.
13. વિવિધ પ્રકારના વ્યવસાયો વ્યકિતઓની જરૂરિયાતો કેવી રીતે સંતોષે છે ?
14. કોલેજ કક્ષાએ માર્ગદર્શનની કઈ કઈ સેવાઓ જરૂરી છે ?
15. વ્યવસાય પસંદ કરવાના માનદંડ લખો.
16. વ્યાવસાયિક માહિતી પ્રાપ્તિના સ્ત્રોત જણાવો. અને માધ્યમિક કક્ષાએ માર્ગદર્શન પ્રવૃતિઓ માટેના માનવસ્ત્રોતોના નામ જણાવો.
17. વ્યાવસાયિક માહિતીનું એકત્રીકરણ કરવાની પ્રયુકિતઓ જણાવી કોઈ એકનો વિગતે ખ્યાલ આપો.
18. અસરકારક સલાહકારના ગુણો અને કૌશલ્યો જણાવો.

પ્રશ્ન – 3નીચે આપેલ તમામ પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં આપો.

1. વ્યાવસાયિક સંતોષ એટલે શું ?
2. કાર્ય એટલે શું ?
3. હેવિંગહર્સ્ટે જણાવેલ વ્યાવસાયિક વિકાસની સિધ્ધાંતના તબક્કાઓના માત્ર નામ લખો.
4. વ્યાવસાયિક પ્રેરણાનો અર્થ આપો.
5. વ્યાવસાયિક વિકાસની બે લાક્ષણિકતાઓ રજૂ કરો.
6. કારકીર્દી મુલાકાત એટલે શું ?
7. શાળાના વિષયો દ્વારા વ્યાવસાયિક માહિતી કેવી રીતે આપી શકાય ?
8. પ્રાથમિક કક્ષાએ કઈ કઈ માર્ગદર્શન સેવાઓ આપી શકાય ? યાદી બનાવો.
9. વ્યાવસાયિક માહિતી કેવી હોવી જોઈએ ?
10. પ્રાથમિક શાળામાં માર્ગદર્શનના હેતુઓ જણાવો.
11. વ્યવસાય પસંદ કરવાનો માનદંડ લખો.
12. કોઈપણ બે વ્યાવસાયિક માહિતીના પ્રકારોનાં નામ જણાવો.
13. ડોનાલ્ડ સુપરના સિધ્ધાંતની અવસ્થાઓ વ્યાવસાયિક વિકાસ સંદર્ભે જણાવો.
14. માર્ગદર્શનની બે વ્યાખ્યાઓ લખો.
15. કોલેજ કક્ષાએ માર્ગદર્શન કોણ આપી શકે ?
16. વ્યાવસાયિક માહિતીનું એકત્રીકરણ કરવાની પ્રયુકિતઓ જણાવો.
17. વિવિધ પ્રકારના વ્યવસાયો વ્યકિતની જરૂરિયાતો કેવી રીતે સંતોષે છે ?
18. વ્યાવસાયિક સંતોષ એટલે શું ?
19. કોલેજ કક્ષાએ માર્ગદર્શનની સેવાઓ કઈ કઈ છે ?
20. વ્યાવસાયિક પરિપકવતા એટલે શું ?
21. તરૂણાવસ્થાના વિદ્યાર્થીઓને માર્ગદર્શનની ખાસ જરૂરિયાત શા માટે છે ?
22. કોઈ પણ બે વ્યાવસાયિક માહિતી પ્રકાશનોનાં નામ જણાવો.
23. ગુજરાતમાં માર્ગદર્શન આપતી સંસ્થાઓનાં નામ જણાવો.
24. વ્યાવસાયિક માહિતી પ્રાપ્તિના સ્ત્રોત જણાવો.
25. વ્યાવસાયિક વિકાસના જીવન સોપાનો જણાવો.
26. જૂથના પ્રકાર જણાવો.
27. ભારતના રાષ્ટકક્ષાના માર્ગદર્શન બ્યુરોનું નામ જણાવો.

28. રોજગાર કચેરીના બે કાર્યો જણાવો.
29. વ્યવસાય પસંદ કરવાના માનદંડ લખો.
30. માર્ગદર્શનના વિવિધ ક્ષેત્રો જણાવો.
31. સલાહદર્શનનો અર્થ એટલે શું ?
32. સલાહદર્શનના અભિગમો જણાવો.
33. દિશાસૂચક એટલે શું ?
34. બિનદિશાસૂચક એટલે શું ?
35. સમન્વયાત્મક (મધ્યવર્તી) એટલે શું ?
36. અસરકારક સલાહકારના ગુણો અને કૌશલ્યો જણાવો.
37. જૂથ માર્ગદર્શનની વ્યાખ્યા આપો.

ES : 403 : પર્યાવરણ શિક્ષણ

પ્રશ્ન – 1 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. પર્યાવરણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી પર્યાવરણના ઘટક તત્વો વચ્ચેના જૈવ–અજૈવ સંબંધ સમજાવો.
2. પર્યાવરણના વિવિધ ચક્રો દર્શાવી જળચક્ર વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
3. આહાર કડી અને જીવન નેટવર્ક સમજાવી આહારકડીની વિસ્તૃત સમજ આપો.
4. પ્રદૂષણ એટલે શું ? પ્રદૂષણના પ્રકાર જણાવી પ્રદૂષણને એક પર્યાવરણીય મૂદ્દા તરીકે ચર્ચો
5. પ્રદૂષણને વ્યાખ્યાયિત કરી હવા, પાણી અને જમીનના પ્રદૂષણની છણાવટ કરો.
6. અવક્ષપન એટલે શું ? માટી, પાણી અને ખનીજનું અવક્ષપન કેવી રીતે થાય છે તે સમજાવો.
7. પર્યાવરણ સંરક્ષણ એટલે શું ? પર્યાવરણ સંરક્ષણની જરૂરિયાત જણાવો.
8. પર્યાવરણ સંરક્ષણમાં ઉર્જા સંરક્ષણ અને ખનીજ સંરક્ષણની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો.
9. પર્યાવરણ સંરક્ષણના આંતરરાષ્ટ્રીય અને રાષ્ટ્રીય કાયદાઓની ચર્ચા કરો.
10. પર્યાવરણ શિક્ષણનો અર્થ આપી તેની વ્યાખ્યા અને ઉદ્દેશો સમજાવો.
11. પર્યાવરણ શિક્ષણના હેતુઓ અને જરૂરિયાત જણાવો.
12. NCF 2005ની પર્યાવરણ શિક્ષણ બાબતની ભલામણો જણાવો.
13. પર્યાવરણ શિક્ષણના અભિગમો અને પધ્ધતિઓ વિશે વિગતવાર સમજૂતી આપો.
14. પર્યાવરણ શિક્ષણમાં માહિતી અને પ્રત્યાયન પ્રોદ્યોગિકીની ભૂમિકા સમજાવો.
15. પર્યાવરણ શિક્ષણની અધ્યયન – અધ્યાપન સામગ્રી કેવી પસંદ કરવી તેની ચર્ચા કરો.
16. પર્યાવરણ શિક્ષણમાં સરકારી અને બિનસરકારી સંસ્થાઓની ભૂમિકા વિશે ચર્ચા કરો.
17. પર્યાવરણ શિક્ષણમાં શિક્ષકો અને સ્ત્રીઓની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.

પ્રશ્ન – 2નીચેના પ્રશ્નો ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે250 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ.

1. પર્યાવરણ એટલે શું ? પર્યાવરણ ઘટક તત્વો સમજાવો.
2. પર્યાવરણના વિવિધ ચક્રો દર્શાવી જૈવ રાસાયણિક ચક્ર સમજાવો.
3. આહારકડી ને પર્યાવરણ સંદર્ભમાં સમજાવો.
4. પ્રદુષણ એટલે શું ? પ્રદુષણની વ્યાખ્યા આપી સમજાવો.
5. પ્રદુષણ એટલે શું ? હવા, પાણી અને જમીનનું સમજાવો.
6. ઉર્જાના સ્ત્રોત જણાવી વિસ્તૃત સમજૂતી આપો.
7. જૈવ વિવિધતા એટલે શું ? વિસ્તૃત સમજ આપો.
8. અવક્ષપનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી માટી, પાણીનું અવક્ષપન સમજાવો.
9. પર્યાવરણ સંરક્ષણ એટલે શું ? સમજાવો.
10. પર્યાવરણ સંરક્ષણની જરૂરિયાત સમજાવો.
11. ઉર્જા સંરક્ષણ, પાણી સંરક્ષણ અને માટી સંરક્ષણ વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપો.
12. પર્યાવરણ સંરક્ષણ સંબંધિત રાષ્ટ્રીય કાયદાઓ જણાવો.
13. પર્યાવરણ એટલે શું ? પર્યાવરણ શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
14. પર્યાવરણ શિક્ષણને વ્યાખ્યાયિત કરી કોઈ એક વ્યાખ્યા વિસ્તૃત સમજાવો.
15. પર્યાવરણ શિક્ષણના હેતુઓ અને ઉદ્દેશ જણાવો.
16. પર્યાવરણ શિક્ષણનું કાર્યક્ષેત્ર જણાવો.
17. પર્યાવરણ શિક્ષણની જરીરયાત સ્પષ્ટ કરો.

18. NCF 2005ની પર્યાવરણ શિક્ષણની ભલામણો જણાવો.
19. પર્યાવરણ શિક્ષણના અભિગમો જણાવો કોઈ એક અભિગમ વિસ્તૃત સમજાવો.
20. પર્યાવરણ શિક્ષણમાં ICTની ઉપયોગિતા જણાવો.
21. પર્યાવરણ શિક્ષણમાં GOS, NGOSની ભૂમિકા જણાવો.

પ્રશ્ન – 3નીચે આપેલ તમામ પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં આપો.

1. પર્યાવરણ એટલે શું ?
2. પર્યાવરણ શિક્ષણ એટલે શું ?
3. પ્રદુષણ એટલે શું ?
4. પ્રદુષણ ના પ્રકારો જણાવો.
5. પર્યાવરણ શિક્ષણની પધ્ધતિઓ જણાવો.
6. પર્યાવરણ શિક્ષણના અભિગમો જણાવો.
7. ચર્ચા નિદર્શન એટલે શું ?
8. ક્ષેત્ર મુલાકાતનું પર્યાવરણ શિક્ષણમાં મહત્વ સમજાવો.
9. પર્યાવરણ શિક્ષણમાં પ્રકલ્પ (પ્રોજેકટ) મેથડના ફાયદા જણાવો.
10. NCF 2005નું પુરૂં નામ જણાવો.
11. જળચક્રની વ્યાખ્યા આપો.
12. અવક્ષપન એટલે શું ?
13. પુનઃ પ્રાપ્ય ઉર્જા એટલે શું ?
14. જૈવ વિવિધતા એટલે શું ?
15. ઉર્જા સંરક્ષણની કોઈ એક વ્યાખ્યા આપો.
16. કયોટો પ્રોટોકોલ શું છે ?
17. પર્યાવરણ શિક્ષણનું મહત્વ લખો.
18. આહારકડી એટલે શું ?
19. જીવન નેટવર્ક એટલે શું ?
20. ઉર્જાના સ્ત્રોત વિશે જણાવો.
21. ઓકિસજન ચક્ર સમજાવો.
22. કાર્બનચક્ર સમજાવો.
23. જૈવરાસાયણિક ચક્ર સમજાવો.
24. ટકાઉ વિકાસ એટલે શું ?

સંશોધન અહેવાલ પ્રકરણ લેખન રૂપરેખા

ક્રમ	વિગત	પાના નંબર
•	ટાઈટલ પેજ	I
•	પ્રખ્યાપન અને પ્રમાણપત્ર	II
•	ઋણ સ્વીકાર	III
•	સારણી સૂચિ	IV
•	આલેખ સૂચિ	V
પ્રકરણ–૧	**સંશોધન સમસ્યાનો પરિચય**	**૧ થી**
	૧.૧ પ્રસ્તાવના ૧.૨ સમસ્યા શિર્ષક ૧.૩ સમસ્યા કથન ૧.૪ અભ્યાસના હેતુઓ ૧.૫ સંશોધનનું ક્ષેત્ર ૧.૬ સંશોધનના પ્રકાર ૧.૭ અભ્યાસની ઉત્કલ્પનાઓ / અભ્યાસના પ્રશ્નો	

	૧.૮ અભ્યાસમાં સમાવિષ્ટ ચલ ૧.૯ પદોની વ્યવહારિક વ્યાખ્યાઓ ૧.૧૦ અભ્યાસનું મહત્વ ૧.૧૧ અભ્યાસનું સીમાંકન ૧.૧૨ સંશોધનની મર્યાદા ૧.૧૩ અહેવાલના હવે પછીના પ્રકરણોનું આયોજન	
પ્રકરણ–૨	**સંબધિત સાહિત્ય અને પૂર્વ થયેલા સંશોધનોની સમીક્ષા**	
	૨.૧ પ્રસ્તાવના ૨.૨ સંદર્ભ સાહિત્યના અભ્યાસનું મહત્વ ૨.૩ સંબધિત સાહિત્યની સૈદ્ધાંતિક સમીક્ષા ૨.૪ પૂર્વે થયેલા સંશોધનો સારાંશ ૨.૫ પૂર્વે થયેલા સંબધિત સંશોધનોની સમીક્ષા ૨.૬ પ્રસ્તુત અભ્યાસનું આગવાપણું	
પ્રકરણ–૩	**સંશોધન યોજના અને તેના આધારો**	
	૩.૧ પ્રસ્તાવના ૩.૨ વ્યાપવિશ્વ અને નમૂના ૩.૩ નમૂના પસંદગી ૩.૪ સંશોધન પધ્ધતિ ૩.૫ સંશોધન ઉપકરણની / સંરચના / પસંદગી ૩.૬ સંશોધન કાર્યક્રમની સરચના ૩.૭ માહિતી એકત્રીકરણ ૩.૮ માહિતી પૃથક્કરણ	
પ્રકરણ–૪	**માહિતીની રજુઆત, પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન**	
	૪.૧ પ્રસ્તાવના ૪.૨ પ્રાપ્ત માહિતીની રજૂઆત ૪.૩ માહિતીનું વર્ણનાત્મક પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન ૪.૪ માહિતીનું અર્થઘટનાત્મક પૃથક્કરણ	
પ્રકરણ–૫	**સારાંશ, તારણો, ફલિતાર્થો અને ભલામણો**	
	૫.૧ પ્રસ્તાવના ૫.૨ સંશોધન સારાંશ (શીર્ષક, હેતુઓ, ઉત્કલ્પના, વ્યાપવિશ્વ, નમૂના, ઉપકરણ, માહિતી એકત્રીકરણ અને પૃથકકરણની રીત વધુમાં વધુ બે પેજમાં) ૫.૩ હેતુઓ ની ચકાસણી ૫.૪ ઉત્કલ્પના / અભ્યાસ પ્રશ્નોની ચકાસણી ૫.૫ અભ્યાસના તારણો ૫.૬ સંશોધનના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો ૫.૭ ભાવિ સંશોધન અંગેની ભલામણો ૫.૮ ઉપસંહાર	
•	**સંદર્ભસૂચિ** ૧. પુસ્તકો	

	૨. અપ્રકાશિત લઘુશોધ નિબંધ ૩. શબ્દકોશ	
•	**પરિશિષ્ટ** ૧. તજજ્ઞીય અભિપ્રાય ભલામણપત્ર ૨. પ્રાથમિક ઉપકરણનું પ્રારંભિક સ્વરૂપ ૩. ઉપકરણનું અંતિમ સ્વરૂપ ૪. પરવાનગી પત્ર સંસ્થાનો ૫. અન્ય જરૂરી	

INDEX

CHAPTER OF RESEARCH REPORT WRITING

SR.NO	PARTICULARS	PAGE NO.
1	DECLARATION	II
2	CERTIFICATE	II
3	ACCEPTANCE OF INDEBTNESS	III
4	LIST OF TABLES	IV
5	LIST OF GRAPHS	V
CHAPTER-1	INTRODUCTION OF THE RESEARCH PROBLEM	1 to
	1.1 INTRODUCTION	
	1.2 RESEARCH TITLE	
	1.3 STATEMENT OF THE PROBLEM	
	1.4 OBJETIVES OF THE RESEARCH	
	1.5 AREA OF RESEARCH	
	1.6 TYPES OF RESEARCH	
	1.7 HYPOTHESES	
	1.8 VARIABLES OF THE STUDY	
	1.9 IMPORTANT OF THE RESEARCH	
	1.10 LIMITIONS OF THE RESEARCH	
	1.11 DELIMITIONS OF THE RESEARCH	
	1.12 DELIMITIONS OF THE RESEARCH	
	1.13 PLANING OF NEXT CHAPTER	
CHAPTER-2	REVIEW OF RELATED LITERATURE	
	2.1 INTRODUCTION	
	2.2 IMPORTANCE OF RELATED LITERATURE	
	2.3 REVIEW OF THEORETICAL LITERATURE	
	2.4 SUMMARY OF RESEARCH UNDERTAKEN IN PAST	
	2.5 REVIEW OF RESEARCH UNDERTAKEN IN PAST	
	2.6 RESEARCH GAPES	
CHAPTER-3	RESEARCH DESIGN	
	3.1 INTRODUCTION	
	3.2 POPULATION	
	3.3 SAMPLE / SAMPLING	
	3.4 METHODOLOGY OF RESEARCH	
	3.5 RESEARCH TOOL SELCTION / CONSTRUCTION	
	3.6 RESEARCH PROGRAMME DEVELOPMENT	
	3.7 DATA COLLECTION	

	3.8 ANALYSIS OF DATA	
CHAPTER-4	DATA ANALYSIS AND INTERPRETATION	
	4.1 INTRODUCATION	
	4.2 PRESENTATION OF OBTAINED DATA	
	4.3 DESCRIPTIVE ANALYSIS OF DATA	
	4.4 INTERPREATION OF DATA	
CHAPTER-5	SUMMARY, FINDINGS, IMPLICATIONS AND SUGGESTIONS	
	5.1 INTRODUCTION	
	5.2 SUMMARY OF RESEARCH	
	5.3 TESTING OF OBJECTIVES	
	5.4 TESTING OF HYPOTHESIS AND QUESTIONS	
	5.5 FINDINGS OF RESEARCH	
	5.6 IMPLICATIONS OF RESEARCH	
	5.7 RECOMMENDATIONS FOR FUTURE RESEARCH	
	5.8 CONCLUSION	
	BIBLIOGRAPHY (APA STYLE)	
	APPENDIX 1. FORWARDING FOR EXPERTS' OPINION APPENDIX 2. PRIMARY FORM OF THE TOOL APPENDIX 3. FINAL FORM OF THE TOOL APPENDIX 4. APPROVL LETTER FROM THE INSTITUTION APPENDIX 5. ANY OTHER IF NECESSARY	

શ્રીમતી આર.કે. ડી. ખણુશીયા એમ. એડ્.કોલેજ, પાલનપુર
સંશોધન દરખાસ્ત

૧. પ્રસ્તાવના (Introduction)

૨. શીર્ષક (Title)

૩. સમસ્યાકથન (Statement of the Problem)

૪. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા (Review of Related Literature)

૫. સંશોધનનું ક્ષેત્ર (Area of Research)

૬. અભ્યાસના હેતુઓ (Objectives of the Study)

૭. અભ્યાસની ઉત્કલ્પનાઓ કે પ્રશ્નો (Hypotheses or Questions of the Study)

૮. પારિભાષિક શબ્દોની વ્યાખ્યા (Definition of Important Terms)

૯. અભ્યાસના ચલ (Variable of the Study)

૧૦. અભ્યાસની અર્થસૂચકતા (Significance of the Study)

૧૧. અભ્યાસની ક્ષેત્ર મર્યાદા (Delimitations of the study)

૧૨. વ્યાપવિશ્વ અને નમૂનો (Population and Sample)

૧૩. ઉપકરણો (Tools)

૧૪. સંશોધન પદ્ધતિ (Method of Research)

૧૫. પૃથક્કરણની પ્રવિધિ (Analysis Procedure)

૧૬. સમય આયોજન (Time Schedule)

૧૭. આર્થિક ખર્ચનું આયોજન (Budget)

૧૮. સંદર્ભસૂચિ (References)

શ્રીમતી આર. કે. ડી. ખણુંસિયા એમ. એડ્. કોલેજ, પાલનપુર
લઘુશોધનિબંધ બનાવતી વખતે ધ્યાનમાં લેવાના મુદાઓ

- અંગ્રેજીમાં ટાઈપ કરવા : Times New Roman ના ફોન્ટ (ફોન્ટ સાઈઝ – 12 Pt રાખવી)
- ગુજરાતીમાં Shruti /Saral /LMG અથવા Tera Font નો જ ઉપયોગ કરવો (ગુજરાતીમાં: ફોન્ટ સાઈઝ–13.5 Pt રાખવી અને જે ફોન્ટ નો ઉપયોગ કરો તે ફોન્ટ First Page To last Page સુધી બદલવા નહીં)
- Line Spacing બે લાઈનો વચ્ચેનું અંતર 1.5 રાખવું
- આંકડા બધાજ શક્ય હોય તો અંગ્રેજીમાં ટાઈપ કરવા
- Page No ઉપર જમણીબાજુ Right એલાઇમેન્ટ આપીને લખવા
- દરેક પ્રકરણમાં પ્રથમ નંબર પેજને નંબર નહીં આપવો પણ ગણતરીમાં વેલો
- Page માં Setup આ મુજબ કરવું

	1	
1.5		1
	1	

- અંત્યનોંધ ન લખવી

સંદર્ભસૂચિ લખવાની રીત

(૧) પુસ્તક: એક લેખક

સંદર્ભસૂચિ: લેખકનું નામ (અટક પહેલા).(પ્રકાશન વર્ષ). કૃતિનું નામ (આવૃતિ). પ્રકાશન સ્થળ: પ્રકાશન

ઉદાહરણ: સંદર્ભસૂચિ

Nayak, A.K.(2009). Guidance and Counselling. New Delhi.APH Publishing Corporation.

(૨) પુસ્તક : બેથી વધુ લેખકો

સંદર્ભસૂચિ:

Nayak, A.K.("et al.")/ "અને અન્યો" (2009) Guidance and Counselling. New Delhi.APH Publishing Corporation.

(૩)પુસ્તક: સંપાદિત

ઉદાહરણ : સંદર્ભસૂચિ:

Buch, M.B.(Ed.)(1974). A Survey of Research in Education. Baroda : CASE

(૪) સામાયિકમાં પ્રકાશિત લેખ :

ઉદાહરણ : સંદર્ભસૂચિ:

Comer,J.P. (1988). Education poor Minority Children. Scientific American. 259(5)42-48

(૫) અપ્રકાશિત શોધનિબંધ :

ઉદાહરણ : સંદર્ભસૂચિ:

Panwar Sunil (2009). A study of Adjustment among the Secondary School Pupils of Ahmadabad City with Special reference of Certain Variables. Unpublished M.Ed Dissertation, Gujarat University, Department of Education.

જો Review online લીધેલ હોય તો અંતે Review on તારીખ-વર્ષ સાથે અને વેબ પેજનું URL Address પણ લખવું

યુનિવર્સિટીના વાયવામાં પૂછવામાં આવતા પ્રશ્નો લઘુશોધ નિબંધ

1. આપના સંશોધનનું શીર્ષક જણાવો, સાથે સંશોધન ક્ષેત્ર, પેટા સમસ્યા અને સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ જણાવો.
2. તમારા સંશોધની પધ્ધતિ જણાવો.
3. તમારા સંશોધનના હેતુઓ / ઉત્કલ્પનાઓ જણાવો.
4. સંશોધન માટે નમૂનાની પસંદગી કેવી રીતે કરી તે જણાવો.
5. માહિતીના એકત્રીકરણ માટે તમે કયા ઉપકરણનો ઉપયોગ કર્યો?
6. ઉપકરણ જાતે બનાવ્યું હતું? કે કોઈના પ્રમાણિત ઉપકરણનો ઉપયોગ કર્યો હતો?
7. સંશોધનની એકત્રિત માહિતીનું પૃથકકરણ માટે કઈ પધ્ધતિનો ઉપયોગ કર્યો?
8. સંદર્ભ સાહિત્યની સમીક્ષા કરવા માટે તમે કયા સ્ત્રોતનો ઉપયોગ કર્યો હતો?
   - પ્રારંભિક સ્ત્રોત
   - પ્રાથમિક સ્ત્રોત
   - ગૌણ સ્ત્રોત
   - ઉપયોગ કરેલ સ્ત્રોતનું કોઈ એક ઉદાહરણ આપો
9. તમે પસંદ કરેલ ઉત્કલ્પના કયા પ્રકારની હતી.
   – દિશાસૂચક – બિન દિશાસૂચક
   – પ્રશ્ન સ્વરૂપ – શૂન્ય ઉત્કલ્પના
10. તમારા સંશોધનમાં આવરાયેલા ચલો કયા હતા સ્વતંત્ર ૧. પરતંત્ર ૨. અંકુશિત ૩. પરિવર્તિક ૪. આંતરવર્તી
11. માર્ગદર્શક કોણ હતા? અન્ય કોણ અધ્યાપક હતા જેમણે તમને માર્ગદર્શન આપ્યું
12. કસોટી / અભિપ્રાયાવલી / માપદંડની વિશ્વસનીયતા અને યથાર્થતા કેવી રીતે ચકાસી?
13. ઉત્કલ્પના ચકાસણી દરમિયાન કેવા પ્રકારની ભૂલ જણાઈ? શું ટાઈપ – ૧ અને ટાઈપ – ૨ ભૂલ વિશે જાણો છો?
14. X^2 કસોટી માટે કયા સૂત્રનો ઉપયોગ કયો? અસહસબંધિત જૂથ માટે કયું સૂત્ર વપરાય?
15. ટી – કસોટી માટે કયા સૂત્રનો ઉપયોગ કર્યો?
16. અભ્યાસ માટે તમે કયા કયા સંદર્ભોનો ઉપયોગ કર્યો હતો?
17. તમારા અભ્યાસનું વ્યાપવિશ્વ શું હતું?
18. તમારા અભ્યાસની અગત્ય શી ગણાય?
19. આ અભ્યાસ પરથી તમને કયા પરીણામો પ્રાપ્ત થયા હતા?
20. અભ્યાસની ઉણપો / ખામીઓ કઈ હતી?
21. અભ્યાસ માટે તમે ઉપયોગ કરેલ કાર્યક્રમ કેવી રીતે રચ્યો હતો?
22. નમૂના પસંદગી પછી લીધેલ નમૂનો કેટલો હતો? નમૂનો આટલો લેવો તે શી રીતે નકકી કર્યું?
23. તમારા સંશોધન માટે તમે કયા કયા નિષ્ણાતોના અભિપ્રાય લીધા હતા?
24. સમીક્ષામાં લીધેલ કોઈ એક પૂર્વ સંશોધન નું શીર્ષક સંશોધક જણાવો.
25. તમારા આ અભ્યાસ શોધની કોઈ પણ એક ખાસ વિશેષતા જણાવો
26. તમારા સંશોધનના તારણોમાંથી કોઈ પણ બે તારણો જણાવો.
27. સંદર્ભ સૂચિમાં કઈ શૈલીનો ઉપયોગ કર્યો છે? APA ? / અન્ય ?